

పరాశర స్మృతి

(కలియుగ ధర్మశాస్త్రము)

తెలుగు తాత్పర్యంతో

తాత్పర్య రచన

డా॥ నేల్లంజిఘ్నే లక్ష్మీనీరసింహాచార్యులు

విశ్రాంత ఆంధ్రోపన్యాసకులు

గాయత్రీ ప్రచురణలు

హైదరాబాద్ - 10.

పరాశర స్మృతి
(కలియుగ ధర్మశాస్త్రము)
తెలుగు తాత్పర్యంతో

తాత్పర్య రచన
డా॥ నల్లంతిగళ్ లక్ష్మీ నరసింహాచార్య
విశ్రాంత ఆంధ్రోపన్యాసకులు

గాయత్రీ ప్రచురణలు
హైదరాబాద్-500010

(పథమ ముద్రణ)

ముందుమాట

శ్రీః

సంస్కృత వాఙ్మయం విజ్ఞాన రత్నాకరం. భారతీయ భాషలు ముఖ్యంగా తెలుగు భాష సంస్కృత వాఙ్మయానువాదంతో నిండియున్నది. తెలుగుసాహిత్యం భారతానువాదంతో ప్రారంభమైంది. సాహిత్యమొక్కటే కాదు గణితాది శాస్త్రాలు సంస్కృతంనుండే అనువదింపబడ్డాయి. తెలుగు వ్యాకరణం, ఛందస్సు, అలంకార శాస్త్రం మొదలైనవన్నీ సంస్కృతం నుండియే అనువదింపబడ్డాయి.

నేను తెలుగు వాడినే యైనా సంస్కృత సాహిత్యంతో తెలుగు సాహిత్యం సమానమని చెప్పుటకు సాహసింపను. అది సత్యదూరము.

సంస్కృత భాషలో వేదం అతిప్రాచీన వాఙ్మయమే కాక భారతీయు లందరికది ప్రామాణికం కూడా. వేదంయొక్క తరువాతి స్థానం వేదాంగాలది. అట్టి వేదాంగాలలో ఇతర భాషలలోనికి చాలా తక్కువగా అనువదింపబడ్డ వేదాంగం కల్పం.

కల్పంలో శ్రోతసూత్రాలు, గృహ్య సూత్రాలు, ధర్మ సూత్రాలు అనే మూడు ముఖ్యశాఖలుంటాయి. వేదాలయొక్క పరంపరాధ్యయనంలో పెక్కు శాఖలేర్పడ్డాయి. ఋగ్వేదంయొక్క ఒక శాఖ ఆశ్వలాయన ఋషి ప్రాధాన్యాన్ని అంగీకరిస్తుంది. యజుర్వేదంయొక్క ఒక శాఖ యాజ్ఞ వల్క్యుని ప్రాధాన్యాన్ని అంగీకరిస్తే మరియొక శాఖ ఆపస్తంబ మహర్షి ప్రాధాన్యాన్ని అంగీకరించును. ఆపస్తంబ మహర్షి పై సూత్రాలతో పాటు శుల్బ సూత్రాన్ని కూడ రచించినాడు.

కల్పానికి చెందిన ఈ మూడు సూత్ర గ్రంథాలలో ధర్మ సూత్ర గ్రంథాలకే ఎక్కువ ప్రాధాన్యం కలదు. మనువు రచించిన సూత్రగ్రంథం నేటికీ మనకు ఉపలభ్యం కాలేదు. కాని శ్లోకాత్మక రచనయైన మను స్మృతి మాత్రం జగత్ ప్రసిద్ధం. మనువు ధర్మశాస్త్ర కర్తలలో మొదటి వాడని చెప్పుదురు. అట్లే వర్ణాశ్రమ ధర్మాన్ని అంగీకరింపని సంప్రదాయ వ్యతిరేకుల దృష్టిలో అతని నింద కూడా ఎక్కువ ప్రచారంలోనే ఉంది. వర్ణాశ్రమ

పరాశర స్మృతి

ధర్మాన్ని తొలగిస్తే హిందువుల ప్రత్యేకతయే పోవును. ఎక్కువ, తక్కువ, సమానత, అనే భావన ఊబిలో చిక్కుకొన్నందువల్ల ఈ దుర్గతి మనకు సంభవించింది.

మనువు తన ధర్మశాస్త్రంలో ఒక మాట చెప్పినాడు. అది వర్ణాశ్రమ ధర్మ పరాఙ్ముఖులకు నచ్చక పోవచ్చును. మనుస్మృతిలో అ.2 శ్లో.20లో

ఏతద్దేశ ప్రసూతస్య సకాశాదగ్రజన్మనః ।

స్వం స్వం చరిత్రం శిక్షేరన్ పృథివ్యాం సర్వమానవాః ॥

(ఈ దేశంలో పుట్టిన అగ్రజన్ముని(అన్నవంటి బ్రాహ్మణుని)నుండి భూతల వాసులందరు తమ తమ చరిత్రము(నడవడిక) నేర్చుకొనవలెను.)

బహుకాలము ఇతరులవద్ద బానిసలుగా బ్రతికి బానిసభావములను శరీరమున జీర్ణించుకొన్న మనవారే ఈ మాటను తల ఎత్తుకొని చెప్పుకొన లేకపోవుచున్నారు. అది మన దురదృష్టం.

గౌతమ మహర్షి ధర్మసూత్రగంధాలు రచించినాడు. బోధాయనుడు, భరద్వాజుడు, లౌగాక్షి మొదలైనవారు కూడా ధర్మసూత్ర గ్రంథాలను రచించినారు. అనగా ధర్మవిషయాలను అతिसంక్షేపంగా సూత్రముల రూపంలో చెప్పినారు.

కాని పరాశర మహర్షి మనువు వలె శ్లోకాలలోనే ధర్మశాస్త్రాన్ని రచించినాడు. “కలౌ పారాశరస్మృతిః” అనే నానుడి చాలా ప్రసిద్ధం.

అంటే మనువు, ఆపస్తంబ మహర్షి మొదలైనవారి గ్రంథాలలో ఉన్న ధర్మవిషయాలు కలియుగానికి వర్తింపవని అర్థం కాదు. ఆధునిక హిందూ చట్టంలో మనువుకు తగిన ప్రాధాన్యమిచ్చి అందలి విషయాలెన్నో ఉదహరించారు.

నేడు మనకు లభిస్తున్న పరాశర స్మృతిని పరిశీలిస్తే ఈ గ్రంథకర్తకు ముందు మరొక పరాశరుడున్నాడని అనిపిస్తుంది. ధర్మశాస్త్రగ్రంథాలలో వృద్ధ పరాశరుడు కనిపిస్తాడు. ఆ పరాశరుడు ఈ గ్రంథంలో కన్పిస్తున్న ఇంకొక పరాశరుడేమో తెలియదు.

భారతీయుల ధర్మశాస్త్ర విషయ పరిజ్ఞానానికై బ్రాహ్మణుల ముఖము చూడవలసి వస్తుంది. అనగా వారివల్ల ధర్మాలన్నీ మనం సులభంగా

తెలిసికొన గలుగుతున్నాము. అట్టి బ్రాహ్మణులే భారతీయ ధర్మాన్ని తర తరాలనుండి నేటి వరకు కాపాడుతున్నారు. ఎట్లంటే కొంతవరకు అధ్యయనం, అధ్యాపనాలవల్ల, అతడు అనుష్ఠిస్తున్న ధర్మకర్మలద్వారా చాలవరకు ధర్మవిషయాలు తెలిసికొన గలుగుతున్నాము. అందువల్లనే అతడు ఆచార్యుడైనాడు.

లిపిలేని కాలానికి చెందిన వేదవాఙ్మయం నేటికీ బతికి ఉండుట బ్రాహ్మణుల చలువవల్లే అని చెప్పక తప్పదు. గృహ్యసూత్రాలలో బ్రాహ్మణులు అనుష్ఠించాల్సిన గృహ్యకర్మలగురించే అధికంగా ప్రస్తావించబడింది. బ్రాహ్మణులు షట్కర్మ నిరతులు.

షట్కర్మాభిరతో నిత్యం దేవతాతిథి పూజకః ।

హుతశేషం తు భుంజానో బ్రాహ్మణో నావసీదతి॥ పరా. స్మృ-1-38

షట్కర్మలు అవశ్యకర్తవ్యాలుగా వారు భావించినారు. అట్టి షట్కర్మలు రెండు విధాలు. మనుస్మృతి 10-75లో చెప్పినట్లు

అధ్యాపనం చాధ్యయనం యజనం యాజనం తథా ।

దానం ప్రతిగ్రహజ్ఞైవ షట్కర్మాణ్యగ్రజన్మనః ॥

అనగా వేదాధ్యయనం, వేదాధ్యాపనం, యజనం, యాజనం, దానమిచ్చుట, స్వీకరించుట అనేవి ఒక విధము. మరియొక విధము.

సంధ్యా స్నానం జపో హోమో దేవతానాం చ పూజనమ్ ।

అతిథ్యం వైశ్వదేవం చ షట్కర్మాణి దినే దినే ॥ పరా. స్మృ. 1-39

సంధ్యాకాల స్నానం, జపం, హోమం, దేవతా పూజ, అతిథిపూజ, వైశ్వదేవం అనేవి రెండవ తెగకు చెందినవి.

ఈ ఆరు కర్మలు ప్రధాన షట్కర్మలు. మొదట పేర్కొనబడ్డ అధ్యయనాదులు బ్రాహ్మణులందరకు ప్రధానమైనవి. మిగిలినవి బ్రాహ్మణుల బ్రతుకుదెరువునకు సంబంధించినవి. షట్కర్మనిరతులు సర్వత్ర సర్వదా గౌరవ ప్రతిష్ఠలనందు కొనుచున్నారు. ఇది అందరికీ అనుభవ సిద్ధమే.

సంస్కృత గ్రంథాలను యథాతథంగా తెలుగులో ముద్రిస్తే తెలుగు వారికి పెద్ద లాభముండదు. తెలుగు లిపిలో ముద్రింపబడ్డ రామాయణ, భాగవతాదులు పారాయణానికి మాత్రం ఉపయోగిస్తాయి. లేక సంస్కృత

పరాశర స్మృతి

పండితులకు మాత్రం ఉపయోగిస్తాయి. కాని తెలుగువారికందరికి ఉపయోగింపవు. సంస్కృత గ్రంథాలు తెలుగువారికి ఉపయోగపడ వలెనంటే ఆ సద్గ్రంథాల లోని విషయం అందుబాటులోకి రావలెను. అందులకై వాటిని తెలుగు భాషలోకి అనువదింపక తప్పదు.

అనువాదం పండితైక సాధ్యం. విషయ లోపం లేకుండా, అందరికీ అర్థమయ్యేటట్లు, ఉండాలి. మిత్రులైన శ్రీమాన్ లక్ష్మీనరసింహాచార్యులు అట్టి పండితులు. తాము చేపట్టిన ధర్మగ్రంథాలను సమర్థంగా అనువదించినారు. అట్లే ముద్రణ భారాన్ని కూడా ఎన్నో కష్ట నష్టాలకోర్చి చేపట్టినారు.

ప్రస్తుతం “కలా పారాశరస్మృతిః” అని ప్రశంసించబడ్డ పరాశరస్మృతి అనువదించబడి ప్రకటింపబడుచున్నది. ఈ సత్కార్యాన్ని సామాన్య పౌరోహిత్య వృత్తిలో ఉన్నా మిక్కిలి ఉదారబుద్ధితో తమ తలి దండ్రులపేర అచ్చువేయుటకై సంకల్పించిన ధన్యులు బ్ర.శ్రీ. భాగవతుల మారుతి శర్మగారు, మరియు వారి సోదరులు. వారికి నా అభినందనలు.

దేవతాపూజలలో శివ విష్ణుది దేవతల పూజలు చాలా ప్రసిద్ధమైనవి. ఏ దేవతయైనా శక్తివంతుడైనప్పుడే అతని పూజ తగిన ఫలితాన్ని ఇస్తుంది.

“పరా” శబ్దం ఆ శక్తిని చెప్పు పదాలలో ముఖ్యమైంది. ఆ దేవియొక్క చేతిలో ఉండేది శరము. అట్టి పరాశక్తియొక్క చేతిలోని శరం వలె అనువాదకుడు మున్ముందుకు సాగిపోవుచున్నాడు. పరాశర మహర్షి ఎక్కడైనను తనను ఆ పరాశక్తియొక్క శరమునని చెప్పుకొన్నట్లు తెలియదు కాని ఆ పరాశక్తి చేతనున్న శరము భక్తగణానికి పూవు వంటిది. పూవు వంటి మనస్తత్వం కల నా మిత్రుడు ఇట్టి పవిత్ర కార్యాన్ని కర్తవ్యం వలె నిర్వహించుచున్నాడు.

నా మిత్రుని కృషిని సర్వధా అభినందించుచు వారిట్టి సత్కృషిని ఇంకా ఇంకా చేయుటకై తగిన ఆయురారోగ్య భాగ్యాలను ఆ పరాశక్తి సర్వదా అనుగ్రహించాలని మనసారా కోరుచున్నాను.

-8- 05

దోర్భల విశ్వనాథ శర్మ

రామాయం పేట

శ్రీ యాదగిరి లక్ష్మీ నృసింహ స్వామినే నమః

పరాశర స్మృతి

విషయ సూచిక

1 వ అధ్యాయము

1. మునులందరు పరాశరుని ధర్మము గురించి అడుగుట	11	3
2. వేదములు అపౌరుషేయములు	21	4
3. యుగధర్మములు	22	4
4. యుగభేదం తెలియక బ్రాహ్మణుని నిందింపరాదు	33	6
5. బ్రాహ్మణుని విధులు	38	7
6. స్నాన సంధ్యాది షట్కర్మములు	39	8
7. అతిథి, అతిథి సత్కారము	40	8
8. అతిథియొక్క కుల గోత్రాదులనడుగరాదు	48	9
9. అపూర్వమైన వ్యక్తులు	49	9
10. సన్యాసికి, బ్రహ్మచారికి భిక్ష పెట్టవలెను	51	10
11. వైశ్వదేవాన్ని ఆచరింపనిచో	55	10
12. భోజనము చేయకూడని పద్ధతి	59	11
13. బ్రాహ్మణుడు తన కులధర్మాన్ని ఆచరింపనిచో	65	12

2వ అధ్యాయము

14. వ్యవసాయంలో ఉపయోగింపకూడని ఎద్దులు	3	14
15. రెండు, నాలుగు, ఆరు, ఎనిమిది ఎద్దులతో దున్నుట	9	15
16. సమానంగా పాపాలు చేయువారు	12	16
17. కర్షకుని పాపాలు తొలగు పద్ధతి	15	17
18. రాజు మొదలైనవారికి ఇవ్వవలసిన భాగములు	17	17

3వ అధ్యాయము

19. జన్మ సూతక శుద్ధి	1	18
20. మరణసూతక శుద్ధి	4	18
21. సూతకార్హులు	8	19
22. దేశాంతరగతుడు, బాలుడు, సన్యాసి మరణిస్తే	11	20

పరాశర స్తుతి

23. చనిపోయిన దినం తెలియనప్పుడు	13	20
24. అగ్ని సంస్కారము లేనివారు	15	20
25. గర్భప్రావమున సూతకము	16	20
26. బాలుడు చనిపోతే	18.	21
27. వెంటనే శుద్ధిపొందువారు	20	21
28. తండ్రికి జన్మసూతకం లేదు	25	22
29. వివాహాదులు నిశ్చయించుకొన్న తరువాత మరణిస్తే	29	23
30. సూతకం మధ్య తిరిగి సూతకం సంభవిస్తే	30	23
31. ఏకరాత్రాశౌచము	31	23
32. అనాథశవాన్ని మోసినప్పుడు, వెంట పోయినప్పుడు	41	25

4వ అధ్యాయము

33. ఆత్మహత్య చేసికొన్నచో	1	26
34. తప్తకృచ్ఛ ప్రాయశ్చిత్తం	7	27
35. పతితులతో కలసి తిరిగితే	9	28
36. ఋతుస్నాతా గమనం	14	29
37. భర్త ఉండగా ఉపవాసం చేయరాదు	17	29
38. పెద్దవారికంటే ముందు వివాహం చేసికొనరాదు	25	31
39. పునర్వివాహము	30	31

5వ అధ్యాయము

40. ఆహితాగ్నిని చంపినచో	10	34
41. విదేశాల్లో చనిపోయిన ఆహితాగ్నిశవం లభించనిచో	13	34

6వ అధ్యాయము

42. పక్షులు మొదలైనవానిని చంపినచో	2	36
43. మానవుని చంపినచో	16	39
44. ద్రవ్యశుద్ధి	27	40
46. దుర్బలునిపై దయ చూపాలి	43	43
47. భోజనము చేయవలసిన పద్ధతి	53	45

7వ అధ్యాయము

48. పాత్రలను శుద్ధి చేయుట	1	47
49. గౌరి, రోహిణి, కన్య	6	47
50. రజస్వలా శుద్ధి	17	49
51. ఆతురస్నానము	21	50
52. కంచుపాత్రల శుద్ధి	24	50
53. ఇనుపవస్తువులు మొదలైనవాని శుద్ధి	27	51
54. పట్టువస్త్రముల శుద్ధి	29	51
55. పరుపు మొదలైనవాని శుద్ధి	31	52
56. కుడిచెవియందు దేవతలు, పుణ్యతీర్థములు	38	53
57. దేహరక్షణ తరువాతనే ధర్మాచరణ	40	53

8వ అధ్యాయము

58. చేసిన పాపాన్ని పెద్దలకు చెప్పాలి	2	54
59. ధర్మ పరిషత్తు	12	56
60. పరిషత్తు సభ్యుల యోగ్యతలు	15	56
61. యోగ్యత లేనివారు తీర్పు చెప్పే	28	58
62. రాజులేక పరిషత్తు ప్రత్యేకంగా తీర్పు చెప్పరాదు	36	60
63. కృత్రు ప్రాజాపత్యము	45	61

9వ అధ్యాయము

64. గోహత్యా ప్రాయశ్చిత్తము	3	63
65. దండ ప్రమాణము	9	64
66. పశువైద్యులు	44	70
67. అనేకులు ఆవును చంపితే	48	71
68. పాపమంతా వెండ్రుకలలోనే ఉంటుంది	54	72
69. స్త్రీలకు, కన్యలకు, తల అంతా కొరగరాదు	55	72

10వ అధ్యాయము

70. చాంద్రాయణ వ్రతము	2	73
71. భార్య సురను తాగితే	26	77

వరాళర స్తుతి

72. కృష్ణ ప్రాయశ్చిత్తం	28	78
-------------------------	----	----

11వ అధ్యాయము

73. కలసి భోజనం చేస్తున్నప్పుడు మధ్యలో లేస్తే	7	81
74. తినకూడని పదార్థాలు	9	81
75. శూద్రుని పాత్రలో తినతగనివి	13	82
76. శూద్రుని ఇంటిలో తినవలసి వస్తే	20	83
77. శూద్రులు ప్రాయశ్చిత్తోపవాసం చేయరాదు	27	84
78. పంచగవ్యాలు	28	85
79. తాగుతున్న నీరు జలపాత్రలో పడితే	39	87
80. పరపాక నివృత్తుడు	46	88
81. పరపాక ప్రవృత్తుడు	47	88
82. అపచుడు	48	88
83. అతికృచ్ఛము	53	89

12వ అధ్యాయము

84. పంచ స్నానాలు	9	91
85. స్నానం చేయగానే కట్టుకొన్న వస్త్రాన్ని పిండరాదు	13	91
86. నీటిలో ఉండి ఆచమనము చేయరాదు	17	92
87. రెండవ ఆచమనము చేయవలసిన సమయాలు	18	92
88. కుడిచేవిని స్పృశించుట	19	92
89. రాత్రిస్నానము చేయరాదు	20	97
90. బ్రాహ్మణుడు వేదభాగామైనా చదవాలి	30	94
91. భోజనము చేయు పద్ధతి	37	95
92. న్యాయోపార్జిత ధనంతో జీవించాలి	43	96
93. దానమీయ తగినవాడు	48	97
94. పశువులవలె నోటితో తాగరాదు	53	98
95. దురాచారుని ఇంట తినరాదు	57	99
96. ప్రాయశ్చిత్తములు	61	99

శ్రీ హయవదనాయ నమః

పరాశర స్మృతి

ప్రథమోఽధ్యాయః

మొదటి అధ్యాయము

అథాతో హిమశైలాగ్రే దేవదారు వనాలయే ।

వ్యాసమేకాగ్రమాసీనమ్ అవృచ్ఛన్ ఋషయః పురా ॥ 1

వేదవ్యాస మహర్షి ఒకనాడు దేవదారు వృక్షాలతో ఉన్న హిమవత్పర్వతంపై తపస్సు చేసికొంటూ ఏకాగ్రచిత్తంతో భగవంతుని ధ్యానిస్తూ ఉన్నాడు. అప్పుడు ఆ ప్రాంతమందున్న ఋషులంతా అక్కడకు వచ్చి ఆ మహర్షిని ఇట్లు ప్రశ్నించినారు.

మానుషాణాం హితం ధర్మం వర్తమానే కలౌ యుగే ।

శౌచాచారం యథావచ్చ వద సత్యవతీసుత ॥ 2

సత్యవతీపుత్రుడవైన మహర్షీ! ఈ కలియుగంలో మానవులు అనుష్ఠించాల్సిన ధర్మాన్ని శౌచాచారాలనన్నిటిని మాకు వివరంగా తెల్పుమని ప్రార్థించినారు.

తచ్చు ౨త్వా ఋషివాక్యం తు సశిష్యోఽగ్మ్యర్కసన్నిభః ।

ప్రత్యువాచ మహాతేజాః శ్రుతి స్మృతి విశారదః ॥ 3

వేదవ్యాస మహర్షి అగ్ని సూర్యులవలె గొప్ప తేజస్సంపన్నుడు. ఆ మహర్షికి సమస్త వేదాలు, సమస్త ధర్మశాస్త్రాలు కరతలామలకములు. ఆ మహర్షి శిష్యులైన జైమిని వైశంపాయనుడు మొదలైనవారంతా అక్కడనే ఉన్నారు. ఆ సమయంలో మహర్షులంతా అక్కడకు వచ్చి, తనను కలియుగ ధర్మాలను తెల్పుమని అన్నందువల్ల అతడు సంతోషంతో ఇట్లు పలికినాడు.

న చాహం సర్వతత్వజ్ఞః కథం ధర్మం వదామ్యహమ్ ।

అస్మత్ప్రైతేవ ప్రప్లవ్యః ఇతి వ్యాసస్తదాఽబ్రవీత్ ॥ 4

మహర్షులారా! మీరనుకున్నట్లు ధర్మతత్వం సంపూర్ణంగా నాకు తెలియదు. అందువల్ల మీకు కలియుగంలో మానవులనుష్ఠించాల్సిన ధర్మాలను చక్కగా చెప్పజాలను. కావున ఈ విషయాన్ని సర్వజ్ఞుడైన మాతండ్రిగారినే అడుగుట సమంజసమని ఆ మహర్షి పలికినాడు.

తతస్త ఋషయస్సర్వే ధర్మతత్వార్థ కాంక్షిణః ।

ఋషిం వ్యాసం పురస్మత్య గతా బదరికాశ్రమమ్ ॥ 5

అందువల్ల ఋషులంతా కలసి ధర్మతత్వాన్ని తెలిసికొనవలెనని వేదవ్యాసుని వెంట బడరికాశ్రమంలో ఉన్న పరాశర మహర్షి దగ్గరకు పోయినారు.

నానాపుష్ప సమాకీర్ణం ఫలపుష్పైరలంకృతమ్ ।

నదీప్రసవణోపేతం పుణ్యతీర్థోపశోభితమ్ ॥ 6

మృగపక్షినినాదాఢ్యం దేవతాయతనావృతమ్ ।

యక్షగంధర్వసిద్ధేశ్వ నృత్యగీతైరలంకృతమ్ ॥ 7

బడరికావనంలో ఉన్న పరాశరమహర్షి ఆశ్రమంలో వివిధాలైన పుష్పలతలు ఉన్నాయి. అచ్చటి చెట్లకు అనేకవిధాలైన పండ్లు, పువ్వులున్నాయి. ఆ ఆశ్రమ సమీపంలో చాలా నదులు, వాగులూ ప్రవహిస్తున్నాయి. అనేకపుణ్య తీర్థాలు దానిసమీపంలో ఉన్నాయి. ఇంకా అక్కడ దేవాలయాలెన్నో ఉన్నాయి. అచ్చట మృగాలు, పక్షులు మనోహరంగా అల్లరిచేస్తూ ఉన్నాయి. మిక్కిలి ప్రశాంతము, పరమరమణీయమైన ఆ ఆశ్రమ ప్రాంతంలో ఆకాశంలో యక్షులు, గంధర్వులు, సిద్ధులు విహరిస్తూ పాటలు పాడుతూ, నృత్యం చేస్తూ ఉంటారు.

తస్మిన్ ఋషిసభామధ్యే శక్తిపుత్రం పరాశరమ్ ।

సుఖాసీనం మహాతేజోమునిముఖ్యగణావృతమ్ ॥ 8

కృతాంజలిపుటో భూత్వా వ్యాసస్తు ఋషిభిస్సహ ।

ప్రదక్షిణాభివాదైశ్చ స్తుతిభిస్సమపూజయత్ ॥ 9

శక్తి మహర్షి పుత్రుడైన పరాశరమహర్షి తన ఆశ్రమంలో సుఖంగా కూర్చోనిఉన్నాడు. ఆ మహర్షి చుట్టూ మహాతేజస్సంపన్నులైన మహర్షులున్నారు. అట్టి మహర్షుల సభలో ఉన్న పరాశర మహర్షిని వేదవ్యాసుడు, తన వెంట ఉన్న మహర్షులందరితో కలసి ప్రదక్షిణ పూర్వకంగా నమస్కారం చేసినాడు. అట్లే అనేకవిధాలుగా స్తుతిస్తూ గౌరవించినాడు.

అథ సంతుష్ట హృదయః పరాశర మహామునిః ।

ఆహ సుస్వాగతం బ్రాహ్మిన్యాసీనో మునిపుంగవః ॥ 10

తన పుత్రుడైన వేదవ్యాసుడు, ఇతరమహర్షులు తనను గౌరవించి నందువల్ల ఆ మహర్షికి చాలా సంతోషం కలిగింది. అందువల్ల వారికందరకు స్వాగతవచనాలు పలుకుతూ వారి కుశలాన్ని అడిగినాడు. తరువాత వారి రాకకు గల కారణాన్ని తెలుపుమని వారిని అడిగినాడు.

- కుశలం సమ్యగిత్యుక్త్వా వ్యాసః పృచ్ఛత్యనంతరమ్ ।
 యది జానాసి మే భక్తిం స్నేహోద్వా భక్తవత్సల ॥ 11
- ధర్మం కథయ మే తాత అనుగ్రాహ్యో హ్యహం తవ ।
 శ్రుతా మే మానవా ధర్మాః వాసిష్ఠాః కాశ్యపాస్తథా ॥ 12
- గార్గీయా గౌతమీయాశ్చ తథా చౌశససాః స్మతాః ।
 అత్రేర్విష్ణోశ్చ సంవర్తాత్ దక్షాదంగిరసస్తథా ॥ 13
- శాతాతపాచ్ఛ హరితాత్ యాజ్ఞవల్క్యత్తథైవ చ ।
 ఆపస్తంబకృతా ధర్మాః శంఖస్య లిఖితస్య చ ॥ 14
- కాత్యాయనకృతాశ్చైవ తథా ప్రాచేతసాన్మునేః ।
 శ్రుతా హ్యేతే భవత్ప్రోక్తాః శ్రౌతార్థా మే న విస్మతాః ॥ 15
- తంద్రీ! మీ అనుగ్రహంవల్ల మేమంతా కుశలంగా ఉన్నాము. భక్త వత్సలా! నాకు మీపై ఉన్న భక్తివల్ల లేక మీకు నాపై ఉన్న ప్రేమవల్ల మాకు ధర్మాల గురించి వివరించండి. మీవల్ల నేను ఇంతకు ముందే మానవ ధర్మ శాస్త్రాన్ని, వసిష్ఠధర్మ శాస్త్రాన్ని, కాశ్యప, గర్గ, గౌతమ, శుక్ర, అత్రి, విష్ణు, సంవర్త, దక్ష, అంగిరస, శాతాతప, హరిత, యాజ్ఞవల్క్య, ఆపస్తంబ, శంఖ, లిఖితుల ధర్మ శాస్త్రాలను అన్నిటినీ, కాత్యాయన, ప్రాచేతస ధర్మశాస్త్రాలనూ అభ్యసించినాను. మీరు చెప్పిన ఈ ధర్మశాస్త్ర విషయాలన్నీ నేటికీ నాకు జ్ఞాపకమున్నాయి.
- అస్మిన్మన్వంతరే ధర్మాః కృత త్రేతాదికే యుగే ।
 సర్వే ధర్మాః కృతే జాతాః సర్వే నష్టాః కలౌ యుగే ॥ 16
- చాతుర్వర్ణ్య సమాచారం కించిత్సాధారణం వద ।
 చతుర్థామపి వర్ణానాం కర్తవ్యం ధర్మకోవిదైః ॥ 17
- బ్రూహి ధర్మస్వరూపజ్ఞ సూక్ష్మం స్థూలం చ విస్తరాత్ ।
 తంద్రీ! ఈమన్వంతరంలోని కృత, త్రేత, ద్వాపరయుగాలలో ఉన్నధర్మాలన్నీ ఈ కలియుగంలో నశించిపోయినాయి. నీకు ధర్మస్వరూపము చక్కగా తెలియును. కావున చతుర్వర్ణములు, వారు అనుసరించాల్సిన సూక్ష్మ స్థూల ధర్మాలను విశదంగా మాకు చెప్పుమని వ్యాసుడు ప్రార్థించినాడు.
- వ్యాసవాక్యావసానేషు మునిముఖ్యః పరాశరః ॥ 18
- ధర్మస్య నిర్ణయం ప్రాహ సూక్ష్మం స్థూలం చ విస్తరాత్ ।

(వక్ష్యమాణ ధర్మతత్వ గ్రహణాయ శోతృసావధానతాం విధత్తే)

శ్రుణు పుత్ర ప్రవక్ష్యామి శ్రుణ్వంతు మునయస్తథా ॥ 19

తనపుత్రుడైన వేదవ్యాస మహర్షి ప్రార్థనపై పరాశర మహర్షి (తాను చెప్పబోయే ధర్మతత్వముగురించి శ్రోతలైన మహర్షులను సావధాన పరచుచూ) పుత్రా! వేదవ్యాసా! మునులారా! మీరు కోరుకొన్నట్లే వివరిస్తానని సూక్ష్మ, స్థూలరూప ధర్మతత్వాన్ని ఈవిధంగా వివరింపసాగినాడు.

కల్పే కల్పే క్షయే సత్యా బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరాః ।

శ్రుతిస్మృతి సదాచార నిర్ణేతారశ్చ సర్వదా ॥ 20

ప్రతికల్పం నశించిపోతున్నా బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరులనే త్రిమూర్తులు మాత్రం స్థిరంగా ఉంటారు. వారే ప్రతికల్పంలోనూ శ్రుతులు, స్మృతులు, సదాచారాన్నీ నిర్ణయిస్తూ ఉంటారు.

న కశ్చిద్వేదకర్తా చ వేదం స్మృత్వా చతుర్ముఖః ।

తథైవ ధర్మాన్ స్మరతి మనుః కల్పాంతరేఽంతరే ॥ 21

ఈ త్రిమూర్తులలో ఎవ్వరు కూడా వేదాన్ని సృష్టించలేదు. వేదాలకు కర్త లేడు. ఐనా బ్రహ్మదేవుడు ప్రతికల్పంలోనూ వేదాలను సృరించి మనకు వాటిని ప్రసాదిస్తూ ఉన్నాడు. అదేవిధంగా మనువు కూడా ప్రతికల్పంలో మానవులు అనుష్ఠించాల్సిన ధర్మాలను సృరించుకొని మనకు అందజేస్తున్నాడు.

అన్యే కృతయుగే ధర్మాః త్రేతాయాం ద్వాపరే యుగే ।

అన్యే కలియుగే నృణాం యుగరూపానుసారతః ॥ 22

ఆయా యుగాల స్వరూప స్వభావభేదాలననుసరించి కృతయుగ ధర్మాలు, త్రేతాయుగ ధర్మాలు, ద్వాపరయుగ ధర్మాలు అట్లే కలియుగ ధర్మాలు భిన్న భిన్నంగా ఉంటాయి.

తపః పరం కృతయుగే త్రేతాయాం జ్ఞానముచ్యతే ।

ద్వాపరే యజ్ఞమేవాహుః దానమేవ కలౌ యుగే ॥ 23

కృతయుగంలోని మానవ ధర్మం తపస్సు, త్రేతాయుగధర్మం జ్ఞానం, ద్వాపరయుగ ధర్మం యజ్ఞమైతే, కలియుగ ధర్మం దానం. అందువల్ల కలి యుగంలో దానం చేయడమే శ్రేష్ఠం.

కృతే తు మానవా ధర్మాః త్రేతాయాం గౌతమాః స్మృతాః ।

ద్వాపరే శంఖ లిఖితాః కలౌ పారాశరాః స్మృతాః ॥

24

కృతయుగంలోని మానవులు మనుధర్మశాస్త్రాన్ని అనుసరించి నడచుకొనేవారు. త్రేతాయుగంలోనివారు గౌతమధర్మాన్ని అనుసరిస్తే, ద్వాపరంలోనివారు శంఖ, లిఖితుల ధర్మశాస్త్రాన్ని అనుసరించి నడచుకొనేవారు. ఇక కలియుగంలోని మానవులు పరాశరుని ధర్మశాస్త్రాన్ని అనుసరించి నడచుకోవాలి.

త్యజేద్దేశం కృతయుగే త్రేతాయాం గ్రామముత్సజేత్ ।

ద్వాపరే కులమేకం తు కర్తారం తు కలౌ యుగే ॥

25

కృతయుగంలో తప్పుచేసినవానికి దేశబహిష్కారాన్ని శిక్షగా విధించేవారు. త్రేతాయుగంలో తప్పుచేసినవానికి గ్రామ బహిష్కరణ శిక్షగా ఉండేది. ద్వాపర యుగంలో తప్పుచేసినవానికి కుల బహిష్కరణే శిక్ష. కాని కలియుగంలో తప్పు చేసినవానికిమాత్రం శిక్ష విధిస్తే చాలు.

కృతే సంభాషణాదేవ త్రేతాయాం స్మర్యనేన చ ।

ద్వాపరే త్వన్నమాదాయ కలౌ పతతి కర్మణా ॥

26

కృతయుగంలో తప్పుచేసినవానితో మాట్లాడితే పతితుడయ్యేవాడు. త్రేతాయుగంలో పాపంచేసినవాణ్ణి స్మరిస్తే, ద్వాపరయుగంలో అతనిఇంట భోజనంచేస్తే పతితు డయ్యేవాడు. కాని కలియుగంలోమాత్రం పాపకర్మలు చేస్తేనే పతితుడౌతాడు.

కృతే తత్క్షణికః శాపః త్రేతాయాం దశభిర్ద్వైః ।

ద్వాపరే చైకమాసేన కలౌ సంవత్సరేణ తు ॥

27

కృతయుగంలో శపిస్తే తత్క్షణమే ఫలించేది. త్రేతాయుగంలో పదిదినాలలో, ద్వాపరయుగంలో ఒకమాసంలోనే దానిఫలం కనిపించేది. కాని కలియుగంలో శపిస్తే సంవత్సరంలోపల దానిఫలితం కనిపిస్తుంది.

అభిగమ్య కృతే దానం త్రేతాస్వామాయ దీయతే ।

ద్వాపరే యాచమానాయ సేవయా దీయతే కలౌ ॥

28

కృతయుగంలోనివారు సత్పాత్రుడైనవానిదగ్గరకు పోయి దానం చేసేవారు. త్రేతాయుగంలో దానయోగ్యుడైనవానిని తమ ఇంటికి పిలిపించుకొని దానం చేసేవారు. ద్వాపరయుగంలో దానయోగ్యుడైన పురుషుడు తమ దగ్గరకు వచ్చి యాచిస్తే దానంచేసేవారు. కాని ఈకలియుగంలో సత్పురుషుడు తమ ఇంటికి వచ్చి యాచించినా అతనిచే పని చేయించుకొనిమాత్రమే దానం చేస్తారు.

అభిగమ్యోత్తమం దానం ఆహూయైవ తు మధ్యమమ్ ।

అధమం యాచమానాయ సేవాదానం తు నిష్ఫలమ్ ॥ 29

దానమునకు అన్నివిధములుగా యోగ్యుడైన పురుషుని చూచుకొని అతని ఇంటికి పోయి చేసినదానం ఉత్తమమైనది. సత్పురుషుని తమ ఇంటికి పిలిచి చేసిన దానం మధ్యతరగతికి చెందినది. తన ఇంటికి సత్పురుషుడు వచ్చి యాచిస్తే ఇచ్చిన దానం అధమమైనది. దానమునకు అన్నివిధములుగా తగిన సత్పురుషునిచేత పని చేయించుకొని దానం చేస్తే దానికి ఫలితమేమీ ఉండదు.

జితో ధర్మో హ్యధర్మేణ సత్యం చైవాన్యతేన చ ।

జితా చోరైశ్చ రాజానః స్త్రీభిశ్చ పురుషా జితాః ॥ 30

సీదంతి హ్యగ్నిహోత్రాణి గురుపూజా ప్రణశ్యతి ।

కుమార్యశ్చ ప్రసూయంతే తస్మిన్ కలియుగే సదా ॥ 31

ఈకలియుగంలో ధర్మంకంటే అధర్మమే బలంగా ఉంటుంది. అట్లే సత్యాన్ని మించి అసత్యం, రాజులకంటే దొంగలు, పురుషులకంటే స్త్రీలు, బలంగా ఉంటారు. ఈసమయంలో నిత్యాగ్నిహోత్రం చేసేవారు లేక అగ్నిహోత్రం వెలవెల పోతూ ఉంటుంది. గురువులను పూజించేవారు తక్కువగా ఉంటారు. స్త్రీలు పెళ్ళి కాకముందేఅక్రమంగా సంతానాన్ని పొందుతారు.

కృతే త్వస్థిగతా ప్రాణాః త్రేతాయాం మాంసమాశ్రితాః ।

ద్వాపరే రుధిరం చైవ కలౌ త్వన్నాదిషు స్థితాః ॥ 32

కృతయుగంలోని మాంసపులకు ప్రాణాలు(బలం) ఎముకలలో ఉండేవి. త్రేతాయుగంలోని మాంసపులబలం మాంసమందే కనిపించేది. ఇక ద్వాపరయుగంలో రక్తగతప్రాణులై ఉండేవారు. ఈకలియుగంలో ఉన్నజీవులప్రాణాలు ఆహారమందే కనిపిస్తాయి. అందువల్ల ఈయుగంలో చక్కగా ఆహారాన్ని తిన్నవాడే నాలుగు దినాలు బ్రతుకగలుగుతున్నాడు.

యుగే యుగే యే చ ధర్మాః తత్ర తత్ర చ యే ద్విజాః ।

తేషాం నిందా న కర్తవ్యా యుగరూపా హి తే ద్విజాః ॥ 33

మాంసపులధర్మాలు ప్రతియుగంలో భిన్నభిన్నంగా ఉంటాయి. అట్లే బ్రాహ్మణుల ఆచారాలూ ప్రతియుగంలో భిన్నభిన్నంగా ఉంటాయి. కావున ప్రాచీన యుగ ధర్మాలను నేటి బ్రాహ్మణులు పాటించుట లేదని వారిని నిందించుట తగదు. బ్రాహ్మణధర్మాలు కూడా యుగధర్మాలననుసరించి మారుతూ ఉంటాయి.

ప్రథమోఽధ్యాయః

యుగే యుగే తు సామర్థ్యం శేషం మునివిభాషితమ్ ।

పరాశరేణ చాప్యక్షం ప్రాయశ్చిత్తం విధీయతే ॥ 34

అహమద్వైవ తత్సర్వమ్ అనుసృత్య బ్రవీమి వః ।

చాతుర్వర్ణ్యసమాచారం శ్రుణ్వంతు ఋషిపుంగవాః ॥ 35

పారాశరమతం పుణ్యం పవిత్రం పాపనాశనమ్ ।

చింతితం బ్రాహ్మణార్థాయ ధర్మసంస్థాపనాయ చ ॥ 36

యుగధర్మాన్ని అనుసరించి ఆయా యుగాలలో బ్రాహ్మణులయొక్క శక్తి, సామర్థ్యాలలో పముంటుందికావున మునులు వారికి ఆయా సందర్భాలలో ప్రాయశ్చిత్తాలను తెల్పినారు. ఇవన్నీ పూర్వకల్పానికి చెందిన పారాశరధర్మ

శాస్త్రమందు చెప్పబడ్డాయి. మునులారా నేను పై ధర్మశాస్త్రం లోని విషయాల నన్నిటిని స్మరించుకొని చతుర్వర్ణములవారు ఆచరించే ఆచారాదులను మీకు వివరిస్తున్నాను. ఆ మహర్షిమతం చాలా గొప్పది, పవిత్రమైంది, పాపాలను తొలగించేది. అది వేదోక్తధర్మాన్ని స్థాపించుటకై బ్రాహ్మణులకు విధింపబడింది. కావున ఆ మతాన్ని శ్రద్ధగా వినుడని పరాశర మహర్షి చెప్పసాగినాడు.

చతుర్ణామపి వర్ణనామ్ ఆచారో ధర్మపాలకః ।

ఆచారభ్రష్ట దేహానాం భవేద్ధర్మః పరాజ్ముఖః ॥ 37

బ్రాహ్మణ, క్షత్రియాది చతుర్వర్ణములవారు అనుష్ఠించాల్సినధర్మమే వారి, వారిని రక్షిస్తూ ఉంటుంది. అట్లే వారు తమ తమ ఆచారాలనుండి భ్రష్టులైతే ఆ ధర్మమే వారిని శిక్షిస్తుంది.

షట్కర్మాభిరతో నిత్యం దేవతాతిథి పూజకః ।

హుతశేషం తు భుంజానః బ్రాహ్మణో నావసీదతి ॥ 38

బ్రాహ్మణుడు అధ్యయన, అధ్యాపనాది షట్కర్మలనాచరిస్తూ ప్రతిదినం దేవతా పూజ, అతిథిసత్కారం చేస్తూ ఉండాలి. నిత్యాగ్నిహోత్రాన్ని పూర్తిచేసికొని ఆహుతి ఇవ్వగా మిగిలిపోయిన అన్నాన్ని భుజించాలి. ఈవిధంగా అతడు ప్రవర్తిస్తూ ఉంటే అతనికి దుఃఖాలేమాత్రం కలుగవు.

షట్కర్మలు

సంధ్యా స్నానం జపో హోమో దేవతానాం చ పూజనమ్ ।

ఆతిథ్యం వైశ్నవేవం చ షట్కర్మాణి దినే దినే ॥ 39

వరాశర స్తుతి

ఉదయాన్నే లేచి స్నానంచేయడం, సంధ్యానాచరించడం, జపం, నిత్యాగ్నిహోత్రం, దేవతాపూజ, బలి, వైశ్నవేవంతో అతిథిపూజ అనేవి బ్రాహ్మణునియొక్క పట్టర్థాలు.

అతిథి

ఇష్టో వా యది వా ద్వేష్ట్యో మూర్ఖః పండిత ఏవ వా ।

సంప్రాప్తో వైశ్నవేవాంతే సోఽతిథిః స్వర్గసంక్రమః ॥ 40

దూరాచ్ఛోపగతం శ్రాంతం వైశ్నవేవ ఉపస్థితమ్ ।

అతిథిం తం విజానీయాత్ నాతిథిః పూర్వమాగతః ॥ 41

నైకగ్రామీణమతిథిం సంగృహ్ణీత కదాచన ।

అనిత్యమాగతో యస్మాత్ తస్మాదతిథిరుచ్యతే ॥ 42

గృహస్థుడైన బ్రాహ్మణుడు వైశ్నవేవం చేస్తున్నప్పుడు అతని ఇంటికి శత్రువు, మూర్ఖుడు లేక పండితుడు వచ్చినా అతణ్ణి అతిథి భావనతో సత్కరిస్తే యజమానికి స్వర్గం లభిస్తుంది. చాలా దూరంనుండి వైశ్నవేవాంతమందు వచ్చినవాడే అతిథి కాని వైశ్నవేవంకంటే ముందు వచ్చినవాడు అతిథి కాదు. అట్టి అతిథిని గృహస్థు తప్పక గౌరవించాలి.

అతిథి సత్కారము

అతిథిం తత్ర సంప్రాప్తం పూజయేత్ స్వాగతాదినా ।

తథాఽసన ప్రదానేన పాదప్రక్షాళనేన చ ॥ 43

శ్రద్ధయా చాన్నదానేన ప్రియప్రశ్నోత్తరేణ చ ।

గచ్ఛతశ్చానుయానేన ప్రీతిముత్పాదయేత్ గృహీ ॥ 44

తన ఇంటికి వచ్చిన అతిథికి యజమాని తొలుత స్వాగతాన్ని పలుకవలెను. తరువాత అతని పాదములను తానేస్వయంగా శ్రద్ధతో కడిగి కూర్చొనుటకు ఆసనాన్ని వేయవలెను. తరువాత అతనికి రుచిగల పదార్థాలతో అన్నమును వడ్డించి అతడు తినేటప్పుడు ప్రియమైన మాటలు మాట్లాడాలి. అతనికి ఆనందాన్ని కలిగించే ప్రశ్నలు వేయాలి. అతిథి భోజనం చేసి విశ్రాంతిని తీసి కొని వెళ్ళిపోతున్నప్పుడు అతనివెంట కొంతదూరం పోయి అతనికి సంతోషాన్ని కలిగించాలి.

అతిథిర్యస్య భగ్నాశో గృహాత్ ప్రతినివర్తతే ।

పితరస్తస్య నాశృంతి దశవర్షాణి పంచ చ ॥ 45

కాష్ఠభార సహస్రేణ ఘృతకుంభ శతేన చ ।

అతిథిర్యస్య భగ్నాశస్తస్య హోమో నిరర్థకః ॥ 46

ప్రథమోఽధ్యాయః

తనను గౌరవించలేదని నిరాశతో అతిథి వెనుదిరిగిపోతే, ఆ ఇంటియజమాని పెట్టిన శ్రాద్ధాన్నాన్ని పితృదేవతలు పదిహేనుసంవత్సరాలవరకు స్వీకరింపరు. అట్లే అతిథికి తగిన సత్కారము చేయక అతనిని ఇంటినుండి పంపిస్తే ఆ యజమాని వేలకొలది మోపుల సమిధలతో, వందలకొద్ది కుండల నేతితో యాగము చేసినా అది అంతా వ్యర్థమౌతుంది.

సుక్షేత్రే వాపయేద్భీజం సుపాత్రే నిక్షిపేద్ధనమ్ ।

సుక్షేత్రే చ సుపాత్రే చ హ్యుత్తం దత్తం న నశ్యతి ॥ 47

సారవంతమైన క్షేత్రంలో విత్తనం చల్లాలి. సత్పాత్రనెరిగి దానంచేయాలి. ఈ విధంగా చల్లిన విత్తనం, చేసిన దానం ఎన్నటికీ నశింపవు. అవి సత్ఫలితాన్నే ఇస్తాయి.

న పృచ్ఛేద్ధోత్రాచరణే న స్వాధ్యాయం శ్రుతం తథా ।

హృదయే కల్పయేద్దేవం సర్వదేవమయో హి సః ॥ 48

అపూర్వః సువ్రతీ విప్రో హ్యపూర్వశ్చాతిథిస్తథా ।

వేదాభ్యాసరతో నిత్యం త్రయోఽపూర్వే దినే దినే ॥ 49

అతిథియొక్క కులగోత్రాలను కాని, అతని విద్య, పాండిత్యాలగురించి కాని ఎన్నడూ అడుగరాదు. భగవంతుడు మన కంటికి కనిపించడు. కావున అతణ్ణి హృదయమందు ధ్యానిస్తూ ఉంటాము. కాని అతిథి సమస్తదేవతాస్వరూపుడు. అతడు మన కంటికి కన్పిస్తూ ఉంటాడు. నియమ, నిష్ఠలతో వ్రతాన్ని ఆచరించే బ్రాహ్మణుడు, అతిథి, ఎల్లప్పుడు వేదాన్ని అభ్యసించే ద్విజుడు ఈ ముగ్గురు లభించుట చాలా అరుదు. (అందువల్ల గృహస్థు అతిథి సత్కారం తప్పక చేయాలి.)

వైశ్వదేవే తు సంప్రాప్తే భిక్షుకే గృహమాగతే ।

ఉర్ధ్వత్య వైశ్వదేవాన్నం భిక్షాం దత్వా విసర్జయేత్ ॥ 50

వైశ్వదేవాన్ని ఆచరిస్తున్నప్పుడు అతిథి వస్తే బలి, వైశ్వదేవాలు పూర్తి అయ్యేవరకు అతణ్ణి కూర్చోనబెట్టక, బలికి, వైశ్వదేవానికి అన్నాన్ని కొంత తీసిపెట్టి, మిగిలిన అన్నాన్ని అతనికి పెట్టి పంపవలెను.

యతిశ్చ బ్రహ్మచారీ చ పక్వాన్న స్వామినావుభౌ ।

తయోరన్నమదత్వా చ భుక్వా చాంద్రాయణం చరేత్ ॥ 51

దద్యాచ్చ భిక్షాత్రితయం పరివ్రాడ్బ్రహ్మచారిణామ్ ।

ఇచ్చయా తతో దద్యాత్ విభవే సత్యవారితమ్ ॥ 52

పరాశర స్తుతి

సన్యాసి, బ్రహ్మచారి ఈ ఇద్దరూ వండిన అన్నానికి అర్ఘ్యం. కావున వారికి అన్నము పెట్టక యజమానితింటే, ఆ పాపంపోవడానికి అతడు చాంద్రాయణ వ్రతాన్ని తప్పక చేయాలి. అట్లే సన్యాసి, బ్రహ్మచారులకు యజమాని కనీసం మూడు మార్తైనా (మూడు ముద్దలైనా) అన్నాన్ని భిక్షపెట్టాలి. ఇష్టముంటే ఎక్కువ అన్నమైనా భిక్ష పెట్టవచ్చు. ఇక యజమాని సంపన్నుడైతే ఎన్నిమార్తైనా ఎంతైనా భిక్ష పెట్టవచ్చు.

యతిహస్తే జలం దద్యాత్ భైక్షం దద్యాత్పునర్జలమ్ ।

తద్భైక్షం మేరుజా తుల్యం తజ్జలం సాగరోపమమ్ ॥ 53

యస్య ఛత్రం హయశ్చైవ కుంజరారోహమృద్ధిమత్ ।

ఐంద్రస్థానముపాసీత తస్మాత్తం న విచారయేత్ ॥ 54

సన్యాసి తన ఇంటికి వచ్చినప్పుడు అతనికి తొలుత అర్ఘ్యమునిచ్చి తరువాత భిక్ష పెట్టవలెను. తరువాత ఆచమనమునకై జలమునీయవలెను. ఈవిధంగా ఇచ్చిన భిక్ష మేరుపర్వత దానంతో సమానమౌతుంది. నీరు సాగరదానంతో సమానమౌతుంది. సన్యాసి, ఛత్రముతోనుండి గుఱ్ఱము, లేక ఏనుగువంటివానిని ఎక్కి వచ్చినా సర్వ సమృద్ధితోనున్న అతణ్ణి దేవేంద్రుడని భావించి భిక్ష పెట్టవలెనే తప్ప ఆ సన్యాసియొక్క ధన, ధాన్యాది సమృద్ధిగురించి చెడుగా ఆలోచింపరాదు.

వైశ్వదేవకృతం పాపం శక్తో భిక్షుర్వ్యపోహితుమ్ ।

న హి భిక్షుకృతం పాపం వైశ్వదేవో వ్యపోహ్యతి ॥ 55

గృహస్థు వైశ్వదేవం చేయకపోతే కలిగే పాపం సన్యాసి, బ్రహ్మచారులకు భిక్ష-పెట్టితే నశిస్తుంది. కాని భిక్షువునకు భిక్షపెట్టకపోతే కలిగే పాపం వైశ్వదేవంవల్ల తొలగిపోదు. అందువల్ల గృహస్థుడైనవాడు అతిథిసత్కారం తప్పక చేయాలి.

అకృత్వా వైశ్వదేవం తు యే భుజంతే ద్విజాతయః ।

తేషామన్నం న భుంజీత కాకయోనిం ప్రజంతి తే ॥ 56

అకృత్వా వైశ్వదేవం తు భుంజంతే యే ద్విజాధమాః ।

సర్వే తే నిష్ఫలా జ్ఞేయాః పతంతి నరకేఽశుచౌ ॥ 57

వైశ్వదేవవిహీనా యే అతిథ్యేన బహిష్కృతాః ।

సర్వే తే నరకం యాంతి కాకయోనిం ప్రజంతి చ ॥ 58

వైశ్వదేవాన్ని ఆచరింపక భోజనం చేసే ద్విజుల ఇంద్రులలో తినరాదు. ఐనా వారి ఇంటిలో భోజనం చేస్తే వారు కాకులుగా జన్మిస్తారు. అట్లే వైశ్వదేవం చేయక

ప్రథమోఽధ్యాయః

భుజించినవారు చేసిన పుణ్యకార్యాలన్నీ వ్యర్థమౌతాయి. పైగా వారు నరకానికి పోతారు. వైశ్వాదేవము చేయక, అతిథిసత్కారం చేయక ఉండే ద్విజులు నరకానికి పోవుటే కాక తరువాతిజన్మలో కాకులై పుడ్తారు.

శిరో వేష్ట్య తు యో భుంక్తే దక్షిణాభిముఖస్తు యః ।

వామపాదకరః స్థిత్యా తద్వై రక్షాంసి భుంజతే ॥ 59

తలకు పాగా లేక టోపీధరించి, దక్షిణంవైపు తిరిగి లేక ఎడమకాలిపై చేయివేసికొని భుజింపరాదు. అట్లే భుజిస్తే ఆ అన్నం రాక్షసాన్నమౌతుంది.

యతయే కాంచనం దత్వా తాంబూలం బ్రహ్మచారిణే ।

చోరేభ్యోఽప్యభయం దత్వా దాతాఽపి నరకం వ్రజేత్ ॥ 60

సన్యాసికి బంగారం దానమీయరాదు. అట్లే బ్రహ్మచారికి తాంబూలము, దొంగకు అభయమీయరాదు. అవిధంగా ఇచ్చినవాడు, పుచ్చుకొన్నవాడు ఇద్దరు కూడా నరకానికి పోతారు.

శుక్లవస్త్రం చ యానం చ తాంబూలం ధాతుమేవ వా ।

ప్రతిగృహ్య కులం హన్యాత్ ప్రతిగృహ్లాతి యస్య చ ॥ 61

సన్యాసి లేక బ్రహ్మచారికి తెల్లని వస్త్రాన్ని, గుఱ్ఱము పల్లకి మొదలైన వాహనాలను , తాంబూలాన్ని, వెండి, బంగారమువంటి ధాతుద్రవ్యాలను దానమిస్తే దానమిచ్చినవాని, దానం స్వీకరించినవాని వంశం కూడా నశిస్తుంది.

చోరో వా యది చాండాలః శత్రుర్వా పితృఘాతుకః ।

వైశ్వాదేవే తు సంప్రాప్తే సోఽతిథిః స్వర్గసంక్రమః ॥ 62

వైశ్వాదేవ సమయంలో ఇంటికి వచ్చినవాడు దొంగయైనా, చండాలుడైనా, శత్రువైనా, చివరకు తనతండ్రివంటివానిని చంపినవాడైనా అతనికి తప్పక అతిథిసత్కారం చేయాలి. అట్టి అతిథిసత్కారంవల్ల తప్పక స్వర్గం లభిస్తుంది.

న గృహ్లాతి తు యో విప్రో హ్యతిథిం వేదపారగం ।

అదత్తం చాన్నపాత్రం తు భుక్త్వా భుంక్తే తు కిల్బిషమ్ ॥ 63

వేద, వేదాంగాలను అధ్యయనం చేసిన బ్రాహ్మణుడు తన ఇంటికి అతిథిగా వస్తే అతనికి అతిథిసత్కారం చేయక, తాను అన్నం తింటే తప్పక పాపమంటు కొంటుంది.

బ్రాహ్మణస్య ముఖం క్షేత్రం నిరూషమమకంటకమ్ ।

వాపయేద్ధుర్వభీజాని సా కృషిః సార్వకామికా ॥ 64

వరాశర స్తుతి

సద్బ్రాహ్మణుని ముఖము ముండ్లు, రాళ్ళు రవులు లేక చక్కగా పండే క్షేత్రం వంటిది. అక్షేత్రంలో సమస్తబీజాలు వేయవచ్చు. అట్టి కృషి లేక అతిథిసత్కారం అన్నికోరికలను తీరుస్తుంది. కావున సద్బ్రాహ్మణుడైన అతిథికి అతిథిసత్కారం చక్కగా చేయాలి.

అవ్రతా హ్యనధీయానా యత్ర భైక్ష్యచరా ద్విజాః ॥

తం గ్రామం దండయేద్రాజా చోరాభయప్రదో హి సః ॥ 65

ద్విజులు బ్రహ్మచర్యవ్రతాన్ని అవలంబింపక, వేదాధ్యయనం చేయక భిక్షా చరణం చేస్తూ ఉంటే ఆ గ్రామంలోనివారువారికి భిక్షపెట్టకూడదు. ఆ విధంగా భిక్షపెట్టిన గ్రామాన్ని రాజు శిక్షింపకపోతే దొంగలకు అభయమిచ్చిన పాపాన్ని పొందుతాడు.

క్షత్రియ ధర్మాలు

క్షత్రియో హి వ్రజా రక్షన్ శస్త్రపాణిః ప్రచండవాన్ ।

నిర్దిత్య పరసైన్యాని క్షితిం ధర్మేణ పాలయేత్ ॥ 66

న శ్రీః కులక్రమాయాతా భూషణోల్లిఖితాఽపి వా ।

ఖడ్గేనాక్రమ్య భుంజీత వీరభోగ్యాం వసుంధరామ్ ॥ 67

పుష్పం పుష్పం విచినుయాత్ మూలచ్ఛేదం న కారయేత్ ।

మాలాకార ఇవారామే న యథాఽంగారకారకః ॥ 68

క్షత్రియుడు ఆయుధాన్ని ధరించి దుష్టులకు కఠినదండన విధిస్తూ ప్రజలను రక్షించాలి. అట్లే శత్రుసైన్యాలను తన భుజబలంతో జయించి తన రాజ్యాన్ని ధర్మ బద్ధంగా పరిపాలించాలి. రాజ్యలక్ష్మి కులక్రమాగతంగా వస్తుందనే నియమమేమీ లేదు. అట్లే ఆభరణాలు ధరించేవారిదగ్గరనే ఉంటుందనే నమ్మిక ఏమీ లేదు. అనుభవింపవలసిన భూమిని వీరులు తమ ఆయుధబలంతో జయించి అనుభవించాలి. చెట్లకు నిప్పుపెట్టి వాటినిన్నీదీని తగులబెట్టకుండా, సమూలంగా పెరికివేయక తోటమాలి తన తోటలో ఉన్నపూవులనొక్కొక్కటిని మెల మెల్లగా తెంపుకుంటున్నట్లు రాజు కూడా పన్నుల విషయంలో ప్రజలను భయభీతులను చేయకుండా వారిని రక్షించాలి.

చతుర్వర్ణాల ధర్మాలు

శమో దమస్తపః శౌచం క్షాంతిరార్జవమేవ చ ।

జ్ఞానం విజ్ఞానమాస్తిక్యం బ్రహ్మకర్మ స్వభావజమ్ ॥ 69

శమము, దమము, తపస్సు, పవిత్రంగా ఉండుట, ఓర్పు, ఋజు స్వభావము,

ప్రథమోఽధ్యాయః

జ్ఞాన విజ్ఞానములు, ఆస్తికృము ఇవన్నీ బ్రాహ్మణుని సహజధర్మాలు.

శౌర్యం తేజో ధృతిర్దాక్షిణ్యం యుద్ధే చాప్యవలాయనమ్ ।

దానమీశ్వరభావశ్చ క్షాత్రం కర్మ స్వభావజమ్ ॥ 70

శౌర్యము, తేజస్సు, ధైర్యం, చతురత, యుద్ధంలో ధైర్యంగా నిలబడుట, దానం చేయడం, అధికారభావన ఇవన్నీ క్షత్రియుని ధర్మాలు.

లాభకర్మ తథా రత్నం గవాం చ పరిపాలనమ్ ।

కృషికర్మ చ వాణిజ్యం వైశ్యవృత్తిరుదాహృతా ॥ 71

లాభాన్ని ఆశించి పనులు చేయుట, రత్నములవంటి వానిని అమ్ముట, కొనుట, గోవులరక్షించుట, వ్యవసాయము, వర్తకముచేయుట అనేవి వైశ్యుని ధర్మాలు.

శూద్రస్య ద్విజశుశ్రూషా పరమో ధర్మ ఉచ్యతే ॥

అన్యథా కురుతే కించిత్ తద్భవేత్తస్య నిష్ఫలమ్ ॥ 72

శూద్రుడు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్యులనే ద్విజులకు సేవ చేస్తూ ఉండాలి. అట్లు కాక ఇతరపనులను చేస్తూ ఉంటే అవన్నీ నిష్ఫలమౌతాయి.

లవణం మధు తైలం చ దధి తక్రం ఘృతం పయః ।

న దుష్కేచ్ఛాద్రజాతీనాం కుర్యాత్పర్వేషు విక్రయమ్ ॥ 73

కాని శూద్రుడు ఉప్పు, తేనె, నూనె, పాలు, పెరుగు, చల్ల, నేయి మొదలగువానిని అమ్ముకోవచ్చు. దానివల్ల కొన్నవానికి ఎట్టి పాపము కలుగదు.

విక్రీణన్మద్య మాంసాని హ్యభక్షస్య చ భక్షణమ్ ।

కుర్వన్నగమ్యాగమనం శూద్రః పతతి తత్క్షణాత్ ॥ 74

కపిలాక్షీరపానేన బ్రాహ్మణీగమనేన చ ।

వేదాక్షరవిచారేణ శూద్రస్య నరకం ధ్రువమ్ ॥ 75

శూద్రుడు మద్యమాంసాలను అమ్మరాదు. తినకూడని వస్తువులను తినరాదు. పొందతగని స్త్రీతో సంగమము చేయరాదు. అట్లే కపిలగోవుపాలు త్రాగరాదు. వేదవిచారణ చేయరాదు. ఇట్టి పనులు చేస్తే వెంటనే పతితుడౌతాడు. చనిపోయిన తరువాత నరకానికి పోతాడు.

ఇతి శ్రీ పరాశర ప్రోక్త ధర్మశాస్త్రే ప్రథమోఽధ్యాయః

పరాశరధర్మశాస్త్రము(స్మృతి)న ప్రథమాధ్యాయము సమాప్తము

పరాశర స్మృతి అథ ద్వితీయోఽధ్యాయః

రెండవ అధ్యాయము

గృహస్థాశ్రమ ధర్మాలు

అతః పరం గృహస్థస్య కర్మాచారం కలౌ యుగే ।

ధర్మం సాధారణం శక్త్యా చాతుర్వర్ణ్యాశ్రమాగతమ్ ॥ 1

తం ప్రవక్ష్యామ్యహం పూర్వం పారాశరవచో యథా ।

ఇక కలియుగంలో ఉన్న గృహస్థులు చేయవలసిన కర్మలు, ఆచారాలు, చాతుర్వర్ణ్యములకు సంబంధించిన సాధారణ ధర్మాలను మీకు వివరిస్తాను. వీటినిన్నిటిని పూర్వకల్పంలో పరాశర మహర్షి తెల్పినాడు. వాటినిన్నిటిని యథాతథంగా వివరిస్తాను.

షట్కర్మ సహితో విప్రః కృషి కర్మ చ కారయేత్ ॥ 2

క్షుధితం తృషితం శ్రాంతం బలీవర్ధం న యోజయేత్ ।

హీనాంగం వ్యాధితం క్షీణం వృషం విప్రో న వాహయేత్ ॥ 3

స్థిరాంగం నీరుజం తృప్తం సునర్ధం షండవర్జితమ్ ।

వాహయేత్ దివసస్యార్ధం పశ్చాత్ స్నానం సమాచరేత్ ॥ 4

బ్రాహ్మణుడు ఇంతకు ముందు (1-39) పేర్కొన్న స్నానాది షట్కర్మలతో పాటు వ్యవసాయముకూడ చేయింపవచ్చును. అధ్యయన, అధ్యాపన, యజన, యాజన, దాన, ప్రతిగ్రహాలు షట్కర్మలు కాక, బ్రాహ్మణుడు స్వయంగాదున్నే టప్పుడు ఆకలితోనున్నవి, దప్పిగొన్నవి, బాగా అలసిపోయినవి, ఐన ఎద్దులను నాగలి మొదలైనవాటికి కట్టరాదు. అట్లే అవయవలోపమున్నవి, రోగంతో బాధపడుతున్నవి, ఉత్పాదకశక్తిలేనివి ఐన ఎద్దులను కట్టరాదు. చక్కని అవయవములు కలవి, రోగము లేనివి, గట్టిగా రంకెవేయగలిగినవి, పుంస్త్యము కలవి ఐన ఎద్దులనుకట్టి, మధ్యాహ్నం వరకు దున్నవచ్చును. తరువాత అతడు స్నానము చేయవలెను.

జపం దేవార్చనం హోమం స్వాధ్యాయం చైవమభ్యసేత్ ।

ఏక ద్వి త్రి చతుర్విప్రాన్ భోజయేత్ స్నాతకాన్ ద్విజః ॥ 5

స్వయం కృష్ణే తథా క్షేత్రే ధాన్యైశ్చ స్వయమార్జితైః ।

నిర్వపేత్పంచయజ్ఞాంశ్చ క్రతుదీక్షాం చ కారయేత్ ॥ 6

ద్వితీయోఽధ్యాయః

స్నానము చేసినతరువాత జపము, హోమం, వేదాభ్యాసము చేయవలెను.

తరువాత శక్తిననుసరించి ఒకరు, ఇద్దరు, ముగ్గురు, లేక నలుగురు బ్రాహ్మణులకు భోజనము పెట్టవలెను. తాను స్వయంగా దున్నిపండించిన ధాన్యములు లేక తాను ఆర్జించిన ధాన్యములచే పంచ యజ్ఞాలను నిర్వహింప వలెను. అట్లే యజ్ఞదీక్షను చక్కగా నిర్వహింపవలెను.

తీలా రసా న విక్రేయా ధాత్వాద్యా ధాన్య తత్సమాః ।

విప్రస్యైవంవిధా వృత్తిః తృణ కాష్ఠాది విక్రయః ॥ 7

నూపులు, రసద్రవ్యాలు, వెండి, బంగారమువంటి ధాతుపదార్థములు మొదలైనవి, ధాన్యము, వాటితో సమానమైన వస్తువులు, గడ్డి, కట్టలు మొదలైన వాటిని బ్రాహ్మణుడు అమ్మరాదు.

బ్రాహ్మణశ్చేత్కృషిం కుర్యాత్ తన్మహాదోషమాప్నుయాత్ ।

అష్టాగవం ధర్మహలం షడ్గవం వృత్తిలక్షణమ్ ॥ 8

చతుర్గవం నృశంసానాం ద్విగవం గోజిహంసువత్ ।

ద్విగవం వాహయేత్పాదం మధ్యాహ్నా తు చతుర్గవమ్ ।

షడ్గవం తు త్రియామాహే ఽష్టభిః పూర్ణం తు వాహయేత్ ॥ 9

బ్రాహ్మణుడు స్వయంగా వ్యవసాయం చేస్తే మహాదోషాన్ని పొందుతాడు.

అతడు వ్యవసాయమే చేయవలసివస్తే ఎనిమిది ఎద్దులతో దున్నుట మంచిది.

దానిని ధర్మహలమంటారు. ఆరు ఎద్దులతో పొలాన్ని దున్నుట సామాన్యమైంది.

నాలుగు ఎద్దులతో దున్నుట ఆ గోవులను చంపుటవంటిది. ఒకవేళ రెండెద్దులతోనే

దున్నవలసివస్తే, మొదటి జామువరకే దున్నాలి. నాల్గెద్దులతో మధ్యాహ్నంవరకు

దున్నవచ్చు. ఆరింటితో మూడుజాములవరకు దున్నవచ్చు. ఎనిమిది ఎద్దులతో

సాయంకాలంవరకు దున్నవచ్చు.

న యాతి నరకేష్టేవం వర్తమానస్తు వై ద్విజః ।

దానం దద్యాచ్చ వై తేషాం ప్రశస్తం స్వర్గసాధనమ్ ॥ 10

పైన పేర్కొన్నట్లు బ్రాహ్మణుడు వ్యవసాయము చేస్తే అతనికి ఎట్టి పాపము కలుగదు.

అందువల్ల బ్రాహ్మణునకు (భూమి మొదలైనవి) దానంచేస్తే దానం చేసినవానికి

స్వర్గాదిఫలితం కలుగుతుంది.

సంవత్సరేణ యత్పాపం మత్స్యఘాతీ సమాప్నుయాత్ ।

వరాశర స్మృతి

అయోముఖేన కాష్ఠేన తదేకాహేన లాంగలీ || 11

చేపలనుపట్టుకొనువాడు ఒక సంవత్సరంలో పొందేపాపాన్ని నాగలి పట్టు
కొని దున్నువాడు ఒకేదినంలో పొందుతాడు. కావున బ్రాహ్మణుడు దున్నరాదు.

పాశకో మత్స్యఘాతీ చ వ్యాధః శాకునికస్తథా ।

అదాతా కర్షకశ్చైవ పంచైతే సమభాగినః || 12

వలవేసి జంతువులను పట్టుకొనువాడు, చేపలు పట్టుకొనువాడు, మృగముల
వేటాడేవాడు, పక్షులను వేటాడి బ్రతికేవాడు, దానం చేయని కర్షకుడు వీరు ఐదుగురు
సమానమైన పాపాన్ని పొందుతారు.

కండనీ పేశనీ చుల్లీ ఉదకుంభీ చ మార్జనీ ।

పంచసూనా గృహస్థస్య అహస్యహని వర్తతే || 13

వైశ్వదేవో బలిర్విక్షా గోగ్రాసో హంతకారకః ।

గృహస్థః ప్రత్యహం కుర్యాత్ సూనాదోపైర్న లిప్యతే || 14

రోలు, విసురురాయి, పొయ్యి, నీటికడవ పెట్టుస్థలము, చీపురు ఈఐదింటివల్ల
ప్రాణిహింస జరుగుతుంది. కావున గృహస్థునకివి పాపాన్ని కలిగించే వస్తువులు.
అందువల్ల ప్రతిదినం వైశ్వదేవం, బలి, అతిథి పూజ చేయుట, ఆవులకు ఆహారాన్ని
పెట్టుట, ప్రాణులపై దయ చూపుట అను ఐదింటివల్ల గృహస్థునకు పై పంచ పాపాలు
అంటుకొనవు.

వృక్షం భిత్వా మహీం భిత్వా హత్వా చ క్రిమికీటకాన్ ।

కర్షకః ఖలయజ్ఞేన సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే || 15

వ్యవసాయముచేయువాడు చెట్లు కొట్టును. భూమిదున్నును. అట్లే క్రిమి కీటకాలను
చంపును. అట్టి సమస్తపాపాలను కర్షకుడు తనకళ్ళంలో ఉన్న ధాన్యాన్ని బ్రాహ్మణులకు
అనాథలకు, బీదలకు దానం చేయుటవల్ల పోగొట్టు కొంటాడు.

యో న దద్యాత్ ద్విజాతిభ్యః రాశిమూలముపాగతః ।

స చోరః స చ పాపిష్ఠో బ్రహ్మఘ్నం తం వినిర్దిశేత్ || 16

కర్షకుడు తన పొలంలోని ధాన్యరాశి దగ్గర ఉంటూ ఆ ధాన్యాన్ని
బ్రాహ్మణులకు దానం చేయకపోతే అతడు దొంగ, పాపాత్ముడు, బ్రహ్మహత్య
చేసినవాడౌతాడు.

తృతీయోఽధ్యాయః

రాజ్ఞే దత్వా తు షడ్భాగం దేవానాం చైకవింశకమ్ ।

విప్రాణాం త్రింశకం భాగం సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ॥ 17

కర్షకుడు తాను పండించిన పంటలో ఆరవభాగాన్ని రాజుకు, ఇరువది ఒకటవ భాగాన్ని దేవతలకు, ముప్పదియవ భాగాన్ని బ్రాహ్మణులకు (సుమారు 16, 5, 4, శాతాలను) ఇస్తే అతడు చేసిన పాపాలన్నీ నశించిపోతాయి.

క్షత్రియోఽపి కృషిం కృత్వా దేవాన్ విప్రాంశ్చ పూజయేత్ ।

వైశ్యః శూద్రస్తథా కుర్యాత్ కృషి వాణిజ్య శిల్పకమ్ ॥ 18

క్షత్రియుడు కూడా తనకు సంబంధించిన భూమియందు (రాజస్వం) వ్యవసాయం వల్ల సంపాదించిన పంటను దేవతలకు, బ్రాహ్మణులకిచ్చి వారిని పూజింపవలెను. వైశ్యులు, శూద్రులు కూడా తాము చేయు కృషి వాణిజ్యము, శిల్పరచనాదులవలన వచ్చిన ధనమును దేవతలకు, బ్రాహ్మణులకు ఆ యా భాగములలో ఇవ్వవలెను.

వికర్మ కుర్వతే శూద్రాః ద్విజశుశ్రూషయోజ్ఞ్రిహితాః।

భవంత్యల్పాయుషస్తే వై నిరయం యాంత్యసంశయమ్ ॥ 19

శూద్రులు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్యులనే ద్విజ శుశ్రూషకంటె నిషిద్ధకర్మలు చేస్తే వారు అల్పాయుస్సు కలవారౌతారు. అట్లే సరకానికి కూడా పోతారు.

చతుర్థామపి వర్ణానామ్ ఏష ధర్మస్సనాతనః ॥ 20

ఈ సనాతనధర్మాన్ని నాలుగు వర్ణాలవారు తప్పక అనుష్ఠింపవలెను.

ఇతి శ్రీ పరాశర ప్రోక్త ధర్మశాస్త్రే ద్వితీయోఽధ్యాయః

పరాశర ధర్మశాస్త్రము(స్మృతి)న రెండవ అధ్యాయము సమాప్తము

అథ తృతీయోఽధ్యాయః

మూడవ అధ్యాయము

శౌచ శుద్ధి ప్రకరణము

అతః శుద్ధిం ప్రవక్ష్యామి జననే మరణే తథా ।

మునులారా ఇక జనన సమయమందు మరణమందు కలుగు అశౌచము తొలగుటకై చేయవలసిన శుద్ధిని మీకు వివరిస్తాను. వినుడు.

పరాశర స్తుతి

దినత్రయేణ శుద్ధ్యంతి బ్రాహ్మణా జన్మ సూతకే ॥ 1

క్షత్రియో ద్వాదశాహేన వైశ్యా పంచదశాహైః ।

శూద్రః శుద్ధ్యతి మాసేన పారాశరవచో యథా ॥ 2

బ్రాహ్మణులు జననసూతకమందు మూడుదినములలో శుద్ధిని పొందుతారు.
క్షత్రియులు పన్నెండు దినములలో, వైశ్యులు పదునైదుదినములలో, శూద్రులు
ఒక నెలలో శుద్ధి పొందుతారు.

ఉపాసనే తు విప్రాణామ్ అంగశుద్ధిశ్చ జాయతే ।

బ్రాహ్మణానాం ప్రసూతౌ తు దేహస్మర్యో విధీయతే ॥ 3

సాధారణంగా ప్రతిదినం ఉపాసన చేసికొనే సమయంలో బ్రాహ్మణులు తమ
అయవములను స్నానము, అంగన్యాస, కరన్యాసాలచేత శుద్ధి చేసికొంటారు.
కావున వారు పరిశుద్ధులు అందువల్ల ఆ బ్రాహ్మణులు ప్రసూతి సమయంలో
జన్మసూతకులను ముట్టుకొన్నప్పటికీ వారికి దోషముండదు.

ప్రేతే విప్రో దశాహేన ద్వాదశాహేన భూమిపః ।

వైశ్యః పంచదశాహేన శూద్రో మాసేన శుద్ధ్యతి ॥ 4

తనవారు మరణించినచో బ్రాహ్మణులు పది దినములు, క్షత్రియుడు పన్నెండు
దినములు, వైశ్యుడు పదునైదు దినములు, శూద్రుడు ఒక నెలవరకు అశుచితో
ఉండవలెను. ఆ కాలము తరువాత వారు శుద్ధి పొందుదురు.

ఏకాహోచ్ఛుద్ధ్యతే విప్రో యోఽగ్ని వేదసమన్వితః ।

త్ర్యహోత్థేవలవేదస్త్వ ద్విహీనో దశభిర్ద్వివైః ॥ 5

జన్మ కర్మపరిభ్రష్టః సంధ్యోపాసన వర్జితః ।

నామధారక విప్రస్త్వ దశాహం సూతకీ భవేత్ ॥ 6

నిత్యాగ్నిహోత్రము, వేదాధ్యయనముచేయు బ్రాహ్మణుడు ఒక దినము తరువాత
శుద్ధుడగును. నిత్యాగ్నిహోత్రము చేయక, వేదాధ్యయనము మాత్రము చేయు
బ్రాహ్మణుడు మూడు దినములతరువాత పరిశుద్ధుడగును. అగ్నిహోత్రము,
వేదాధ్యయనమూ లేనివాడు పదిదినములతరువాత శుద్ధుడగును. అట్లే జాత కర్మాది
సంస్కార కర్మలు లేనివాడు, సంధ్యావందనము చేయనివాడు పేరునకే (నామ ధారక)
బ్రాహ్మణుడు కావున పది దినములు అశుచిగా ఉండవలెను.

అజో గావో మహిష్యశ్చ బ్రాహ్మణీ చ ప్రసూతికీ ।

తృతీయోఽధ్యాయః

దశరాత్రేణ సంశుద్ధ్యేత్ భూమిష్ఠం చ నవోదకమ్ ॥ 7

మేక, అవు, బట్ట, బ్రాహ్మణ స్త్రీ సంతానాన్ని కన్నప్పుడు పది దినముల తరువాత పరిశుద్ధులగుదురు. అట్లే భూమిపై పడిన క్రొత్తనీరు కూడా పది దినముల తరువాతనే పరిశుద్ధమగును.

ఏకపిండాస్తు దాయాదాః పృథక్ దార నికేతనాః ।

జన్మన్యపి విపత్నై చ తేషాం తత్సూతకం భవేత్ ॥ 8

తావత్సూతకం గోత్రే చతుర్థపురుషేణ తు ।

దాయాద్విచ్ఛేదమాప్నోతి పంచమో వాఽత్మవంశజః ॥ 9

చతుర్థే దశరాత్రం స్యాత్ షణ్ణిశాః పుంసి పంచమే ।

షష్ఠే చతురహోచ్ఛుద్ధిః సప్తమే తు దినత్రయాత్ ॥ 10

సపిండులైన దాయాదులు పెండ్లి చేసికొని, వేరువేరుగా ఉన్నా వారికందరకు జనన, మరణములకు సంబంధించిన అశుచి ఏర్పడుతుంది. ఈ అశుచి వారి గోత్రంలో నాలుగవతరంవరకు ఉంటుంది. ఐదవతరంనుండి దాయాదత్వం తొలగి పోతుంది. కావున నాలుగవ తరంవరకు జనన మరణాలందు పది దినాల సూతక ముంటుంది. ఐదవతరంలో ఆరురాత్రులు మాత్రమే అశౌచము ఉంటుంది. ఆరవ తరంలో నాలుగవ దినంతరువాత శుద్ధి కలుగుతుంది. అట్లే ఏడవతరంలో మూడు దినాలతరువాత శుద్ధి కలుగుతుంది.

శృంగ్యగ్ని మరణే చైవ దేశాంతరమృతే తథా ।

బాలే ప్రేతే చ సన్యస్తే సద్యః శౌచం విధీయతే ॥ 11

కొమ్ములున్న జంతువులవల్ల, అగ్నివల్ల మరణించినప్పుడు, దేశాంతరమున చనిపోయినప్పుడు, (స్నానం చేసిన) వెంటనే శుద్ధి కలుగుతుంది.

దేశాంతరమృతః కశ్చిత్ సగోత్రః శ్రూయతే యది ।

న త్రిరాత్రమహోరాత్రం సద్యః స్నాత్వా శుచిర్భవేత్ ॥ 12

తన గోత్రానికి చెందినవాడు ఇతరదేశాలకు పోయి చనిపోతే, ఆవిషయం (సంవత్సరం తర్వాత?) తెలిస్తే మూడురాత్రులు లేక ఒక దినమంతా అశుచి ఉండదు. కాని ఆవిషయం తెలిసిన వెంటనే స్నానం చేస్తే శుద్ధి కలుగుతుంది.

దేశాంతరగతో విప్రః ప్రవాసాత్ కాలకారితాత్ ।

దేహనాశమనుప్రాప్తః తిథిర్న జ్ఞాయతే యది ॥ 13

వరాళర స్తుతి

కృష్ణాష్టమీ త్వమావాస్యా కృష్ణా చేకాదశీ చ యా ।

ఉదకం పిండదానం చ తత్ర శ్రాద్ధం చ కారయేత్ ॥ 14

బ్రాహ్మణుడు దేశాంతరమందు దురదృష్టవశాత్తు చనిపోతే చనిపోయిన తిథి తెలియని సందర్భంలో కృష్ణపక్షానికి చెందిన అష్టమి, ఏకాదశి, లేక అమావాస్య నాడు తర్పణము, పిండములు పెట్టుట, శ్రాద్ధమును ఆచరింపవలెను.

అజాతదంతా బాలా యే యే చ గర్భాద్వినిస్సృతాః ।

న తేషామగ్నిసంస్కారో నాశౌచం నోదకక్రియా ॥ 15

అప్పుడే పుట్టి మరణించిన శిశువులకు, పండ్లురాని పిల్లలకు, అగ్ని సంస్కారము చేయవలసిన పని లేదు. అట్లే వారి మరణమువల్ల అశౌచము కూడా ఉండదు. వారికి తర్పణాదులు చేయవలసిన పని లేదు.

యది గర్భో విపద్యేత స్రవతే వాఽపి యోషితః ।

యావన్మాసం స్థితో గర్భః దినం తావత్తు సూతకమ్ ॥ 16

ఆవతుర్థాత్ భవేత్ స్రావః పాతః పంచమ పవ్యయోః ।

తతః ఊర్ధ్వం ప్రసూతిః స్వాత్ దశాహం సూతకం భవేత్ ॥ 17

గర్భప్రావముకాని, గర్భపాతముకాని జరిగినపక్షాన అది ఏమాసంలోజరిగిందో తల్లికి అన్ని దినముల సూతకముంటుంది. నాలుగవనెల గర్భం పోతే దానిని గర్భప్రావమంటారు. ఐదు, ఆరు నెలల గర్భము పోతే దానిని గర్భపాత మంటారు. ఏడునెలల గర్భమునుండి ప్రసూతిక్రిందికి వస్తుంది. కావున అప్పుడు పదిదినముల సూతకముంటుంది.

దంతజాతేఽనుజాతే చ కృతచూడే చ సంస్థితే ।

అగ్నిసంస్కరణం తేషాం త్రిరాత్రమశుచిర్భవేత్ ॥ 18

శిశువునకు పండ్లురావడం ప్రారంభమైనప్పుడు, చూడాకర్మ (పుట్టువెంట్రుకలు తీయుట) చేసిన తరువాత మరణం సంభవిస్తే, ఆశిశువుకు అగ్నిసంస్కారం చేయాలి. అప్పుడు మూడు రాత్రులవరకు అశుచి ఉంటుంది.

అదంతజన్మతః సద్యః ఆచూడాన్మైశికీ స్మృతా ।

త్రిరాత్రమావ్రతాదేశాత్ దశరాత్రమతః పరమ్ ॥ 19

శిశువునకు పండ్లు రాకముందే మరణము సంభవిస్తే స్నానంతో శుద్ధి కలుగుతుంది. పండ్లు రావడం ప్రారంభమైననాటినుండి చూడాకర్మ జరుగక ముందు మరణిస్తే

తృతీయోఽధ్యాయః

ఒక రాత్రిమాత్రం అశుచి ఉంటుంది. చూడాకర్మనుండి ఉపనయనంలోపల మరణిస్తే మూడు రాత్రులు, ఆ తరువాత పది రాత్రులు అశుచి ఉంటుంది.

బ్రాహ్మచారి గృహే యేషాం హూయతే చ హూతాశనః ।

సంపర్కం చేన్న కుర్వంతి న తేషాం సూతకం భవేత్ ॥ 20

బ్రాహ్మచారికి, ప్రతిదినం అగ్నిహోత్రకార్యం చేస్తున్నవారికి, అశుచిగా ఉన్న వారిని తగలనిచో ఎట్టి అశుచి ఉండదు.

సంపర్కాద్భవ్యతే విప్రో జననే మరణే తథా ।

సంపర్కాచ్చ నివృత్తస్య స ప్రేతం వైవ సూతకమ్ ॥ 21

అశుచిగా ఉన్నవారిని తగిలినందువల్ల బ్రాహ్మణునకు జనన, మరణ అశౌచములు కలుగుతాయి. అందువల్ల వారిని ముట్టుకొననిచో అతనికి ఎట్టి అశౌచము కలుగదు.

శిల్పినః కారుకా వైద్యాః దాసీదాసాశ్చ నాపితాః ।

రాజానః శ్రోతియాశ్చైవ సద్యః శౌచాః ప్రకీర్తితాః ॥ 22

శిల్పాలు చెక్కే వారు, కారుకులు, (వడ్డంగి మొదలైనవారు) వైద్యులు, దాసదాసీ జనము, మంగలివారు, రాజులు, శ్రోత్రియులు వీరందరు సద్యః శౌచులు. అనగా స్నానము చేసినచో వెంటనే పరిశుద్ధులౌతారు.

సప్రతో మంత్రపూతశ్చ ఆహితాగ్నిశ్చ యో ద్విజః ।

రాజ్ఞశ్చ సూతకం నాస్తి యస్య చేచ్ఛతి పార్థివః ॥ 23

బ్రాహ్మచర్యాది వ్రతములనాచరించువానికి, జపాదులనుచేయుచు మంత్రములచే పవిత్రుడైనవానికి, ఆహితాగ్నియైన బ్రాహ్మణునకు, రాజుకు, రాజుకు అవసరమైన వారికి జనన, మరణ సూతకాలు ఉండవు. వారందరు స్నానంతోనే పరిశుద్ధులౌతారు.

ఉద్యతో నిధనే దానే ఆర్తే విప్రో నిమంత్రితః ।

తదేవ ఋషిభిర్భుష్టం యథాకాలేన శుద్ధ్యతి ॥ 24

మరణావస్థలో దానమిచ్చుటకు పూనుకొనువాడు, రోగి, శ్రాద్ధమున నిమంత్రితుడైన బ్రాహ్మణుడు, వీరు సమయానుకూలంగా పరిశుద్ధులౌతారని ఋషులు తెల్పుచున్నారు.

ప్రసవే గృహమేధీ తు న కుర్యాత్ సంకరం యది ।

దశాహాత్ శుద్ధ్యతే మాతా త్వవగాహ్య పితా శుచిః ॥ 25

వర్ణసంకరం జరుగని పక్షాన ప్రసవమందు తల్లికి పది దినముల అశౌచము ఉంటుంది. కాని తండ్రి స్నానంతోనే పరిశుద్ధుడౌతాడు.

పరాశర స్మృతి

సర్వేషాం శావమాశౌచం మాతా పిత్రోస్తు సూతకమ్ ।

సూతకం మాతురేవ స్యాత్ ఉపస్సుశ్య పితా శుచిః ॥ 26

మరణమునకు సంబంధించిన ఆశౌచం దాయాదులకందరకు ఉంటుంది. కాని జననమునకు సంబంధించిన ఆశౌచం తల్లిదండ్రులకు మాత్రమే ఉంటుంది. వారిలోనూ తల్లికి మాత్రం పది దినముల సూతకం ఉంటుంది. తండ్రి స్నానం చేసి ఆచమనం చేసినవెంటనే పరిశుద్ధుడౌతాడు.

యది పత్న్యాం ప్రసూతాయాం సంవర్కం కురుతే ద్విజః ।

సూతకం తు భవేత్తస్య యది విప్రః షడంగవిత్ ॥ 27

సంపర్కాజ్ఞాయతే దోషో నాన్యో దోషోఽస్తి వై ద్విజే ।

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన సంవర్కం వర్జయేద్భుధః ॥ 28

తన భార్య ప్రసూతియైనదను విషయం తెలిసి అతిసంతోషంతో భార్యను తగిలితే, ఆ బ్రాహ్మణుడు షడంగవేదాన్ని అభ్యసించినా అతనికి పది దినముల సూతకం కలుగుతుంది. బ్రాహ్మణునకు ఇతరదోషాలేవీ లేకపోయినా స్వర్గవల్ల దోషం కలుగుతుంది కావున విజ్ఞుడు ప్రసూతయైన తనభార్యను ముట్టుకొన కూడదు.

వివాహోత్సవ యజ్ఞేషు త్వంతరా మృత సూతకే ।

పూర్వసంకల్పితం ద్రవ్యం దీయమానం న దుష్కృతి ॥ 29

వివాహము, యజ్ఞము, ఉత్సవము జరుగుతున్నప్పుడు, జనన మరణములందు దానం చేయాలని పూర్వం సంకల్పించినవస్తువును, కన్యాదానం వంటి వానిని (అశౌచం ఉన్నప్పుడు?) కూడా చేయవచ్చును.

అంతరా తు దశాహస్య పునర్మరణ జన్మని ।

తావత్స్యాదశుచిర్విప్రో యావత్పూర్వం న గచ్ఛతి ॥ 30

పది దినముల ఆశౌచకాల సమయంలో జనన, మరణములకు చెందిన మరి యొక ఆశౌచం వస్తే మొదటి ఆశౌచం పూర్తియగువరకుమాత్రమే అశుచిగా ఉండాలి కాని రెండవ ఆశౌచం పూర్తి అయ్యేవరకు అశౌచాన్ని పాటించ వలసిన అవసరం లేదు.

బ్రాహ్మణార్థం వివన్నానాం బందీ గోగ్రహణే తథా ।

ఆహవేషు వివన్నానామ్ ఏకరాత్రమశౌచకమ్ ॥ 31

ఆపదలో ఉన్న బ్రాహ్మణుని రక్షించు సమయమున, దొంగిలించబడ్డ గోవులను

తృతీయోఽధ్యాయః

పట్టుకొనే సమయంలో యుద్ధసమయంలో, చనిపోయినవారినిగురించి పది దినములఅశుచి ఉండనక్కరలేదు. ఒక్కరాత్రిమాత్రం అశౌచాన్ని పాటిస్తే చాలు.

ద్వావిమౌ పురుషౌ లోకే సూర్యమండలభేదినౌ ।

పరివ్రాట్ యోగయుక్తశ్చ రణే చాభిముఖే హతః ॥ 32

యమ నియమములతో ఉన్న సన్యాసి, యుద్ధంలో వీపు చూపక వీరోచితంగా పోరాడి మరణించిన వీరుడు, వీరిద్దరే సూర్యమండలాన్ని భేదించు కొని ఊర్ధ్వ లోకాలకు పోతారు.

యత్ర యత్ర హతః శూరః శత్రుభిః పరివేష్టితః ।

అక్షయాన్ లభతే లోకాన్ యది క్షీణం న భాషతే ॥ 33

రణ రంగంలో శత్రువులంతా తన్ను చుట్టు ముట్టి నప్పుడు పిరికివానివలె మాట్లాడక, తన పరాక్రమాన్ని ప్రదర్శించుచూ చనిపోయిన శూరుడు అక్షయమైన ఊర్ధ్వ లోకాలకు పోతాడు.

సంన్యస్తం బ్రాహ్మణం దృష్ట్వా స్థానాచ్ఛలతి భాస్కరః ।

ఏష మే మండలం భిత్వా పరం స్థానం ప్రయాశ్యతి ॥ 34

చక్కగా సంన్యసించిన బ్రాహ్మణుని చూచి, ఈతడు తనమండలాన్ని భేదించుకొని ఊర్ధ్వలోకాలకు పోతాడని భయంతో సూర్యుడు గజ గజ వణకి పోతాడు.

యస్తు భగ్నౌషు సైన్యేషు విద్రవత్స సమంతతః ।

పరిత్రాతా యదా గచ్ఛేత్ స చ క్రతుఫలం లభేత్ ॥ 35

యుద్ధంలో తన సైనికులంతా మరణించినా, మిగిలినవారు తమ తమ ప్రాణాలపై తీపివల్ల పరుగెత్తుకొనిపోయినా, ఆ సైన్యాన్ని రక్షించుకొనుటకై స్థిరంగా రణరంగంలో నిలబడి, చనిపోయినవానికి యజ్ఞంచేసినందువల్ల లభించే స్వర్గఫలం లభిస్తుంది.

యస్య చేదక్షతం గాత్రం శరముద్గర యష్టిభిః ।

దేవకన్యాస్తు తం వీరం హరంతి రమయంతి చ ॥ 36

దేవాంగనా సహస్రాణి శూరమాయోధనే హతమ్ ।

త్వరమాణాః ప్రధావంతి మమ భర్తా మమేతి చ ॥ 37

యం యజ్ఞసంఘైస్తపసా చ విప్రాః స్వర్గేషిణో వాత్ర యథైవ యాంతి క్షణేన యాంత్యేవ హి తత్ర వీరాః ప్రాణాన్ సుయుద్ధేన పరిత్యజంతి ॥

జితేన లభ్యతే లక్ష్మీః మృతేనాపి వరాంగనా ।

వరాశర స్తుతి

క్షణధ్వంసిని కాయేఽస్మిన్ కా చింతా మరణే రణే ||

39

లలాటదేశే రుధిరం ప్రవచ్చ యస్యాహవే తు ప్రవిశేచ్చ వక్త్రమ్ ।

తత్సోమపానేన కిలాస్య తుల్యం సంగ్రామయజ్ఞే విధివచ్చ దృష్టమ్ || 40

రణరంగంలో శత్రువులయొక్క బాణములు, సమ్మెట, కణ్ణవంటి ఆయుధాల వల్ల మరణించిన వీరుని అప్పరస స్త్రీలు స్వర్గానికి తీసికొనిపోయి అతనితో రమిస్తారు. రణరంగంలో చనిపోయిన వీరుని చూచి అప్పరస స్త్రీలు ఇతడు నా భర్త అంటే ఇతడు నా భర్త అంటూ అతనివెంట పోతారు. బ్రాహ్మణులు అనేక యజ్ఞాలనాచరించి, మహాకఠినమైన తపస్సు చేసి పొందుతున్న స్వర్గలోకాన్ని, వీరులు రణరంగంలో తమ ప్రాణాలను వదలిన వెంటనే పొందుతున్నారు. వీరుడు రణరంగంలో శత్రువును జయిస్తే రాజ్యలక్ష్మి లభిస్తుంది లేకయుద్ధంలో వీరోచితంగా పోరాడి చనిపోతే, స్వర్గంలో అప్పరసలు లభిస్తారు. ఈ శరీరం ఏ క్షణంలోనైనా నశిస్తుంది. కావున అట్టి శరీరం యుద్ధంలో మరణించిందని చింతించుట తగదు. రణరంగంలో శత్రువుల యొక్క ఆయుధాలు తగిలినందు వల్ల ముఖంపై రక్తం కారుతూ నోటిలోకి పోతే ఆ రక్తంసోమరసం వంటిది. ఆ యుద్ధం కూడా శాస్త్రప్రకారం చేయబడ్డ సోమయాగం వంటిది. అట్టి సోమ యాగ ఫలితం యుద్ధంలో చనిపోయిన వీరునికి లభిస్తుంది. అనాథం బ్రాహ్మణం ప్రేతం యే వహంతి ద్విజాతయః ।

పదే పదే యజ్ఞఫలమ్ అనుపూర్వాల్లభంతి తే ||

41

న తేషామశుభం కించిత్ పాపం వా శుభకర్మణామ్ ।

జలావగాహనాత్తేషాం సద్యః శౌచం విధీయతే ||

42

అనగోత్రమబంధుం చ ప్రేతీభూతం ద్విజోత్తమమ్ ।

వహిత్యా చ దహిత్యా చ ప్రాణాయామేన శుద్ధ్యతి ||

43

అనుగమ్యేచ్ఛయా ప్రేతం జ్ఞాతిమజ్ఞాతిమేవ వా ।

స్నాత్వా సవేలం స్పృష్ట్వాఽగ్నిం ఘృతం ప్రాశ్య విశుద్ధ్యతి ||

44

దిక్కులేని బ్రాహ్మణశవాన్ని మోస్తూ బ్రాహ్మణులు ఎన్నిఅడుగులునడుస్తారో అన్ని యజ్ఞములఫలం వారికి లభిస్తుంది. అట్టి సత్కర్మ చేసిన బ్రాహ్మణులకు ఎట్టి అశుభంకాని పాపం కాని ఉండదు. వారు స్నానంచేసినంత మాత్రమున పరి శుద్ధులౌతారు. తన గోత్రానికి చెందకున్నా, బంధువు కాకున్నా బ్రాహ్మణశవాన్ని మోసి, కాల్చినచో ప్రాణాయామముచేతనే అతడు పరిశుద్ధుడౌతాడు. బ్రాహ్మణ శవం తన బంధువైనా,

తృతీయోఽధ్యాయః

కాకున్నా ఇష్టంతో దానివెంట పోతే తాను కట్టుకొన్న వస్త్రాలతో స్నానం చేసి, అగ్నిస్పర్శ చేసి, కొద్దిగా నేయినితింటే పరిశుద్ధుడౌతాడు.

క్షత్రియం మృతమజ్ఞానాత్ బ్రాహ్మణో యోఽనుగచ్ఛతి ।

ఏకాహమశుచిర్బ్రాహ్మ్యం వంచగవ్యేన శుద్ధతి ॥ 45

క్షత్రియుడు చనిపోతే బ్రాహ్మణుడు తెలియక ఆ శవంవెంట పోయినచో ఒకదినం అశుచిగా ఉండి స్నానం చేసి పంచగవ్యాలను సేవిస్తే పరిశుద్ధుడౌతాడు.

శవం చ వైశ్యమజ్ఞానాత్ బ్రాహ్మణో హ్యనుగచ్ఛతి ।

కృత్వా శౌచం ద్వితీత్రం చ ప్రాణాయామాన్ షడాచరేత్ ॥ 46

వైశ్యుడు చనిపోతే బ్రాహ్మణుడు ఆ శవంవెంట తెలియకపోయినచో రెండు రాత్రులు అశుచిగా ఉండి స్నానం చేసి ఆరుమార్లు ప్రాణాయామం చేస్తే పరిశుద్ధుడౌతాడు.

ప్రేతీభూతం తు యశ్చాద్రం బ్రాహ్మణో జ్ఞానదుర్బలః ।

అనుగచ్ఛేన్నీయమానం త్రిరాత్రమశుచిర్భవేత్ ॥ 47

త్రిరాత్రే తు తతః పూర్ణే నదీం గత్వా సముద్రగామ్ ।

ప్రాణాయామ శతం కృత్వా ఘృతం ప్రాశ్య విశుద్ధతి ॥ 48

అట్లే శూద్రుడు చనిపోయినప్పుడు బ్రాహ్మణుడాశవం వెంట తెలియక పోయినా, మూడు రాత్రులు అశుచిగా ఉండి సముద్రంలో కలిసే నదికి పోయి అందు స్నానం చేసి, నూరుమార్లు ప్రాణాయామం చేయాలి. ఆ తరువాత నేతిని ప్రాశనం చేసినందువల్ల పరిశుద్ధుడౌతాడు.

వినివర్త్య యదా శూద్రా ఉదకాంతముపస్థితాః ।

ద్విజైస్తదాఽనుగంతవ్యాః ఏష ధర్మః సనాతనః ॥ 49

తస్మాద్ద్విజో మృతం న స్పృశేన్న చ దాహయేత్ ।

దృష్టే సూర్యావలోకేన శుద్ధిరేషా పురాతనీ ॥ 50

కాని శూద్ర శవాన్ని కాల్చి అతని బంధువులు మొదలైన శూద్రులు స్నానానికై జలాశయమునకు వచ్చినప్పుడు వారి బంధువులవెంట బ్రాహ్మణుడు పోవచ్చు. కాని శూద్ర శవాన్ని ముట్టరాదు. దానిని తగులబెట్టరాదు. అప్పుడు సూర్యుని చూచినంతమాత్రమున పరిశుద్ధుడౌతాడని పూర్వీకులంటారు.

ఇతి శ్రీ పరాశర ప్రోక్త ధర్మశాస్త్రే తృతీయోఽధ్యాయః ॥

పరాశర ధర్మశాస్త్రము (స్మృతి) న మూడవ అధ్యాయము సమాప్తము

పరాశర స్మృతి అథ చతుర్థోఽధ్యాయః

నాలుగవ అధ్యాయము

అతిమానాదతిక్రోధాత్ స్నేహోద్వా యది వా భయాత్ ।

ఉద్బుద్ధీయాత్ స్త్రీ పుమాన్వా గతిరేష విధీయతే ॥ 1

మిక్కిలి అభిమానంవల్లనో, మిక్కిలి కోపంవల్లనో, తనవారిపట్ల గల వల్లమాలిన ప్రేమవల్లనో, లేక భయంవల్లనో స్త్రీ గాని పురుషుడు గాని ఆత్మహత్య చేసి కొన్నచో వారికి ఈ గతి కలుగును.

పూయ శోణిత సంపూర్ణే త్వంధే తమసి మజ్జతి ।

షష్ఠి వర్ష సహస్రాణి నరకం ప్రతిపద్యతే ॥ 2

నాశోచం నోదకం నాగ్నిం నాశ్రుపాతం చ కారయేత్ ।

వోధారోఽగ్నిప్రదాతారః పాశచ్ఛేదకరాస్తథా ॥ 3

తప్తకృచ్ఛేణ శుద్ధ్యంతీత్యేవమాహ ప్రజాపతిః ।

ఆత్మహత్య చేసికొన్నవారు చీము, నెత్తురుతో నిండియున్న అంధతామిశ్రమను మహానరకంలో అరువదివేలఏండ్లు బాధలు పడుతారు. ఆత్మహత్యచేసికొన్నవారి గురించి అశౌచముండరాదు. వారికి తర్పణము చేయరాదు. అగ్నిసంస్కారము చేయరాదు. చివరకు వారిగురించి దుఃఖింపకూడదు. అట్లే ఆత్మహత్య చేసికొన్న వాణ్ణి మోయువారు, పాశములను (పాదెకు కట్టిన తాళ్ళను) ఛేదించువారు, అగ్నిసంస్కారము చేయువారు మహాపాపమునకు గురియౌతారు కావున వారు తప్తకృచ్ఛమనే ప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికొంటే గాని వారికి పాపవిముక్తి కలుగదు.

గోభిర్హతం తథోద్బుద్ధం బ్రాహ్మణేన తు ఘాతితమ్ ॥ 4

సంస్పృశంతి తు యే విప్రాః వోధారశ్చాగ్నిదాశ్చ యే ।

అన్యే యే చానుగంతారః పాశచ్ఛేదకరాశ్చ యే ॥ 5

తప్తకృచ్ఛేణ శుద్ధాస్తే కుర్యుర్బ్రాహ్మణ భోజనమ్ ।

అనదుత్సహితాం గాం చ దద్యుర్విప్రాయ దక్షిణామ్ ॥ 6

గోవుల త్రొక్కిసలాటలో చనిపోయినవానిని, ఉరివేసికొని చచ్చినవానిని, బ్రాహ్మణుడు చంపినవానిని ముట్టుకొన్న బ్రాహ్మణులు, ఆ శవాలను మోసిన వారు, ఆ శవంవెంట పోయినవారు, పాశములను తెంపినవారు వీరందరూ తప్తకృచ్ఛమను ప్రాయశ్చిత్తమును చేసికొని బ్రాహ్మణులకు భోజనము పెట్టవలెను. పైగా

చతుర్థోఽధ్యాయః

పాపపరిహారానికై ఆవును, ఎద్దును కలిపి దానంగా ఇవ్వవలెను.

తప్తకృచ్ఛ ప్రాయశిత్తము -

త్ర్యహముష్ఠం పిబేద్వారి త్ర్యహముష్ఠం పయః పిబేత్ ।

త్ర్యహచుష్ఠం పిబేత్సర్పిః వాయుభక్షో దినత్రయమ్ ॥

7

షట్పలం తు పిబేదంభః త్రిపలం తు పయః పిబేత్ ।

పలమేకం పిబేత్సర్పిః తప్తకృచ్ఛం విధీయతే ॥

8

తప్తకృచ్ఛమును ప్రాయశిత్తాన్ని చేసికొనునపుడు మూడు దినములు ఆరు పలముల వేడినీరు మాత్రము తాగవలెను. తరువాత మూడు దినములు మూడు పలములవేడి పాలు మాత్రము తాగవలెను. తరువాత మూడు దినములు ఒక పలము వేడి నేయినిమాత్రము తీసికొనవలెను. తరువాత మూడుదినములు ఎట్టి ఆహారమును తీసికొనక వాయుభక్షకుడు కావలెను. ఇదియే తప్తకృచ్ఛము.

యో వై సమాచరేద్విప్రః పతితాదిష్వకామతః ।

పంచాహం వా దశాహం వా ద్వాదశాహమథాపి వా ॥

9

మాసార్థమాసమేకం వా మాసద్వయమథాపి వా ।

అబ్ధార్థమబ్ధమేకం వా భవేద్దూర్ఘం హి తత్సమః ॥

10

బ్రాహ్మణుడు పతితులు మొదలైన దుర్జనులతో అసంకల్పితముగానైనా ఐదు దినములు, పది దినములు, పన్నెండు దినములు, పక్షము, ఒక నెల, రెండు నెలలు, ఆరునెలలు, ఒక సంవత్సరమువరకు కలసి తిరిగినచో ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొనవలెను. అంతకంటె మించిన కాలము కలసి పతితాదులతో కలసి తిరిగినచో వారితో కలసి తిరిగిన బ్రాహ్మణుడు కూడా పతితుడగును.

త్రిరాత్రం ప్రథమే పక్షే ద్వితీయే కృచ్ఛమాచరేత్ ।

తృతీయే చైవ పక్షే తు కృచ్ఛం సాంతపనం చరేత్ ॥

11

చతుర్థే దశరాత్రం స్యాత్ పరాకః పంచమే మతః ।

కుర్యాచ్చాండ్రాయణం షష్ఠే సప్తమే త్వేందవ ద్వయమ్ ।

12

శుద్ధ్యర్థమష్టమే చైవ షణ్మాసాత్కృచ్ఛమాచరేత్ ।

పక్ష సంఖ్యా ప్రమాణేన సువర్ణాన్యపి దక్షిణా ॥

13

బ్రాహ్మణుడు పతితులు మొదలైనవారితో ఐదుదినములు కలసి తిరిగినచో ప్రథమ పక్షమున మూడుదినములు ఉపవాసముండవలెను. రెండవపక్షమున 10 దినములు

పరాశర స్తుతి

కలసి తిరిగినచో కృష్ణప్రాయశ్చిత్తమును చేసికొనవలెను. మూడవ పక్షమున 12 దినములు కలసి తిరిగినచో కృష్ణ సాంతపనమను ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొనవలెను. నాలుగవ పక్షమున 15 దినములు కలసి తిరిగినచో పది దినములు ఉపవాసముండవలెను. ఐదవ పక్షమున నెలవరకు కలసి తిరిగినచో పరాకవ్రతాన్ని ఆచరించాలి. ఆరవ పక్షమున రెండు నెలలు కలసి తిరిగినచో చాంద్రాయణ వ్రతాన్ని చేయాలి. ఏడవ పక్షమున ఆరునెలలు కలసి తిరిగినచో రెండుమార్లు చాంద్రాయణ వ్రతాన్ని, ఎనిమిదవ పక్షమున సంవత్సరము తిరిగినచో ఆరు నెలల కృష్ణవ్రతాన్ని ఆత్మ శుద్ధికి చేయాలి. ఇట్లే మొదటి పక్షమున ఒక సువర్ణమును దానం చేయవలెను. అట్లే ఎనిమిదవ పక్షమున ఎనిమిది సువర్ణములను బ్రాహ్మణునకు దానమీయవలెను.

ఋతుస్నాతా తు యా నారీ భర్తారం నోపసర్పతి ।

సా మృతా నరకం యాతి విధవా చ పునః పునః ॥ 14

రజస్వలయైన తరువాత నాలుగవనాడు స్నానము చేసి శుచియైన స్త్రీ భర్తదగ్గరకు పోనిచో ఆమె చనిపోయిన తరువాత నరకానికి పోతుంది. తిరిగి పుట్టినా మాటి మాటికి విధవయౌతుంది.

ఋతుస్నాతాం తు యో భార్యాం సన్నిధౌ నోపగచ్ఛతి ।

ఘోరాయాం భ్రూణహత్యాయాం యుజ్యతే నాత్ర సంశయః ॥ 15

అట్లే ఋతుస్నాతయైన భార్యను భర్త దగ్గరకు తీసికొనక పోతే అతడు భయంకరమైన భ్రూణహత్యాపాపానికి గురియౌతాడు.

దరిద్రం వ్యాధితం ధూర్తం భర్తారం యాఽవమన్యతే ।

సా శునీ జాయతే మృత్వా సూకరీ చ పునః పునః ॥ 16

పత్యా జీవతి యా నారీ ఉపోష్య వ్రతమాచరేత్ ।

ఆయుష్యం హరతే భర్తుః సా నారీ నరకం వ్రజేత్ ॥ 17

అపృష్ట్వా చైవ భర్తారం యా నారీ కురుతే వ్రతమ్ ।

సర్వం తద్రాక్షసాన్గచ్ఛేదిత్యేవం మనురబ్రవీత్ ॥ 18

బాంధవానాం సజాతీనాం దుర్వృత్తం కురుతే తు యా ।

గర్భపాతం చ యా కుర్యాన్న తాం సంభాషయేత్ప్రచిత్ ॥ 19

తనభర్త దరిద్రుడైనా, రోగంతో ఉన్నా, పరమదుర్మార్గుడైనా, భర్తను అవమానించే స్త్రీ

చతుర్థోఽధ్యాయః

మరుసటి జన్మలో కుక్కగా పుట్టుతుంది. ఆ తర్వాత అనేక జన్మలవరకు పందిగా జన్మిస్తుంది. అట్లే భర్త బ్రతికియుండగనే అతని అనుమతి లేకుండా ఉపవాసప్రతం చేసే స్త్రీ భర్తయొక్క ఆయుస్సును హరిస్తుంది. ఆమె చనిపోయిన తరువాత నరకానికి పోతుంది. అట్లే ఆమె చేసిన వ్రతఫలమంతా రాక్షసులకు చేరుతుంది. అని మనువు తెలిపినాడు. స్త్రీ తన చుట్టాలు, తన తోటి వారితో చెడుగా ప్రవర్తించినా, గర్భప్రావాన్ని చేయించుకొన్నా అట్టి దుర్మార్గురాలితో మాట్లాడరాదు.

యత్పాపం బ్రహ్మహత్యా యాః ద్విగుణం గర్భపాతనే ।

ప్రాయశ్చిత్తం న తస్యాస్తి తస్యాస్మాగో విధీయతే ॥ 20

ఇష్టంతో గర్భప్రాపం చేయించుకొన్నచో ఆ పాపానికి ప్రాయశ్చిత్తమే లేదు. అది బ్రహ్మహత్యా పాతకం కంటే రెండు రెట్లు గొప్పది కావున అట్టి స్త్రీని వదలి వేయుట మంచిది.

న కార్యమావసభ్యేన నాగ్నిహోత్రేణ వా పునః ।

న భవేత్కర్మచండాలో యస్తు ధర్మపరాజ్ముఖః ॥ 21

తనకంటూ నిర్దేశించిన గృహస్థ కర్మలు చేయనివాడు, అగ్నిహోత్ర విధుల నాచరింపనివాడు, ధర్మకార్యాలు చేయనివాడు కర్మచండాలుడుగా పరిగణింప బడుతాడు.

అంబువాతాహతం బీజం యస్య క్షేత్రే ప్రరోహతి ।

న క్షేత్రీ లభతే బీజం న బీజీ భాగమర్హతి ॥ 22

తద్వత్పరస్తియః పుత్రౌ ద్వౌ సుతౌ కుండ గోళకౌ ।

పత్యా జీవతి కుండస్తు మృతే భర్తరి గోళకః ॥ 23

గాలికి, నీటికి కొట్టుకొని వచ్చిన ధాన్యపుగింజ ఎవరి క్షేత్రంలో పడి మొలిస్తే దాని ఫలితాన్ని ఆ క్షేత్రస్వామియే పొందుతాడు. కాని బీజముయొక్క యజమాని పొందజాలడు. అదేవిధంగా ఇతరుని భార్యయందు పుట్టిన పుత్రులు, వారిని కన్న తల్లియొక్క భర్తకు చెందరు. వారిని “కుండ గోళకుల”నే పేరుతో పిలుస్తారు. తన భర్త జీవించియుండగనే ఇతరునివలన పుట్టినవాడు కుండుడు. భర్త చనిపోయినతరువాత ఇతరునివలన పుట్టినవాడు గోళకుడు.

ఔరసః క్షేత్రజశ్చైవ దత్తః కృత్రిమకః సుతః ।

దద్యాన్మాతా పితా వాఽపి న పుత్రో దత్తకో భవేత్ ॥ 24

పరాశర స్మృతి

ఔరసుడు, క్షేత్రజుడు, దత్తుడు, కృత్రిముడు అనువారిని పుత్రులందురు. సంతానము లేనివానికి తల్లి లేక తండ్రిచేత దానంగా ఇవ్వబడినవాడు “దత్తుడు”.

పరివిత్తిః పరివేత్తా చ యయా చ పరివిద్యతే ।

సర్వే తే నరకం యాంతి దాతృ యాజక పంచమాః ॥ 25

ద్వౌ కృచ్ఛౌ పరివిత్తేస్తు కన్యాయాః కృచ్ఛ ఏవ చ ।

కృచ్ఛాతికృచ్ఛౌ దాతుస్తు హోతా చాంద్రాయణం చరేత్ ॥ 26

వివాహము కాని అన్న ఉండగనే వివాహముచేసికొను తమ్ముడు పరివిత్తి. తమ్ముడు వివాహం చేసికొనగా వివాహం కాని అన్న పరివేత్త. అట్టి అన్న అతని తమ్ముడు, ఆ తమ్ముని వివాహం చేసికొనే కన్య, ఆమె తండ్రి, ఆ వివాహం చేయించు బ్రాహ్మణుడు, ఈ ఐదుగురు నరకానికి పోతారు. పరివిత్తి రెండు కృచ్ఛముల చేత, కన్య ఒక కృచ్ఛముచే, కన్యాదాత కృచ్ఛాతికృచ్ఛములచే, పెండ్లిచేయించు బ్రాహ్మణుడు చాంద్రాయణ వ్రతంచే, ప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికొనవలెను.

కుఙ్ఖ వామన షండేషు గద్గదేషు జడేషు చ ।

జాత్యంధే బధిరే మూకే న దోషః పరివిందతః ॥ 27

పితృవ్యపుత్రః సావత్సుః పరనారీసుతస్తథా ।

దారాగ్నిహోత్ర సంయోగే న దోషః పరివేదనే ॥ 28

జ్యేష్ఠో భ్రాతా యదా తిష్ఠేత్ ఆధానం నైవ కారయేత్ ।

అనుజ్ఞాతస్తు కుర్వీత శంఖస్య వచనం యథా ॥ 29

తన అన్న గూనివాడు, పొట్టివాడు, నపుంసకుడు, కీచుగొంతు కలవాడు, జడుడు, గుడ్డివాడు, చెవిటివాడు, మూగవాడు ఐనప్పుడు తమ్ముడు ముందు వివాహం చేసికొన్నా తప్పు లేదు. అట్లే చిన్నాయన లేక పెదనాయన పుత్రుడు, సవతి తల్లి కొడుకు, తండ్రి ఉంచుకొన్న స్త్రీకి పుట్టినవాడు తనకంటె పెద్ద వాడైనా ముందుగా వివాహం చేసికొనుటలో తప్పు లేదు. అట్లే అతడు అగ్నికార్యమూ చేసికొనవచ్చును. సాధారణముగా అన్న ఉన్నప్పుడు తమ్ముడు అగ్నికార్యము చేసికొనరాదు. కాని శంఖమహర్షి రచించిన ధర్మశాస్త్రాన్ని అనుసరించి అన్నయొక్క అనుమతితో అగ్నికార్యము చేసికొనవచ్చును.

నష్టే మృతే ప్రవ్రజితే క్షీణే చ పతితే పతౌ ।

పంచస్వాపత్ను నారీణాం పతిరన్యో విధీయతే ॥ 30

పంచమోఽధ్యాయః

మాటా మంత్రీ ఐనతరువాత, వివాహోత్సాహము వరుడు కనిపించకుండా వెళ్ళి (పారి) పోయినప్పుడు, భర్త చనిపోయినప్పుడు, చాలాకాలము ఇతరదేశములకు పోయినప్పుడు, నపుంసకుడైనప్పుడు, పతితుడైనప్పుడు స్త్రీ పునర్వివాహము చేసికొనవచ్చును.

మృతే భర్తరి యా నారీ బ్రహ్మచర్యవ్రతే స్థితా ।

సా మృతా లభతే స్వర్గం యథా తే బ్రహ్మచారిణః ॥ 31

తిస్రః కోట్యోర్ధకోటీ చ యాని లోమాని మానవే ।

తావత్కాలం వసేత్ స్వర్గే భర్తారం యానుగచ్ఛతి ॥ 32

వ్యాళగ్రాహీ యథా వ్యాళం బలాదుద్ధరతే బిలాత్ ।

ఏవం స్త్రీ పతిముద్భుత్య తేనైవ సహ మోదతే ॥ 33

భర్త చనిపోయినప్పటికీ స్త్రీ బ్రహ్మచర్యాన్ని పాటిస్తూ ఉంటే చక్కగా బ్రహ్మచర్యమవలంబించినవాని వలె చనిపోయిన తరువాత స్వర్గాన్ని పొందుతుంది.

అట్లే చనిపోయిన భర్తతో అనుగమనము చేసిన స్త్రీ మానవ శరీరంలోని రోమముల సంఖ్య గల(మూడున్నర కోట్ల) సంవత్సరములు భర్తతో స్వర్గంలో సుఖంగా ఉంటుంది. పాములు పట్టువాడు పుట్టలో ఉన్న పామును బలవంతంగా లాగినట్లు భర్తతో అనుగమనం చేసిన స్త్రీ తన భర్తను బలవంతంగా నైనా స్వర్గానికి తీసికొనిపోయి అతనితో సుఖిస్తుంది.

ఇతి శ్రీ పరాశర ప్రోక్త ధర్మశాస్త్రే చతుర్థోఽధ్యాయః

పరాశర ధర్మశాస్త్రము(స్మృతి)న నాలుగవ అధ్యాయము సమాప్తము.

అథ పంచమోఽధ్యాయః

ఐదవ ప్రకరణము

శుద్ధి ప్రకరణము

మృక శ్వాన శృగాలాది దష్టో యస్తు ద్విజోత్తమః ।

స్నాత్వా జపేత్స గాయత్రీం పవిత్రాం వేదమాతరమ్ ॥ 1

బ్రాహ్మణుని తోడేలు, కుక్క, నక్క, మొదలైనవి కరచినచో స్నానము చేసి అతి పవిత్రము, వేదమాతయైన గాయత్రీ మంత్రమును జపింపవలెను.

వరాశర స్తుతి

- గవాం శృంగోదకస్నానాత్ మహానద్యోస్తు సంగమే ।
సముద్రదర్శనాద్వాఽపి శునా దష్టః శుచిర్భవేత్ ॥ 2
- వేదవిద్యా వ్రతస్నాతః శునా దష్టో ద్విజో యది ।
సహిరణ్యోదకే స్నాత్వా ఘృతం ప్రాశ్య విశుద్ధ్యతి ॥ 3
- సప్రతస్తు శునా దష్టో యస్మిరాత్రముపావసేత్ ।
ఘృతం కుశోదకం పీత్వా వ్రతశేషం సమాపయేత్ ॥ 4
- అప్రతః సప్రతో వాఽపి శునా దష్టో భవేద్ద్విజః ।
ప్రణిపత్య భవేత్పూతో విప్రైశ్చక్షునిరీక్షితః ॥ 5
- శునా ప్రూతావలీధస్య నశ్చైర్విదళితస్య చ ।
అద్భిః ప్రక్షాళనం ప్రోక్తమ్ అగ్నినా చోపలూలనమ్ ॥ 6
- కుక్క కరచినవాడు ఆవులయొక్క శృంగోదకముచే స్నానం చేసినందువల్ల, మహానదుల సంగమస్థలమందు స్నానం చేసినందువల్ల, సముద్రాన్ని దర్శించి నందువల్ల శుద్ధిని పొందును. వేదాధ్యయనము, బ్రహ్మచర్యవ్రతమును చక్కగా పూర్తిచేసికొన్న బ్రాహ్మణుని కుక్క కరిస్తే బంగారువస్తువున్న నీటిలో స్నానము చేసి నేతిని భక్షించి నందువల్ల పరిశుద్ధుడౌతాడు. కేవలవ్రతాచరణము (బ్రహ్మ చర్యవ్రతము మాత్రమే) చేయుచున్న బ్రాహ్మణుని కుక్క కరిస్తే మూడు రాత్రులు ఉపవాసముండి నేయి, దర్భలున్న నీరు త్రాగినందువల్ల శుద్ధుడై తిరిగి వ్రతము చేయుటకు అర్హుడగు చున్నాడు. బ్రహ్మచర్యాది వ్రతముచేయు బ్రాహ్మణు డైనా, చేయనివాడైనా కుక్క కరిస్తే సద్బ్రాహ్మణులకు సాష్టాంగ సమస్కారము చేసి, వారి అనుగ్రహదృష్టిని పొందినందువల్ల శుద్ధుడగును. కుక్క వాసన చూచినా, గోకినా, నాకినా ఆ స్థలమును నీటితో కడిగి నిప్పు చురక వేయవలెను.
- బ్రాహ్మణీ తు శునా దష్టా జంబుకేన వృకేన వా ।
ఉదితం గ్రహ నక్షత్రం దృష్ట్వా సద్యః శుచిర్భవేత్ ॥ 7
- కృష్ణ పక్షే యదా సోమో న దృశ్యేత కదాచన ।
యాం దిశం వ్రజతే సోమః తాం దిశం చావలోకయేత్ ॥ 8
- బ్రాహ్మణ స్త్రీని కుక్క, నక్క, లేక తోడేలు కరచినప్పుడు ఆమె ఉదయిస్తున్న చంద్రుని, నక్షత్రాలను చూచినంత మాత్రమున పరిశుద్ధురాలౌతుంది. కృష్ణ పక్షంలో ఒకప్పుడు చంద్రుడు కనిపించకపోతే ఆ సమయమున చంద్రుడుదయించు వైపు చూస్తే

పంచమోఽధ్యాయః

పరిశుద్ధురాలౌతుంది.

అసద్బ్రాహ్మణకే గ్రామే శునా దప్టో ద్విజోత్తమః ।

వృషం ప్రదక్షిణీకృత్య సద్యః స్నాత్వా శుచిర్భవేత్ ॥ 9

బ్రాహ్మణులు లేని గ్రామంలోకి వచ్చిన బ్రాహ్మణుని కుక్క కరిస్తే అతడు వృషభానికి ప్రదక్షిణం చేసి స్నానం చేసినందువల్ల వెంటనే పవిత్రుడైపోతాడు.

చాండాలేన శ్వపాకేన గోభిర్విప్రైర్హతో యది ।

అహితాగ్నిర్హతో విప్రో విషేణాత్మా హతో యది ॥ 10

దహేత్తం బ్రాహ్మణం విప్రో లోకాగ్నౌ మంత్రవర్జితమ్ ।

సృష్ట్యా చోహ్య చ దగ్ధా చ సపిండేషు చ సర్వదా ॥ 11

దగ్ధాస్తీని పునర్నహ్య క్షీరైః ప్రక్షాళయేత్ ద్విజః ॥ 12

స్వేనాగ్నినా స్వమంత్రేణ పృథగేతత్పునర్దహేత్ ।

అహితాగ్నియైన బ్రాహ్మణుని చండాలుడు, శ్వపాకుడు బ్రాహ్మణులు కొట్టగా, అవులు త్రొక్కుగా చనిపోయినపుడు, లేక తానే విషాన్ని తిని చనిపోయినపుడు ఆ బ్రాహ్మణ శవాన్ని అతనికి సపిండుడైన బ్రాహ్మణుడు మంత్రము లేకుండ లోకికాగ్నిలో దహనము చేయాలి. అతడు అశవాన్ని ముట్టుకొని, సృశానానికి తీసికొనిపోయి, దగ్ధముచేసి ఇతరబ్రాహ్మణుల అనుమతితో ప్రాజాపత్యవ్రతాన్ని ఆచరించాలి. శవాన్ని దగ్ధముచేసిన తరువాత అస్థులను తీసికొని కర్మచేయువాడు వాటిని పాలలో కడిగి తాను ప్రజ్వలించ జేసిన అగ్నియందు తానే మంత్రాలను చదువుచు కాల్చవలెను.

అహితాగ్నిర్ద్విజః కశ్చిత్ ప్రవసన్ కాలచోదితః ॥ 13

దేహనాశమనుప్రాప్తః తస్యాగ్నిర్వసతే గృహే ।

ప్రేతాగ్నిహోత్రసంస్కారః శ్రూయతాం మునిపుంగవాః ॥ 14

అహితాగ్నియైన బ్రాహ్మణుడు దూరప్రదేశమునకు పోయి, దురదృష్టమున అక్కడనే చనిపోతే అతనికి చేయవలసిన దహనసంస్కారాలు ఇట్లుంటాయి.

కృష్ణాజినం సమాస్తీర్య కుశైస్తు పురుషాకృతిమ్ ।

షట్పతాని శతం చైవ పలాశానాం చ వృంతతః ॥ 15

చత్వారింశచ్చిరే దద్యాత్ శతం కంఠే తు విన్యసేత్ ।

బాహుభ్యాం దశకం దద్యాత్ అంగుళీషు దశైవ తు ॥ 16

శతం తు జఘనే దద్యాత్ ద్విశతం తూదరే తథా ।

పరాశర స్మృతి

- దద్యాదప్యై వృషణయోః పంచ మేధ్రే తు విన్యసేత్ ॥ 17
- ఏకవింశతిమూరుభ్యాం ద్విశతం జానుజంఘయోః ।
- పాదాంగుష్ఠేషు దద్యాత్ షట్ యజ్ఞపాత్రం తతో న్యసేత్ ॥ 18
- దూరదేశములందు ఎక్కడనో చనిపోయిన ఆహితాగ్నియైన బ్రాహ్మణ శవానికి బదులుగా కృష్ణాజినమునుభూమిపై పరచి దర్భలచే మానవాకృతిని నిర్మింప వలెను. దానిపై ఏడువందల మోదుగాకులను ఈ విధంగా పరుచవలెను. నలుబది మోదుగాకులను శిరః ప్రాంతమున, వందఆకులను కంఠభాగమున, బాహువులదగ్గర పది, వేళ్లయందు పది, జఘనభాగమున వంద ఆకులు, ఉదర భాగమున రెండువందలఆకులు వృషణ భాగమున ఎనిమిది, మేధ్రభాగమున ఐదు, తొడలదగ్గర ఇరువదియొక్కటి, మోకాలు మరియు పిక్కలందు రెండు వందలు, పాదాలవ్రేళ్ళ దగ్గర ఆరుమోదుగాకులను ఉంచవలెను. తరువాత ఆయా శరీరభాగములదగ్గర ఆరు మోదుగాకులను ఉంచాలి. తరువాత ఆయా శరీరభాగములదగ్గర యజ్ఞపాత్రలనిట్లుంచవలెను.
- శమం శిశ్నే వినిక్షిప్య అరణిం ముష్కయోరపి ।
- జుహూం చ దక్షిణే హస్తే వామే తూపభృతం తథా ॥ 19
- ఓష్ఠే తూలాఖలం దద్యాత్ పృష్ఠే చ మునలం న్యసేత్ ।
- ఉరసి క్షిప్య దృషదం తండులాజ్య తిలాన్ముఖే ॥ 20
- శ్రోత్రే చ ప్రోక్షణీం దద్యాత్ అజ్యస్థాలీం చ చక్షుషోః ।
- కర్ణే నేత్రే ముఖే ఘ్రాణే హిరణ్య శకలం న్యసేత్ ॥ 21
- అగ్నిహోత్రోపకరణమ్ అశేషం తత్ర విన్యసేత్ ।
- అసౌ స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహేత్యేకాహుతిం సకృత్ ॥ 22
- దద్యాత్ పుత్రోఽథవా భ్రాతాఽప్యన్యో వాఽపి చ బాంధవః ।
- యథా దహనసంస్కారః తథా కార్యం విచక్షణైః ॥ 23
- శమ్యలను శిశ్నస్థానమున, అరణిని వృషణములందు, మోదుగుకట్టతో చేసిన “జుహువు” అనే యజ్ఞపాత్రను కుడిచేతియందు, రావికట్టతో చేసిన “ఉపభృత్” అనే యజ్ఞపాత్రను ఎడమచేతియందు, ఓష్ఠభాగమున రోలు, పృష్ఠమున రోకలిని, రొమ్ము ప్రాంతమున సన్నెకల్లును, ముఖమందు బియ్యము, నేయి, నూవులను, చెవులందు ప్రోక్షణీ పాత్రను, కన్నులందు అజ్యపాత్రను, చెవులందు మరియు

షష్ఠోఽధ్యాయః

కన్నులందు, ముఖ మందు, ముక్కుదగ్గర బంగారు ముక్కులను పెట్టవలెను. ఇట్లే మిగిలిపోయిన యజ్ఞపాత్రలన్నిటిని పెట్టవలెను. కర్మ చేయువాని పుత్రుడు, సోదరుడు, బంధువు, అతడుకూడా లేనప్పుడు బ్రాహ్మణుడెవ్వరైనా కర్మ చేయవచ్చును. కర్మచేయువాడు అసౌ స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహా అను మంత్రముచే ఒక పర్యాయము ఆహుతినీయవలెను. దహన సంస్కారమునతడు మామూలుగనే చేయవలెను.

ఈదృశం తు విధిం కుర్యాత్ బ్రహ్మలోకే గతిః స్మృతా ।

దహంతి యే ద్విజాస్తం తు తే యాంతి పరమాం గతిమ్ ॥ 24

అన్యథా కుర్వతే కర్మ త్వాత్మబుద్ధ్యా ప్రచోదితాః ।

భవంత్యల్పాయుషస్తే వై పతంతి నరకేఽశుచౌ ॥ 25

ఈ విధముగా అన్యదేశములకుపోయి చనిపోయిన ఆహితాగ్నియైన బ్రాహ్మణుని శవంలభించనప్పుడు అతనికి అగ్నిసంస్కారమును చేసినచో సంస్కారం చేసిన వానికి బ్రహ్మలోకము లభించును. చనిపోయినవానితో బాంధవ్యము లేనివారు ఆ పనిచేస్తే వారికి ఉత్తమలోకములు లభించును. పైపద్ధతిలో కాక తమతమ బుద్ధికితోచినట్లు ఉత్తర క్రియలు చేసినచో వారు అల్పాయుస్సుకలవారై నరకమునకు పోవుదురు.

ఇతి శ్రీ పరాశర ప్రోక్త ధర్మశాస్త్రే పంచమోఽధ్యాయః

పరాశర ధర్మశాస్త్రము (స్మృతి)న ఐదవ అధ్యాయము సమాప్తము

అథ షష్ఠోఽధ్యాయః

ఆరవ అధ్యాయము

ప్రాయశ్చిత్త ప్రకరణము

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి ప్రాణిహత్యాను నిష్కృతిమ్ ।

పరాశరేణ పూర్వోక్తాం మన్వర్థేఽపి చ విస్తృతామ్ ॥ 1

ఇక ప్రాణులను పొరపాటున చంపినప్పుడు చేసికొనవలసిన ప్రాయశ్చిత్తమును మీకు వివరించెదను. దీనిని పూర్వ కల్పమున పరాశర మహర్షి తెల్పినాడు. అట్లే దానిని మనువు విస్తరించి తెల్పినాడు.

క్రౌంచ సారస హంసాంశ్చ చక్రవాకం చ కుక్కుటమ్ ।

జాలపాదం చ శరభం హత్వాఽహోరాత్రతః శుచిః ॥ 2

వరాశర స్తుతి

క్రౌంచము, సారసము, హంస, చక్రవాకము, కోడి, నీటికోడి, శరభమును
చంపినచో ఒక దినమంతయు అశుచిగా ఉండవలెను.

బలాకా టిట్టిభౌ వాపి శుక పారావతావపి ।

పారీన బకఘాతీ చ శుద్ధ్యతే నక్తభోజనాత్ ॥ 3

కొంగ, లకుముకి పిట్ట, చిలుక, పావురాయి, చేపవంటివానిని చంపినచో ఆ
బ్రాహ్మణుడు మధ్యాహ్నము ఉపవాసమున్నచో శుద్ధియగును.

వృక కాక కపోతానాం సారీ తిత్తిరి ఘాతకః ।

అంతర్జలో ఉభే సంధ్యే ప్రాణాయామేన శుద్ధ్యతి । 4

తోడేలు, కాకి, సారిక, తిత్తిరిపక్షిని చంపినబ్రాహ్మణుడు ప్రాతః సాయంసంధ్యలందు
జలమధ్యమందు నిలబడి ప్రాణాయామము చేసినచో శుద్ధుడగును.

గృద్ధ శ్యేన శశాదీనామ్ ఉలూకస్య చ ఘాతకః ।

అపక్వాశీ దినం తిష్ఠేత్ త్రికాలం మరుతాశనః ॥ 5

గద్ద, దేగ, కుందేలు మొదలగువానిని, గుడ్లగూబను చంపిన బ్రాహ్మణుడు ఒక
దినమంతయు అపక్వములైన పదార్థములను తినుచు త్రి సంధ్యలందు
ప్రాణాయామము చేసినచో పరిశుద్ధుడగును.

వల్గులీ టిట్టిభానాం చ కోకిలా ఖంజరీటకే ।

లావికా రక్తపక్షేషు శుద్ధ్యతే నక్తభోజనాత్ ॥ 6

గబ్బిలము, టిట్టిభము, కోకిల, కాటుకపిట్ట, లావికము, ఎఱ్ఱని రెక్కలున్న పక్షిని
చంపినచో మధ్యాహ్నము ఉపవాసముండి నక్తభోజనము చేసినచో శుద్ధియగును.

కారండవ చకోరాణాం పిగళా కురరస్య చ ।

భారద్వాజాదికం హత్వా శివం సంపూజ్య శుద్ధ్యతి ॥ 7

కారండవము, చకోరము, పింగళము, కురరము, భరద్వాజము మొదలైన
పక్షులను చంపిన బ్రాహ్మణుడు శివుని పూజించిననే శుద్ధుడగును.

భేరుండ చాష భాసాంశ్చ పారావత కపింజలౌ ।

పక్షిణాం చైవ సర్వేషామ్ అహోరాత్రమభోజనమ్ ॥ 8

గండభేరుండము, నెమలి, భాసము, పావురము, చాతకముమొదలైన పక్షులను
చంపిన బ్రాహ్మణుడు ఒక దినమంతయు ఉపవాసముండవలెను.

హత్వా మూషక మార్జార సర్పాజగర డుండుభాన్ ।

షషోఽధ్యాయః

కృతసరం భోజయేద్విప్రాన్ లోహదండం చ దక్షిణామ్ ॥ 9

అట్లే ఎలుక, పిల్లి, పాము, కొండచిలువ, రెండు తలల పామును చంపినచో నూపులు, పెసరపప్పు, బియ్యము కలిపి వండిన వంటకముతో బ్రాహ్మణులకు భోజనము పెట్టి వారికి ఇనుపదండాన్ని దక్షిణగా సమర్పించుకోవలెను. శింశుమారం తథా గోధాం హత్వా కూర్మం చ శల్లకమ్ ।

వృంతాక ఫలభక్షీ వాఽప్యహోరాత్రేణ శుద్ధ్యతి ॥ 10

మొసలి, తాబేలు, బల్లి, ముళ్ళపంది వీటిని చంపినచో ఒక దినమంతయు వృంతాకఫలములుమాత్రము తినుచూ లేక రాత్రింబగళ్ళు ఉపవాసముండాలి.

వృక జంబుక ఋక్షాణాం తరక్షాణాం చ ఘాతకః ।

తిలప్రస్థం ద్విజే దద్యాత్ వాయుభక్షో దినత్రయమ్ ॥ 11

తోడేలు, నక్క, ఎలుగుబంటి, పులి వీటిని చంపినచో ప్రాయశ్చిత్తముగా సద్బ్రాహ్మణునకు నాలుగు మానికల నూపులను దానముగా ఇచ్చి మూడు దినములు సంపూర్ణముగా ఉపవాసముండవలెను.

గజస్య చ తురంగస్య మహిషోష్ఠ నిపాతనే ।

ప్రాయశ్చిత్తమహోరాత్రం త్రిసంధ్యమవగాహనమ్ ॥ 12

ఏనుగు, గుఱ్ఱము, దున్నపోతు, ఒంటెను చంపినచో ఒక దినమంతయు ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొని, త్రిసంధ్యలందు చల్లని నీటియందు స్నానము చేయవలెను.

కురంగం వానరం సింహం చిత్రం వ్యాఘ్రం చ ఘాతయన్ ।

శుద్ధ్యతే స త్రిరాత్రేణ విప్రాణాం తర్పణేన చ ॥ 13

లేడి, కోతి, సింహము, చిరుతపులినిచంపినచో మూడురాత్రులు ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొని బ్రాహ్మణులను భోజనాదులచేత సంతోషపెట్టవలెను.

మృగ రోహిద్వరాహాణాం అవేర్బస్తస్య ఘాతకః ।

అకాలకృష్టమశ్నీయాత్ అహోరాత్రముపోష్య సః ॥ 14

లేడి, కేసరిమృగము, పంది, మేక మొదలైన జంతువులను చంపితే ఒక దినమంతా ఉపవాసముండి మరుసటి దినమున అకాలమున వండినధాన్యమును వండుకొని తినవలెను.

ఏవం చతుష్పదానాం చ సర్వేషాం వనచారిణామ్ ।

అహోరాత్రోషితస్త్రీప్యేత్ జపన్వై జాతవేదసమ్ ॥ 15

పరాశర స్మృతి

ఈవిధంగా అడవిజంతువులను చంపినచో ఒక దినమంతయు ఉపవాసముండి గాయత్రీమంత్ర జపమును చేయవలెను.

శిల్పినం కారుకం శూద్రం స్త్రియం వా యస్తు ఘాతయేత్ ।

ప్రాజాపత్యద్వయం కృత్వా వృషైకాదశ దక్షిణా ॥ 16

వైశ్యం వా క్షత్రియం వాఽపి నిర్దోషం యోఽభిఘాతయేత్ ।

సోఽతికృద్భద్వయం కుర్యాత్ గోవింశద్దక్షిణాం దదేత్ ॥ 17

వైశ్యం శూద్రం క్రియాసక్తం వికర్మస్థం ద్విజోత్తమమ్ ।

హత్వా చాంద్రాయణం తస్య త్రింశద్ధాత్రైవ దక్షిణా ॥ 18

చండాలం హతవాన్మశ్శితే బ్రాహ్మణో యది కంచన ।

ప్రాజాపత్యం చరేత్కృద్భం గోద్వయం దక్షిణాం దదేత్ ॥ 19

శిల్పకారుడు, వడ్రంగి, శూద్రుడు లేక స్త్రీని బ్రాహ్మణుడు చంపినచో రెండు

ప్రాజాపత్య ప్రాయశ్చిత్తములను చేసికొనవలెను. అట్లే బ్రాహ్మణులు ఎట్టితప్పు

చేయని వైశ్యుని లేక క్షత్రియుని చంపినచో రెండు అతికృచ్ఛ ప్రాయశ్చిత్తాలను

చేసికొనవలెను. తరువాత బ్రాహ్మణులకు ఇరువది గోవులను దక్షిణగా ఇవ్వ వలెను.

అదేవిధంగా తన వృత్తి ధర్మాలను అనుసరిస్తున్న వైశ్యుని, శూద్రుని, వృత్తిధర్మాన్ని

అనుసరింపనిబ్రాహ్మణుని చంపినచో చాంద్రాయణ వ్రతాన్ని చేసి, బ్రాహ్మణులకు

ముప్పది గోవులు దానంగా ఈయవలెను. ఇంకను బ్రాహ్మణుడు చండాలుని చంపితే

ప్రాజాపత్య ప్రాయశ్చిత్తమును, కృచ్ఛ ప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికొనవలెను. తరువాత

బ్రాహ్మణులకు రెండు గోవులను దానమీయవలెను.

క్షత్రియేణాపి వైశ్యేన శూద్రేణైవేతరేణ చ ।

చాండాలస్య వధే ప్రాప్తే కృచ్ఛార్థేన విశుద్ధ్యతి ॥ 20

ఇంతవరకు బ్రాహ్మణుడు చేయవలసిన ప్రాయశ్చిత్తాలను వివరించినాడు.

ఇక క్షత్రియుడు, వైశ్యుడు, లేక శూద్రుడు చండాలుని చంపితే కృచ్ఛార్థమును

మాత్రము ప్రాయశ్చిత్తముగా చేసికొన్నచో పరిశుద్ధులగుదురు.

చోరః శ్వపాకశృండాలో విప్రేణాభిహతో యది ।

అహోరాత్రోషితః స్నాత్వా పంచగవ్యేన శుద్ధ్యతి ॥ 21

బ్రాహ్మణుడు దొంగను, శ్వపచుని, చండాలుని చంపినచో దినమంతా ఉపవాస

ముండి స్నానము చేసిన తరువాత పంచగవ్యాన్ని తిన్నచో పరిశుద్ధుడగును.

షష్ఠోఽధ్యాయః

అవిజ్ఞాతస్తు చాండాలో యత్ర వేశ్యని తిష్ఠతి ।

విజ్ఞాతే ఉపసంన్యస్య ద్విజాః కుర్యురనుగ్రహమ్ ॥ 22

మునివక్త్రోద్గతాన్ ధర్మాన్ గాయంతో వేదపారగాః ।

పతంతముద్ధరేయుస్తం ధర్మజ్ఞాః పాపసంకరాత్ ॥ 23

బ్రాహ్మణుడు చండాలునకు తెలియక ఆశ్రయమిచ్చినచో తెలిసినవెంటనే అతనిని ఇంటినుండి పంపించవలెను. అప్పుడు తోడి బ్రాహ్మణులు ఆ బ్రాహ్మణునిపై కనికరము చూపవలెను. వేద వేదాంగ పారగులైన బ్రాహ్మణులు ధర్మజ్ఞులు కావున పూర్వమునులు తెలిపిన ధర్మాలను చెప్పుచూ పాపపంకిలమున పడుతున్న తోటి బ్రాహ్మణుని ఉద్ధరింపవలెను.

దధ్నా చ సర్పిషా చైవ క్షీర గోమూత్ర యావకమ్ ।

భుంజీత సభృత్యైశ్చ త్రిసంధ్యమవగాహనమ్ ॥ 24

త్ర్యహం భుంజీత దధ్నా చ త్ర్యహం భుంజీత సర్పిషా ।

త్ర్యహం క్షీరేణ భుంజీత ఏకైకేన దినత్రయమ్ ॥ 25

భావదుష్టం న భుంజీత నోచ్ఛిష్టం క్రిమిదూషితమ్ ।

దధి క్షీరస్య త్రిపలం పలమేకం ఘృతస్య తు ॥ 26

బ్రాహ్మణుడు తన సేవకులందరితో కలసి త్రి సంధ్యలందు చల్లని నీటిలో స్నానము చేయుచు పెరుగు, నేయి, పాలు, గోమూత్రము, యవాన్నమును తినవలెను. అతడు ప్రాయశ్చిత్తముగా మూడు దినములు పెరుగును, మూడు దినములు నేయిని, మూడు దినములు పాలను ఇట్లు ఒక్కొక్క దానిని మూడేసి దినములు భక్షింపవలెను. అతడు ప్రాయశ్చిత్తముగా తీసికొను పాలు పెరుగు మూడు పలములు మాత్రము ఉండవలెను. అట్లే నేయి ఒక పలము మాత్రమే తీసికొనవలెను. ప్రాయశ్చిత్తముగా భుజించు వస్తువులేవియు భావదూషితములు కారాదు. అట్లే ఎంగిలి కూడ కాకుండ చూచుకొనవలెను.

భస్మనా తు భవేచ్ఛుద్ధిః ఉభయోః కాంస్య తామ్రయోః ।

జలశౌచేన వస్త్రాణాం పరిత్యాగేన మృణ్మయమ్ ॥ 27

కుసుంభ గుడ కార్పాస లవణం తైల సర్పిషీ ।

ద్వారే కృత్వా తు రాన్యాని దద్యాద్వేశ్యని పావకమ్ ॥ 28

కంచువస్తువులు, రాగి వస్తువులను బూడిదతో తోమిన పరిశుద్ధమగును. వస్త్రములను

వరాశర స్తుతి

నీటిలో ఉడికినందువలన పరిశుద్ధమగును. మట్టి వస్తువులు (కుండలు మొదలైనవి) అపరిశుద్ధమైనచో పారవేయవలెను. ఇక కుసుమలు, బెల్లము, పత్తి, ఉప్పు నేయి, నూనె వంటి వస్తువులను ఇంటి బయట ఉంచి ఇంటిని అగ్నితప్తము చేసినచో పరిశుద్ధమగును.

ఏవం శుద్ధస్తతః పశ్చాత్ కుర్యాత్ బ్రాహ్మణతర్పణమ్ ।

త్రిశతం గా వృషం చైకం దద్యాద్విప్రేషు దక్షిణామ్ ॥ 29

పునర్దేవన ఖాతేన హోమజాప్యేన శుద్ధతి ।

ఆధారేణ చ విప్రాణాం భూమిదోషో న విద్యతే ॥ 30

తన ఇంటియందు తెలియక చండాలుని ఉంచుకొన్న బ్రాహ్మణుడు పై విధముగా తన ద్రవ్యములను శుద్ధిచేసికొని ఆ తరువాత బ్రాహ్మణులకు సంతర్పణ చేయవలెను. బ్రాహ్మణభోజనము తరువాత మూడు వందల ఆవులను, ఒకఎద్దును బ్రాహ్మణులకు దక్షిణగా ఇవ్వవలెను. తరువాత భూమిని అక్కడక్కడ త్రవ్వి అలుక వలెను. ఆ తరువాత హోమము నాచరించి గాయత్రీ జపాన్ని యథాశక్తిగా చేయ వలెను. భూమిపై బ్రాహ్మణులు కూర్చొందురు కావున భూమికి దోషము లేదు.

చండాల్లెస్సహ సంపర్కం మాసం మాసార్థమేవ వా ।

గోమూత్ర యావకాహారో మాసార్థేన విశుద్ధతి ॥ 31

చండాలురతో ఒక నెల లేక పదునైదు దినములు కలసియున్నచో పదునైదు దినములు గోమూత్రాన్ని, యవల ఆహారాన్ని తీసికొని పరిశుద్ధుడగును

రజకీ చర్మకారీ చ లుబ్ధకీ వేణుజీవనీ ।

చాతుర్వర్ణస్య తు గృహే త్వవిజ్ఞాతాఽనుతిష్ఠతి ॥ 32

జ్ఞాత్వా తు నిష్క్రమంతి పూర్వోక్తస్యార్థమేవ హి ।

గృహదాహం న కురీష్యత శేషం సర్వం చ కారయేత్ ॥ 33

చాకలిస్త్రీ, చెప్పులు కుట్టుకొనేవాని భార్య, బోయవాని భార్య, వెదురు వస్తువుల నమ్ముకొనువాని భార్య, వీరు చాతుర్వర్ణములవారి ఇంటిలోఉన్నచో అది తెలిసిన వెంటనే చండాలుడు ఇంటనున్నప్పుడు చేయు ప్రాయశ్చిత్తములో సగము ప్రాయశ్చిత్తమును చేయవలెను. అట్లే గృహదాహాన్ని మాత్రము వదలి తక్కిన పాత్రకుద్ధి మొదలైన పనులన్నియు చేయవలెను.

గృహస్యాభ్యంతరం గచ్ఛేత్ చాండాలో యది కన్యవితే ।

షష్ఠోఽధ్యాయః

తమాగారాద్వినిసార్య మృద్ధాండం తు వినర్ణయేత్ ॥ 34

రసపూర్ణం తు మృద్ధాండం న త్యజేత్తు కదాచన ।

గోమయేన తు సంమిశ్రైః జలైః ప్రోక్షేద్భూపం తథా ॥ 35

చందాలుడు ఇంటిలోకి పోతే అతనిని ఇంటినుండి బయటకు పంపి, ఇంటిలో ఉన్న మట్టిపాత్రలన్నిటిని బయట పారవేయవలెను. రసవస్తువులున్న మట్టి పాత్రను బయట పారవేయ నక్కర లేదు. అట్లే ఇంటిని మాత్రము పేడ నీటితో చల్లుకొనవలెను.

బ్రాహ్మణస్య వ్రణద్వారే పూయశోణిత సంభవే ।

కృమిరుత్పద్యతే యస్య ప్రాయశ్చిత్తం కథం భవేత్ ॥ 36

బ్రాహ్మణుని శరీరమందు పెద్ద వ్రణమై చీము కారుచూ పురుగులు పడితే చేసికొనవలసిన ప్రాయశ్చిత్తమెట్లుండునో తెలుపుమని పరాశర మహర్షిని అడిగినారు.

గవాం మూత్రపురీషేణ దధి క్షీరేణ సర్పిషా ।

త్ర్యహం స్నాత్వా చ పీత్వా చ కృమిదుష్టః శుచిర్భవేత్ ॥ 37

మహర్షులు వేసిన ప్రశ్నకు సమాధానముగా పరాశర మహర్షి ఇట్లు పలికెను.

శరీరమున పెద్ద వ్రణమై పురుగులు పడ్డ బ్రాహ్మణుడు పంచగవ్యముచే (అవు పాలు, పెరుగు, నేయి, మూత్రము, పేడలచే) మూడుదినములు స్నానముచేసి దానిని త్రాగినచో పరిశుద్ధుడగును.

క్షత్రియోఽపి సువర్ణస్య పంచమాషాన్ ప్రదాయ తు ।

గోదక్షిణాం తు వైశ్యస్య అప్యవవాసం వినిర్దిశేత్ ॥ 38

శూద్రాణాం నోపవాసః స్యాత్ శూద్రో దానేన శుద్ధ్యతి ।

అట్లే క్షత్రియునకు వ్రణమై పురుగులు పడినప్పుడు సత్ బ్రాహ్మణునకు ఐదు

మాసముల బంగారమును, గోవును దానముగా ఇవ్వవలెను. వైశ్యుడు దక్షిణ

ఇస్తూ ఉపవాసము కూడ చేయవలెను. శూద్రుడు ఉపవాసము చేయ కూడదు

కావున దానమువల్లనే అతడు పరిశుద్ధుడగును.

అచ్ఛిద్రమితి యద్వాక్యం వదంతి క్షితిదేవతాః ॥ 39

వ్రణమ్య శిరసా గ్రాహ్యమ్ అగ్నిప్రోమఫలం హి తత్ ।

జపచ్ఛిద్రం తపశ్చిద్రం బ్రాహ్మణైరుపమోదితమ్ ॥ 40

వ్యాధి వ్యసనిని శ్రాంతే దుర్భిక్షే డామరే తథా ॥ 41

బ్రాహ్మణులు అచ్ఛిద్రమస్తు అని అన్నప్పుడువారికి నమస్కరించి వినయముతో వారి

పరాశర స్మృతి

వాక్యాన్ని స్వీకరింపవలెను. అందువల్ల అగ్నిష్టోమయాగం చేసినంతఫలితం లభిస్తుంది. బ్రాహ్మణులు అచ్చిద్రమస్తు అన్నచో జపమందలి లోపము, తపస్సు లోని లోపము, యజ్ఞమందలి లోపము సమస్తము తొలగిపోయి కర్మ లోప రహితమౌతుంది. అట్లే దుర్భిక్షసమయంలో వ్యాధిపల్ల భయపడుతూ ఉన్నప్పుడు, అలసిపోయినప్పుడు, భయము కలిగినప్పుడు బ్రాహ్మణులు అచ్చిద్రమస్తు అని ఆశీర్వాదిస్తే మేలు కలుగుతుంది. శ్రీమద్భాగవతం కూడా యత్తత్కర్మసు వైషమ్యం బ్రహ్మదృష్టం సమం భవేత్ అని తెలుపుతున్నది. (8-23- 14)

ఉపవాసో వ్రతం హోమో ద్విజ సంపాదితాని వా ।

అథవా బ్రాహ్మణాస్తుష్టాః సర్వే కుర్వంత్యనుగ్రహమ్ ।

సర్వాన్మామానవాప్నోతి ద్విజ సంపాదితైరిహ ॥ 42

అట్లే ఉపవాసము, వ్రతము, హోమము ఇంకను ద్విజులు చేయు సత్కార్యాల నన్నిటినీ బ్రాహ్మణులు అనుగ్రహిస్తారు. బ్రాహ్మణుల ఆశీర్వాచనము సమస్తమైన కోరికలను తీరుస్తుంది. కావున బ్రాహ్మణాశీర్వాదాన్ని తప్పక తీసికోవలెను.

దుర్బలేనుగ్రహః ప్రోక్షః తథా వై బాల వృద్ధయోః ।

యతోఽన్యథా భవేద్దోషః తస్మాన్నానుగ్రహః స్మృతః ॥ 43

స్నేహోద్వా యది వా లోభాత్ భయాదజ్ఞానతోఽపి వా ।

కుర్వంత్యనుగ్రహం తే తు తత్పాపం తేషు గచ్ఛతి ॥ 44

దుర్బలుడు, బాలుడు, వృద్ధులు తప్పుచేస్తే బ్రాహ్మణులు అనుగ్రహింప వచ్చును. కాని ఇతరుల విషయంలో అది దోషమౌతుంది కావున వారిని బ్రాహ్మణులు అనుగ్రహింపరాదు. ఐనప్పటికీ వారియందున్న ప్రేమతోనో, భయంతోనో, లోభంతోనో, లేక అజ్ఞానంవల్లనో బ్రాహ్మణులు అనుగ్రహిస్తే దుష్టుల పాపము వారిని అనుగ్రహించిన బ్రాహ్మణులను చేరుతుంది.

శరీరస్యాత్యయే ప్రాప్తే వదంతి నియమం తు యే ।

మహాత్మార్యోపరోధేన నాస్వస్థస్య కదాచన ॥ 45

స్వస్థస్య మూఢాః కుర్వంతి వదంతి నియమం తు యే ।

తే తస్య విఘ్నకర్తారః పతంతి సరకేఽశుచౌ ॥ 46

చావు సమీపించినప్పుడు చెప్పు నియమాలను ఎంత గొప్ప అవరోధము కలిగినా ఆరోగ్యములేని వ్యక్తికి చెప్పరాదు. అట్లే ఆరోగ్యముతో ఉన్నవానికి ఈ నియమాలను

షష్ఠోఽధ్యాయః

చెప్పువారు మూర్ఖులు. వారు అతని శుభకర్మలకు విఘ్నము కలిగించిన వారగుదురు. ఇట్టి నియమోపదేశము చేసినవారు అశుచియను నరకమునకు పోవుదురు.

స్వయమేవ వ్రతం కృత్వా బ్రాహ్మణం యోఽవమన్యతే ।

వృథా తస్యోపవాసః స్యాత్ న స పుణ్యేన యుజ్యతే ॥ 47

బ్రాహ్మణుని సహాయము లేక, తానే వ్రతము చేయువాడు బ్రాహ్మణుని అవమానించిన వాడగును. అట్టివాడు చేయు ఉపవాసాది కర్మలు వ్యర్థము. అతడు చేసిన పుణ్య కార్యములవలన అతనికి పుణ్యము కలుగదు.

స ఏవ నియమో గ్రాహ్యో యమేకోఽపి వదేద్విజః ।

కుర్యాద్వాక్యం ద్విజానాం తు అన్యథా భూణహో భవేత్ ॥ 48

బ్రాహ్మణుడు చెప్పిన ఒకనియమామైనా శ్రద్ధతో ఆచరించాలి. బ్రాహ్మణుల మాటపై ఆదరము ఉంచాలి. లేనిచో అతడు భూణహత్య చేసినవాడౌతాడు.

బ్రాహ్మణా జంగమం తీర్థం తీర్థభూతా హి సాధవః ।

తేషాం వాక్యోదకేనైవ శుద్ధ్యంతి మలినా జనాః ।

బ్రాహ్మణా యాని భాషంతే మన్యంతే తాని దైవతాః ॥ 49

సర్వదేవమయో విప్రో న తద్వచనమన్యథా ।

ఉపవాసో వ్రతం చైవ స్నానం తీర్థం జపస్తవః ।

విప్రైస్సంపాదితం యస్య సంపూర్ణం తస్య తత్ఫలమ్ ॥ 50

బ్రాహ్మణులు కదలాడే తీర్థం వంటివారు. పరమ సాధువులైన బ్రాహ్మణులు పుణ్యతీర్థములవలె పవిత్రులు. వారు చెప్పే మంచివాక్యములనే పుణ్యతీర్థమువల్ల మానవులపాలపాలన్నీనశించును. అట్లే సద్బ్రాహ్మణులు పలుకుమాటలనన్నిటిని దేవతలు ఆమోదిస్తారు. బ్రాహ్మణుడు సమస్త దేవతా స్వరూపుడు కావున అతని మాట ఎట్టిస్థితిలోను తప్పదు. బ్రాహ్మణులు చెప్పినట్లు జపము, ఉపవాసము, వ్రతము, స్నానము, తీర్థము తపస్సుచేస్తే అవి తమఫలితాలను చక్కగా ఇస్తాయి.

అన్నాద్యే కీట సంయుక్తే మక్షికా కేశ దూషితే ।

తదంతరా స్పృశేచ్ఛాపః తదన్నం భస్మనా స్పృశేత్ ॥ 51

అన్నం మొదలైన తినే వస్తువులపై పురుగులు పడ్డా, ఈగలు లేక వెండ్రుకలు పడ్డా వెంటనే చేయి కడుగుకొని ఆ అన్నం మొదలైనవాటిపై కొద్ది భస్మము చల్లినచో అవి పరిశుద్ధమగును.

పరాశర స్మృతి

భుంజానత్యైవ యో విప్రః పాదం హస్తేన సంస్పృశేత్ ।

స్వముచ్చిష్టమసౌ భుంక్తే యో భుంక్తే భుక్తభాజనే ॥ 52

బ్రాహ్మణుడు భోజనము చేస్తూ తన పాదాన్ని చేతితో ముట్టుకొంటే తన ఉచ్చిష్టమును తానే తిన్నవాడగును. అట్లే పూర్వము తిన్న పాత్రలో (కంచంలో) తింటే తన ఉచ్చిష్టమును తానే తిన్నవాడగును.

పాదుకాస్థో న భుంజీత పర్యంకస్థో స్థితోఽపి వా ।

శ్వాన చాండాల దృక్షైవ భోజనం పరివర్జయేత్ ॥ 53

అట్లే పాదరక్షలు ధరించి భుజింపరాదు. శయ్యపై కూర్చొని తినరాదు. ఇంకా కుక్క, చండాలుడు చూచిన అన్నాన్ని తినక, వెంటనే వదలి పెట్టవలెను.

యదన్తం ప్రతిషిద్ధం స్యాత్ అన్నశుద్ధిస్తథైవ చ ।

యథా పరాశరేణోక్తం తథైవాహం వదామి వః ॥ 54

ప్రతిషిద్ధమైన అన్నంగరించి అన్నశుద్ధిగురించి పూర్వకల్పంలో పరాశర మహర్షి చెప్పిన విషయాన్నే మీకు వివరించుచున్నానని మునులతో అనెను.

శ్రుతం ద్రోణాథకస్యాన్నం కాక శ్వానోపఘాతితమ్ ।

కేనేదం శుద్ధ్యతే చేతి బ్రాహ్మణేభ్యో నివేదయేత్ ॥ 55

కాక శ్వానావలీధంతు ద్రోణాన్నం న పరిత్యజేత్ ।

వేద వేదాంగవిద్విషైః ధర్మశాస్త్రానుపాలకైః ॥ 56

ప్రస్థా ద్వాత్రింశతి ద్రోణః ప్రస్థాశ్చత్వార సాధకాః ।

తతో ద్రోణాథకస్యాన్నం శ్రుతి స్మృతి విదో విదుః ॥ 57

ఆధక పరిమాణం కల నేయి, ద్రోణ పరిమాణంకల బియ్యం కలిపివండిన అన్నాన్ని కాకులు, కుక్కలు ముట్టుకొంటే ఏవిధంగా పరిశుద్ధమౌతుందని బ్రాహ్మణులను అడగాలి కాని అన్నాన్ని మాత్రం పారవేయ కూడదు అని వేద వేదాంగములునేర్చి ధర్మశాస్త్రాన్ని అనుసరించి నడచుకొనే బ్రాహ్మణులు చెప్పుదురు. ముప్పది రెండు ప్రస్థములు ఒక ద్రోణము(కుండ), నాలుగు ప్రస్థములు ఒక ఆధకమని అందురు. అట్టి ద్రోణము బియ్యాన్ని, ఆధక పరిమాణమున్న నేతితోకలిపి చేసిన అన్నాన్ని ద్రోణాథకాన్నమని శ్రుతులు, స్మృతులు ఎరిగిన బ్రాహ్మణులు అందురు.

కాక శ్వానావలీధం తు గవామ్రూతం ఖరేణ వా ।

స్వల్పమన్నం త్యజేద్విప్రః శుద్ధిర్ద్రోణాథకే భవేత్ ॥ 58

సప్తమోఽధ్యాయః

అన్నస్యోద్భుత్య తన్మాత్రం యచ్చ లాలాహతం భవేత్ ।

సువర్ణోదకమభ్యుక్త్య హుతాశేనైవ తాపయేత్ ॥

59

హుతాశనేన సంస్పృష్టం సువర్ణ సలిలేన చ ।

విప్రాణాం బ్రహ్మఘోషేణ భోజ్యం భవతి తత్క్షణాత్ ॥

60

కాకి, కుక్క నోటితో ముట్టుకొన్న అన్నము, ఆవు, లేక గాడిద నోరు పెట్టిన అన్నంలో కొంత భాగం తీసేస్తే ఆ అన్నం పరిశుద్ధమౌతుంది. ఇంకా జంతువు లాలాజలం కలిసినంతవరకు ఆ అన్నాన్ని తీసివేసి దానిపై బంగారు నీరు చిలకరించాలి. అట్లే ఆ ఆహారాన్ని కొద్దిగా వేడి చేయాలి. ఈ విధంగా అగ్ని తప్తమై బంగారు నీటిచే ప్రోక్షింపబడిన అన్నాన్ని వేదఘోషలు జరుగుచుండగా అందరకు వడ్డింపవచ్చును.

స్నేహో వా గోరసో వాఽపి తత్ర శుద్ధిః కథం భవేత్ ।

అల్పం పరిత్యజేత్తత్ర స్నేహస్యోత్పవనస్య చ ।

అనల జ్వాలయా శుద్ధిః గో రసస్య విధీయతే ॥

61

నేయి, నూనె వంటివి అపవిత్రమైనచో దానినుండి కొంత భాగము తీసివేసినచో అవి పరిశుద్ధమగును. అట్లే పాలను వేడి చేసినచో పరిశుద్ధమగును.

ఇతి శ్రీ పరాశర ప్రోక్త ధర్మశాస్త్రే షష్ఠోఽధ్యాయః

పరాశర ధర్మశాస్త్రము(స్మృతి)న ఆరవ అధ్యాయము సమాప్తము

అథ సప్తమోఽధ్యాయః

ఏడవ అధ్యాయము

ద్రవ్య శుద్ధి ప్రకరణము

అథాతో ద్రవ్యశుద్ధిస్తు పరాశర వచో యథా ।

దారవాణాం తు పాత్రాణాం తక్షణాచ్ఛుద్ధిరిష్యతే ॥

1

ఇక పరాశర మహర్షి పూర్వ కల్పంలో చెప్పిన ద్రవ్యశుద్ధిని మీకు వివరిస్తాను. చెక్కుతో చేసిన పాత్రలను గీకినందువలన అవి పవిత్రమగును.

మార్జనాద్యుజ్జ పాత్రాణాం పాణినా యజ్ఞ కర్మణి ।

చమసానాం గ్రహాణాం చ శుద్ధిః ప్రక్షాళనేన చ ॥

2

పరాశర స్మృతి

చరూణాం స్రుక్ స్రువానాం చ శుద్ధిరుష్ణేన వారిణా ।

భస్మనా శుద్ధ్యతే కాంస్యం తామ్రమాఘ్నేన శుద్ధ్యతి ॥ 3

యజ్ఞమందు ఉపయోగించే యజ్ఞ పాత్రలు చేతితో తోముటచే శుద్ధ మగును. చమసము, గ్రహమను యజ్ఞ పాత్రలను నీటిలో కడిగినందువలన పరిశుద్ధ మగును. చరువువండుటకు ఉపయోగించుపాత్ర, స్రుక్, స్రువములను వేడి నీటిచే కడిగినందువలన శుద్ధమగును. కంచుపాత్రలు బూడిదచే పరిశుద్ధ మగును. రాగిపాత్రలు చింతపండువంటి పుల్లనివస్తువులచే పరిశుద్ధమగును.

రజసా శుద్ధ్యతే నారీ వికలం యా నాధిగచ్ఛతి ।

నదీ వేగేన శుద్ధేత యది లోపో న దృశ్యతే ॥ 4

తక్కువ వానితో పొందు చేయని స్త్రీ ముట్టువలన శుద్ధియగుచున్నది. అట్లే అశుద్ధ వస్తువులు పడని నది వేగముచేతనే పరిశుద్ధమగుచున్నది.

వాపీ కూప తటాకేషు దూషితేషు కథంచన ।

ఉద్భుత్య వై కుంభశతం పంచగవ్యేన శుద్ధ్యతి ॥ 5

బావి, దిగుడు బావి, చెరువులు ఏదో ఒక కారణమువలన కలుషితమై పోయినచో వాటినుండి వంద బిందెల నీటిని తోడిపోసి వాటియందు పంచ గవ్యమును వేసినచో పరిశుద్ధమగును.

అష్టవర్షా భవేద్గారీ నవవర్షా తు రోహిణీ ।

దశవర్షా భవేత్కన్యా తత ఊర్ధ్వం రజస్వలా ॥ 6

ఎనిమిది సంవత్సరాల పిల్లను “గౌరి” యని తొమ్మిది సంవత్సరాలున్నది “రోహిణి”యని, పదిసంవత్సరాలపిల్లను “కన్య” అని అంటారు. ఆతర్వాత ఆమె “రజస్వల” ఔతుంది.

ప్రాప్తే తు ద్వాదశే వర్షే యః కన్యాం న ప్రయచ్ఛతి ।

మాసి మాసి రజస్సన్యాః పిబంతి పితరోఽనిశమ్ ॥ 7

మాతా చైవ పితా చైవ జ్యేష్ఠో భ్రాతా తథైవ చ ।

త్రయస్తే నరకం యాంతి దృష్ట్వా కన్యాం రజస్వలామ్ ॥ 8

యస్తాం సముద్వహేత్కన్యాం బ్రాహ్మణో మద మోహితః ।

అసంభాష్యో హ్యపాంక్తేయః స విప్రో వృషలీపతిః ॥ 9

యః కరోత్యేకరాత్రేణ వృషలీ సేవనం ద్విజః ।

సప్తమోఽధ్యాయః

స ఖైక్ష్మభుక్ జపన్నిత్యం త్రిభిర్వర్షైర్విశుద్ధ్యతి ॥

10

పన్నెండు సంవత్సరాలు వచ్చినా తన కూతురుకు వివాహం చేయకపోతే అతని పితృదేవతలు ప్రతినెల ఆ కన్యయొక్క రజస్సును తింటారు. అందువల్ల ఆ కన్య యొక్క తల్లి, తండ్రి, పెద్ద అన్న ఈ ముగ్గురు నరకానికి పోతారు. అట్లే రజస్వల ఐన కన్యను వివాహం చేసికొన్న బ్రాహ్మణుని “వృషలీపతి” అని అంటారు. మద మోహితుడై రజస్వల యైన కన్యను వివాహం చేసికొన్న బ్రాహ్మణునితో మాట్లాడ కూడదు. అట్లే అతనితో కలసి భోజనము చేయరాదు. వృషలియైన (రజస్వలయైన తర్వాత వివాహమాడిన)స్త్రీతో ఒక్క రాత్రి కలసినను ఆ బ్రాహ్మణుడు అపవిత్రుడౌతాడు. కావున అతడు భిక్షమెత్తుకొనుచు, గాయత్రీ మంత్రాన్ని జపిస్తూ మూడు సంవత్సరాలు గడపితేనే పరిశుద్ధుడౌతాడు.

అస్తంగతే యదా సూర్యే చండాలం పతితం స్త్రియమ్ ।

సూతికాం స్పృశతే చైవ కథం శుద్ధిర్విశిష్యతే ॥

11

జాతవేదం సువర్ణం చ సోమమార్గం విలోక్య చ ।

బ్రాహ్మణానుమతం చైవ స్నానం కృత్వా విశుద్ధ్యతి ॥

12

బ్రాహ్మణుడు సూర్యాస్తమనము తర్వాత చండాలుని, పతితుని, ప్రసవించిన స్త్రీని ముట్టుకొన్నచో బ్రాహ్మణుల అనుమతి తీసికొని, స్నానము చేసి గాయత్రీ జపము చేసికొని, బంగారమును ముట్టుకొని, చంద్రుని, లేక అతడున్నదిక్కునైనా చూచినచో అతడు పవిత్రమగును.

స్పృష్ట్వా రజస్వలాఽన్యోన్యం బ్రాహ్మణీ బ్రాహ్మణీం తథా ।

తావత్తిష్ఠేన్నిరాహారా త్రిరాత్రేణైవ శుద్ధ్యతి ॥

13

స్పృష్ట్వా రజస్వలాఽన్యోన్యం బ్రాహ్మణీ క్షత్రియాం తథా ।

అర్థకృచ్ఛం చరేత్పూర్వా పాదమేకమనంతరా ॥

14

స్పృష్ట్వా రజస్వలాఽన్యోన్యం బ్రాహ్మణీ వైశ్యజాం తథా ।

పాదహీనం చరేత్పూర్వా పాదమేకమనంతరా ॥

15

స్పృష్ట్వా రజస్వలాఽన్యోన్యం బ్రాహ్మణీ శూద్రజాం తథా ।

కృచ్ఛేణ శుద్ధ్యతే పూర్వా శూద్రా దానేన శుద్ధ్యతి ॥

16

ఇద్దరు బ్రాహ్మణస్త్రీలు ముట్టై ఒకరినొకరు తాకితే మూడు దినములు ఇద్దరు ఉపవాసమున్నచో పరిశుద్ధులగుదురు. అట్లే బ్రాహ్మణస్త్రీ, క్షత్రియస్త్రీ ఇద్దరు

వరాశర స్తుతి

ముట్టె, ఒకరినొకరు తగిలినచో, బ్రాహ్మణస్త్రీ అర్ధకృచ్ఛప్రతాన్ని, క్షత్రియస్త్రీ పాదకృచ్ఛ ప్రతాన్ని చేయాలి. అదేవిధంగా బ్రాహ్మణస్త్రీ, వైశ్యస్త్రీ ముట్టె ఒకరి నొకరు తగిలినచో బ్రాహ్మణస్త్రీ ముప్పావు కృచ్ఛ ప్రతాన్ని, వైశ్యస్త్రీ పాద కృచ్ఛ ప్రతాన్ని ఆచరించాలి. ఇంకా బ్రాహ్మణ స్త్రీ, శూద్ర స్త్రీ ముట్టె ఒకరినొకరు తగిలినచో బ్రాహ్మణస్త్రీ కృచ్ఛ ప్రతాన్ని, శూద్రస్త్రీ దానమునుమాత్రము చేసినచో పరిశుద్ధులౌతారు.

స్నాతా రజస్వలా యా తు చతుర్థేహని శుద్ధతి ।

కుర్యాద్రజోనివృత్తౌ తు దైవ పిత్రాది కర్మ చ ॥ 17

రజస్వలయైన స్త్రీ నాలుగవ నాడు స్నానముచేసినచో శుద్ధురాలగును. కాని దేవతా, పితృసంబంధమైన కార్యాలు చేయుటకు రజోనివృత్తి తరువాతనే అర్హురాలౌతుంది.

రోగేణ యద్రజః స్త్రీణామ్ అన్యహం తు ప్రవర్తతే ।

నాశుచిః సా తతస్తేన తత్స్వాద్యైకారికం మలమ్ ॥ 18

అనారోగ్యమువలన కొందరు స్త్రీలకు ప్రతిదినము రజస్సు కలుగుచున్నచో అది రోగంవల్ల ఏర్పడింది కావున ఆ స్త్రీ “అశుచి” కాదు.

సాధ్వాచారా న తావత్స్వాత్ రజో యావత్ప్రవర్తతే ।

రజోనివృత్తౌ గమ్యా స్త్రీ గృహ కర్మణి చైవ హి ॥ 19

స్త్రీకి రజస్సు ఔతున్నంతవరకు ఆమె పుణ్యకార్యములు చేయరాదు. అట్లే అంతవరకు ఆమె ఇంటిపనులు చేయక, విశ్రాంతి తీసికొనవలెను. భర్త కూడ అసమయమున ఆమెను పొందరాదు.

ప్రథమేహని చాండాలీ ద్వితీయే బ్రహ్మఘాతినీ ।

తృతీయే రజకి ప్రోక్తా చతుర్థేహని శుద్ధతి ॥ 20

ముట్టువల్ల దూరమున్న స్త్రీ మొదటి దినమున “చండాలి” యని, రెండవ దినమున “బ్రహ్మఘాతినీ” యని, మూడవ దినమున “రజకి” యని పిలువబడు తుంది. కావున నాలుగవ దినమున స్నానము చేసిన తరువాత ఆమె పరిశుద్ధురాలౌతుంది.

అతురో స్నాన ఉత్పన్నే దశకృత్వో వ్యానాతురః ।

స్నాత్వా స్నాత్వా స్మృశేదేనం తతః శుద్ధ్యేత్ అతురః ॥ 21

రోగి తప్పక స్నానము చేయవలసి వస్తే ఆరోగ్యముతో నున్న అతనికి సంబంధించిన వ్యక్తి పది పర్యాయములు స్నానము చేసి ముట్టుకొన్నచో ఆ రోగి పరిశుద్ధుడగును. ఉచ్చిష్టోచ్చిష్ట సంస్పృష్టః శునా శూద్రేణ వా పునః ।

సప్తమోఽధ్యాయః

ఉపోష్య రజనీమేకాం పంచగవ్యేన శుద్ధ్యతి ॥

22

ఎంగిలి వస్తువును తగిలినా, భోజనము చేసినతరువాత కాళ్ళు కడుగుకొనని వానిని తగిలినా, శూద్రుని, శునకమును తగిలినా ఒక రాత్రియంతా ఉపవాసముండి తెల్లవారిన తర్వాత పంచగవ్యాన్ని సేవిస్తే శుద్ధుడౌతాడు.

అనుచ్ఛిష్టేన శూద్రేణ స్పృశ్యే స్నానం విధీయతే ।

తేనోచ్ఛిష్టేన సంస్పృష్టః ప్రాజాపత్యం సమాచరేత్ ॥

23

భోజనముచేసిన తరువాత కాళ్ళు కడుగుకొననివాడు “ఉచ్ఛిష్టుడు”. అట్టి శూద్రుని తగిలినచో ప్రాజాపత్యమును వ్రతాన్ని ఆచరించాలి. లేక భోజనము చేసి కాళ్ళు కడుగుకొని శూద్రునితగిలినచో స్నానము చేసినంతమాత్రమున శుద్ధుడగును.

భస్మనా శుద్ధ్యతే కాంస్యం సురయా యన్న లిప్యతే ।

సురామాత్రేణ సంస్పృష్టం శుద్ధ్యతేఽగ్న్యవలేపవైః ॥

24

గవామ్రూతాని కాంస్యాని శ్వా కాకోపహతాని చ ।

శుద్ధంతి దశభిః క్షారైః శూద్రోచ్ఛిష్టాని యాని చ ॥

25

సుర లేని కంచు పాత్రలు బూడిదవల్ల శుద్ధమగును. కాని ఆ పాత్రలందు “సుర” పోసినచో వాటిని కడిగి అనేకపర్యాయములు అగ్ని స్పర్శ కావించిననే అవి శుద్ధమగును. అట్లే గోవులు, కుక్కలు, కాకులు వాసనచూచిన కంచు పాత్రలు, శూద్రుడు తిన్న కంచు పాత్రలు పది పర్యాయములు ఉప్పుతో తోమినచో పరిశుద్ధమగును.

గండూషం పాదశోచం చ కృత్వా వై కాంస్య భాజనే ।

షణ్మాసాన్ భువి నిక్షిప్య ఉద్ధృత్య పునరాహరేత్ ॥

26

కంచుపాత్రలో పుక్కిలింపినా, కాళ్ళు కడుగుకొన్నా, ఆ పాత్రను ఒకగోతిలో ఆరు నెలలవరకు ఉంచి, కప్పివేసి తరువాత తీసి ఉపయోగించు కొనవచ్చును.

ఆయసేష్వాయసానాం చ సీసస్యాగ్నౌ విశోధనమ్ ।

దంతమస్థి తథా శృంగం రౌప్యం సౌవర్ణభాజనమ్ ।

మణిపాత్రాణి శంఖశ్చ ఇత్యేతాన్ ప్రక్షాళయేజ్జలైః ॥

27

ఇనుప పాత్రలను పై విధంగా అపవిత్రంచేస్తే వాటిని ఇనుపవస్తువులచేతనే రుద్దవలెను. సీసమునకు చెందిన పాత్రలను అగ్నితప్తము చేయవలెను. దంతము, అస్థి, కొమ్ము, వెండి, బంగారు, మణి పాత్రలను శంఖాన్ని నీటిచే కడుగవలెను.

పరాశర స్మృతి

పాపాణే తు పునర్ధర్షం ఏషా శుద్ధిరుదాహృతా ॥ 28

రాతిపాత్రలను నీటిచే బాగుగా కడిగి మరల గీకినచో అవి పరిశుద్ధమగును.

మృణ్మయే దహనాచ్ఛద్ధిః ధాన్యానాం మార్జనాదపి ।

వేణు వల్మల చీరాణాం క్షౌమ కార్చాస వాససామ్ ।

ఔర్జనేత్ర పటానాం చ ప్రోక్షణాచ్ఛద్ధిరివ్యతే ॥ 29

మట్టిపాత్రలను కాల్చినందువలన అవి పరిశుద్ధమగును. ధాన్యంపై నీరు చల్లి నందువల్ల అది పరిశుద్ధమగును. వెదురు, నార వస్త్రములను, పట్టు, పత్తి బట్టలను, ఉన్ని వస్త్రములను నీటిచే ప్రోక్షణచేసినందువలన పరిశుద్ధమగును.

ముంజోపస్కర శూర్పాణాం శణస్య ఫల చర్మణామ్ ।

తృణ కాష్ఠస్య రజ్జునామ్ ఉదక ప్రోక్షణం మతమ్ ॥ 30

ముంజుమనే గడ్డి, ఉపస్కరము(రుచిని కలిగించు ద్రవ్యము) చేట, నార, పండ్లు, చర్మములు, గడ్డి, కట్టెలు, తాళ్ళు, ఇవన్నియు నీళ్ళు చల్లుటవలన పరిశుద్ధ మగును.

తూలికాద్యుపధానాని రక్త వస్త్రాదికాని చ ।

శోషయిత్వాఽర్క తాపేన ప్రోక్షణాచ్ఛద్ధితామియుః ॥ 31

పరుపు మొదలైన వస్తువులు, ఎఱ్ఱని బట్టలు మొదలైనవి, వీటిని బాగా ఎండబెట్టి నీరు చల్లుటచేత శుద్ధమగును.

మార్జార మక్షికా కీట పతంగ కృమి దర్శరూః ।

మేధ్యామేధ్యం స్పృశంతో యే నోచ్ఛిష్టం మనురబ్రవీత్ ॥ 32

పిల్లి, ఈగలు, పురుగులు, పక్షులు, క్రిములు, కప్పలు ఇవి పవిత్రము, అపవిత్రమైన వస్తువులనన్నిటిని తగులును. ఐనా వీటివల్ల ఎంగిలి లేదని మనువు పలికెను.

మహీం స్పృష్ట్వా గతం తోయం యాశ్చాప్యన్యోన్య విప్రుషః ।

భుక్తోచ్ఛిష్టం తథా స్నేహం నోచ్ఛిష్టం మనురబ్రవీత్ ॥ 33

భూమిపై పడి ఇంకిన నీరు, వేదం చదువు సమయంలో అన్యోన్యంగా పడిన తుంపిళ్ళు, తినగా మిగిలిపోయినది, నూనె, ఎంగిళ్ళు కావని మనువు పలికెను.

తాంబూలేక్షు ఫలాన్యేవ భుక్తే స్నేహోనులేపనే ।

మధుపర్కే చ సోమే చ నోచ్ఛిష్టం ధర్మతో విదుః ॥ 34

తాంబూలమున, చెరకు తిన్నప్పుడు, మధుపర్కమందు, సోమరసమందు ఎంగిలి లేదని ధర్మవేత్తలందురు.

సప్తమోఽధ్యాయః

రథ్యాకర్ణమ తోయాని నావః పంథాస్త్రణాని చ ।

మారుతార్కేణ శుద్ధ్యంతి పక్షేష్టక చితాని చ ॥ 35

తోవలో ఉన్న బురదనీరు, నౌక, మార్గము, గడ్డి, కాల్చిన ఇటుకబట్టి ఇవన్నియు గాలివలన, అగ్నివలన పరిశుద్ధమగును.

అదుష్టా సంతతా ధారా వాతోద్ధూతాశ్చ రేణవః ।

స్త్రీయో వృద్ధాశ్చ బాలాశ్చ న దుష్కృంతి కదాచన ॥ 36

ఎల్లప్పుడు పడే ధార, గాలికి కొట్టుకొని వచ్చిన రేణువులు, స్త్రీలు, బాలురు, వృద్ధులు వీరెప్పుడు అపవిత్రము కారు.

క్షుతే నిష్ఠీవనే చైవ దంతోచ్ఛిష్టే తథాన్యతే ।

పతితానాం చ సంభాషే దక్షిణం శ్రవణం స్పృశేత్ ॥ 37

తుమ్మినప్పుడు, ఉమ్మివేసినప్పుడు, దంతములను తగిలినప్పుడు, అబద్ధమాడి నప్పుడు, పతితులతో మాట్లాడినప్పుడు బ్రాహ్మణుడు కుడిచేవిని తాకవలెను.

అగ్నిరాపశ్చ వేదాశ్చ సోమ సూర్యానిలాస్తథా ।

ఏతే సర్వేఽపి విప్రాణాం శ్రోత్రే తిష్ఠంతి దక్షిణే ॥ 38

ప్రభాసాదీని తీర్థాని గంగాద్యాః సరితస్తథా ।

విప్రస్య దక్షిణే కర్ణే సాన్నిధ్యం మనురబ్రవీత్ ॥ 39

బ్రాహ్మణునియొక్క కుడిచేవియందు అగ్ని, జలము, వేదాలు, చంద్రుడు, సూర్యుడు, గాలి, ప్రభాసము మొదలైన పుణ్యతీర్థాలు, గంగాది పుణ్యనదులు అన్నియు ఉంటాయి.

దేశభంగే ప్రవాసే వా వ్యాధిషు వ్యసనేఽప్యపి ।

రక్షేదేవ స్వ దేహాది పశ్చాద్ధర్మం సమాచరేత్ ॥ 40

యేన కేన చ ధర్మేణ మృదునా దారుణేన వా ।

ఉద్ధరేద్దీనమాత్మానం సమర్థో ధర్మమాచరేత్ ॥ 41

అపత్కాలే తు నిస్తీర్ణే శౌచాచారం న చింతయేత్ ।

శుద్ధిం సముద్ధరేత్పశ్చాత్ స్వస్థో ధర్మం సమాచరేత్ ॥ 42

దేశమునకు ఆపద కలిగినప్పుడు, ఇతరదేశాలకు వెళ్ళినప్పుడు, ఆరోగ్యము చక్కగా లేనప్పుడు, వ్యసనములేర్పడి నప్పుడు, తొలుత తన శరీరము మొదలైన వానిని రక్షించుకొని, తరువాత ధర్మమును ఆచరింపవలెను. మృదువు, లేక కఠినమైన ధర్మమునాచరించి తనయొక్క శరీరాన్ని రక్షించుకొనవలెను. తన శరీరమును రక్షించు కొన్నందువల్ల ధర్మమును చక్కగా ఆచరింపవచ్చును. ఆపదలు వచ్చినప్పుడు శుద్ధి

పరాశర స్మృతి

గురించిన విచారము చేయరాదు. ఆపద గడచి సంపూర్ణమైన ఆరోగ్యమును పొందిన తరువాత శుద్ధిగురించి అలోచించి సంపూర్ణమైన ధర్మాన్ని ఆచరింపవలెను.

ఇతి శ్రీ పరాశర ప్రోక్ష ధర్మశాస్త్రే సప్తమోఽధ్యాయః
పరాశర ధర్మశాస్త్రము(స్మృతి)న ఏడవ అధ్యాయము సమాప్తము

అథ అష్టమోఽధ్యాయః

ఎనిమిదవ అధ్యాయము

గో వధ ప్రాయశ్చిత్త ప్రకరణము

గవాం బంధన యోక్త్రేషు భవేన్నృత్యురకామతః ।

అకామ కృత పాపస్య ప్రాయశిత్తం కథం భవేత్ ॥ 1

గోవులను కట్టివేసినప్పుడు, పలుపు మొదలైన వాటితో గట్టిగా కట్టినప్పుడు పొరపాటున ఉచ్చుపడి చనిపోతే అనుకోకుండా గోహత్యచేసిన వ్యక్తి ఎటువంటి ప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికొనవలెనో తెలుపుడని మహర్షులు పరాశరుని అడిగినారు.

వేద వేదాంగ విదుషాం ధర్మశాస్త్రం విజానతామ్ ।

స్వ కర్మ రత విప్రాణాం స్వకం పాపం నివేదయేత్ ॥ 2

గోవులకు అనుకొనకుండా ఉచ్చుపడగా వాటి హత్యకు కారణమైనవాడు వేద, వేదాంగములు అభ్యసించి, ధర్మశాస్త్రములను అధ్యయనము చేసి, వేద విహిత కర్మలను యథోక్తముగా చేయుచూ ఉన్న బ్రాహ్మణులకు తాను చేసిన గోహత్య గురించి పశ్చాత్తాపముతో నివేదించినచో వారు ప్రాయశ్చిత్తమును చెప్పెదరు.

అత ఊర్ధ్వం ప్రవక్ష్యామి ఉపస్థానస్య లక్షణమ్ ।

ఉపస్థితో హి న్యాయేన వ్రతాదేశం సమర్హతి ॥ 3

ఇకముందు ఉపస్థితునిలక్షణమును తెలిపెదను. ఉపస్థితుడైనవాడే ధర్మముగా వ్రతమునాచరించుటకు అర్హుడగునని పరాశర మహర్షి పలికెను.

సద్యో నిఃసంశయే పాపే న భుంజీతానుపస్థితః ।

భుంజానో వర్ధయేత్పాపం పర్షద్యత్ర న విద్యతే ॥ 4

సంశయే తు న భోక్తవ్యం యావత్కర్మవినిశ్చయః ।

ప్రమాదస్తు న కర్తవ్యో యథైవానంశయస్తథా ॥ 5

అష్టమోఽధ్యాయః

కృత్వా పాపం న గూహత గుహ్యమానం వివర్ధతే ।

స్వల్పం వాఽథ ప్రభూతం వా ధర్మవిద్యో నివేదయేత్ ॥ 6

తేఽపి పాపకృతాం వైద్యాః హంతారశ్చైవ పాపమామ్ ।

వ్యాధితస్య యథా వైద్యాః బుద్ధిమంతో రుజాపహాః ॥ 7

పాపమును చేసినచో ఎట్టిసందేహముపెట్టుకొనక, ధర్మశాస్త్రవేత్తలైన బ్రాహ్మణులకు నివేదించి, దాని ప్రాయశ్చిత్తమడుగక భుజింప రాదు. ఆ గ్రామంలో పండితసభ లేనిచో, పండితులకైనా తాను చేసిన పాపాన్ని తెలిపి, ప్రాయశ్చిత్తము తెలిసికొననిచో ఆ పాపము పెరిగిపోవును. అట్లే తాను తప్పు చేసినట్లు సందేహమున్నా, పండితులకు తెలిపి, వారు తగు తీర్పు ఇచ్చిన తరువాతనే భుజింప వలెను. ఈ విషయంలో సందేహం లేనివాని వలె ఎట్టి పొరపాటు చేయరాదు.

అనగా బ్రాహ్మణులకు తన తప్పును తెలిపి, దానికి వారు తెలిపే ప్రాయశ్చిత్తాన్ని విని, తదనుగుణముగా నడచుకొనవలెను. తానుచేసిన పాపాన్ని ఏమాత్రందాచుకొనరాదు. దాచిపెట్టినచో ఆ పాపము మిక్కిలి పెరిగిపోవును. అందువల్ల పాపము చిన్నదైనా పెద్దదైనా దానిని ధర్మశాస్త్రవేత్తలకు తెల్పవలెను. ధర్మజ్ఞులు పాపంచేసినవారిపట్ల వైద్యుల వలె పాపమును నివారింతురు, పైగా వారు ప్రాయశిత్తాన్ని తెలిపి సమూలంగా పాపాన్ని పోగొట్టగలిగిన శక్తిసామర్థ్యములు కలిగియుందురు. వైద్యులు వ్యాధిని వలె ధర్మశాస్త్రజ్ఞులు పాపములనన్నియు తొలగింతురు.

ప్రాయశ్చిత్తే సముత్పన్నే హ్రీమాన్ సత్య పరాయణః ।

ముహూర్తార్థవ సంపన్నః శుద్ధిం గచ్ఛేత మానవః ॥ 8

సవైలం వాగ్యతః స్నాత్వా క్షిన్నవాసాః సమాహితః ।

క్షత్రియో వాఽథ వైశ్యో వా తతః పార్షదమావ్రజేత్ ॥ 9

ఉపస్థాయ తతః శీఘ్రమ్ ఆర్తిమాన్ ధరణిం వ్రజేత్ ।

గాత్రశ్చ శిరసా చైవ న కించిదుదాహరేత్ ॥ 10

తన పాపమునకు తగిన ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొనవలసి వచ్చినప్పుడు సిగ్గు పడుతూ, సత్య వాక్పరిపాలకుడై, ఋజు స్వభావంతో పండిత పరిషత్తు దగ్గరకు పోయి వారు చెప్పినట్లు ఆచరిస్తే, పాపములన్నీ తొలగిపోయి అతడు పరిశుద్ధుడౌతాడు. క్షత్రియుడు, లేక వైశ్యుడు పాపం చేసినప్పుడు తాను ధరించిన వస్త్రములతో మౌనముగా

పరాశర స్తుతి

జలాశయానికి పోయి స్నానము చేసి, ఆ తడి బట్టలతోనే పండితసభకు పోయి తాను చేసిన దోషములను చెప్పుకొన వలెను. ముందు మౌనముతో వారికి సాష్టాంగ నమస్కారము చేయవలెను.

సావిత్ర్యాశ్చాపి గాయత్ర్యాః సంధ్యోపాస్త్యగ్నికార్యయోః ।

అజ్ఞానాత్ కృషికర్తారః బ్రాహ్మణా నామధారకాః ॥ 11

బ్రాహ్మణుడైనవాడు తప్పక ఆచరించాల్సిన సావిత్రినిగాని, గాయత్రినిగాని జపింపక, సంధ్యోపాసన, అగ్నికార్యము మొదలైనవి చేయక, బ్రాహ్మణుని విధులపై సరియైన జ్ఞానములేక, వ్యవసాయం చేస్తూ బ్రతికే బ్రాహ్మణులు పేరుకు మాత్రమే విప్రులు కాని నిజమైన బ్రాహ్మణులు కారు. (నామ ధారక విప్రులు.)

అవ్రతానామమంత్రాణాం జాతిమాత్రోపజీవినామ్ ।

సహస్రశస్సమేతానాం పరిషత్త్వం న విద్యతే ॥ 12

యద్వదంతి తపోమూఢాః మూర్ఖా ధర్మమతద్విదః ।

తత్పాపం శతథా భూత్వా తద్వక్త్రానధిగచ్ఛతి ॥ 13

అజ్ఞాత్వా ధర్మ శాస్త్రాణి ప్రాయశ్చిత్తం దదాతి యః ।

ప్రాయశ్చిత్తీ భవేత్పాతః కిల్బిషం పర్షది వ్రజేత్ ॥ 14

వ్రతాలను ఆచరించనివారు, మంత్రములు రానివారు, బ్రాహ్మణులనే పేరుతో బ్రతుకుతున్నవారు, వేయిమందిఉన్నా అది (బ్రాహ్మణ) పరిషత్తు కాజాలదు. తపస్సు చేయక, ధర్మతత్త్వమూతెలియక, తమదగ్గరకు వచ్చి ప్రాయశ్చిత్తం చెప్పుమని అడిగినవానికి మూర్ఖులైన బ్రాహ్మణులు ప్రాయశ్చిత్తాన్ని తెల్పితే, ఆ పాపం వందరెట్లు పెరిగి అది ప్రాయశ్చిత్తముచెప్పిన బ్రాహ్మణులనే అంటును. అట్టివాడు ప్రాయశ్చిత్తం చెప్పితే, ప్రాయశ్చిత్తాన్ని ఆచరించినవాడు పరిశుద్ధుడౌతాడు. కాని ఆ పాపమంతా అజ్ఞానంతో ప్రాయశ్చిత్తం చెప్పిన బ్రాహ్మణునే అంటుకొంటుంది.

చత్వారో వా త్రయో వాఽపి యం బ్రూయుర్వేదపారగాః ।

స ధర్మ ఇతి విజ్ఞేయో నేతరైస్తు సహస్రశః ॥ 15

ప్రమాణమార్గం మార్గంతో యే ధర్మం ప్రవదంతి వై ।

తేషాముద్విజతే పాపం సద్భూత గుణవాదినామ్ ॥ 16

యథాశ్మని స్థితం తోయం మారుతార్కేణ శుద్ధ్యతి ।

ఏవం పరిషదాదేశాత్ నాశయేత్తత్ర దుష్కృతమ్ ॥ 17

అష్టమోఽధ్యాయః

నైవ గచ్ఛతి కర్తారం నైవ గచ్ఛతి పర్షదమ్ ।

మారుతార్థాది సంయోగాత్ పాపం నశ్యతి తోయవత్ ॥

18

వేద, వేదార్థ తత్త్వజ్ఞులు ముగ్గురు లేక నలుగురు కలిసి చెప్పినదే ధర్మము. కాని వేద జ్ఞానము లేనివారు వేయిమంది కలసి చెప్పినను అది ధర్మము కాజాలదు. వేద వేదార్థ తత్త్వజ్ఞులు సరియైన ప్రమాణాన్ని వెదకి ధర్మాన్ని తెల్పెదరు. పరిశుద్ధ మైన విషయాలను తెల్పే సజ్జనులదగ్గర పాపమే భయపడి పోతుంది. రాతిపై పడ్డ నీరు గాలికి, ఎండకు నశించిపోయినట్లు పరిషత్తు చెప్పిన తీర్పువల్ల పాపమంతా నశిస్తుంది. అప్పుడది పాపం చేసినవానికి కాని, న్యాయం చెప్పినవానికి కాని, చెందక గాలి ఎండకు నీరు నశించునట్లు నశించిపోవును.

చత్వారో వా త్రయో వాఽపి వేదవంతో ఽగ్నిహోత్రీణః ।

బ్రాహ్మణానాం సమర్థా యే పరిషత్సా విధీయతే ॥

19

అనాహితాగ్నయో యేఽన్యే వేద వేదాంగ పారగాః ।

పంచ త్రయో వా ధర్మజ్ఞాః పరిషత్సా ప్రకీర్తితా ॥

20

మునీనామాత్మవిద్యానాం ద్విజానాం యజ్ఞ యాజినామ్ ।

వేద వ్రతేషు స్నాతానమ్ ఏకోఽపి పరిషద్భవేత్ ॥

21

వేదాన్ని చక్కగా అధ్యయనంచేసి, నిత్యాగ్నిహోత్రం చేసికొంటున్న సమర్థులైన ముగ్గురు లేక నలుగురుబ్రాహ్మణులతో పరిషత్తు ఉండవచ్చును. లేక నిత్యము అగ్నిహోత్రకార్యము చేయకపోయినా, వేదములను, వేదాంగములను అన్నిటిని చక్కగా అధ్యయనం చేసినవారు ధర్మతత్త్వజ్ఞులు ఐన బ్రాహ్మణులు ముగ్గురు లేక ఐదుగురితో పరిషత్తు ఉండవచ్చును. ఇంకను వేదాంతులు, నియమ వంతులు, యజ్ఞ యాగములను చేయువారు ఐన బ్రాహ్మణులలో ఒక్కడున్నా అది ధర్మపరిషత్తని పిలువబడుతుంది. బాగుగాచదువుకొన్నవారు, సత్కుల సంజాతులు, వృద్ధులు, మేధావులు, ధర్మవిషయమున పక్షపాతముచూపనివారు, తీర్పు చెప్పవలెనని ఆపస్తంబ మహర్షి పేర్కొన్నాడు(ఆప.ధ.సూ. 2-19-5)

పంచ పూర్వం మయా ప్రోక్తాః తేషాం చాసంభవే త్రయః ।

స్వ వృత్తి పరితుష్టా యే పరిషత్సా ప్రకీర్తితా ॥

22

ధర్మ పరిషత్తులో ఐదుగురు బ్రాహ్మణులు ఉండవలెనని నా అభిప్రాయము. వేద, వేదాంగతత్త్వజ్ఞులు, ఆహితాగ్నులు, ధర్మజ్ఞులుఐనవారు ఐదుగురు లేనిచో

వరాశర స్తుతి

ముగ్గురితోనైనా పరిషత్తును ఏర్పాటు చేయవలెను. కాని ఆ బ్రాహ్మణులు తమ వర్ణ ధర్మాలును చక్కగా ఆచరిస్తూ నిత్యతృప్తులై మాత్రం ఉండాలి.

ఊర్ధ్వం తు యే విప్రాః కేవలం నామధారకాః ।

పరిషత్తుం న తేషస్త్రి సహస్ర గుణితేషుపి ॥ 23

యథా కాష్ఠమయో దంతీ యథా చర్మమయో మృగః ।

బ్రాహ్మణస్త్వనధీయానః త్రయస్తే నామధారకాః ॥ 24

పైన పేర్కొన్నవారు కాక బ్రాహ్మణులను పేరును మాత్రము ధరించినవారు వేయిమంది ఉన్నను, వారివలన ధర్మ పరిషత్తు ఏర్పడదు. కట్టతో చేసిన ఏనుగు, మృగచర్మమందు గడ్డిమొదలైనవి నింపి చేసినకృత్రిమమృగము, వేదాన్ని అధ్యయనంచేయని బ్రాహ్మణుడు ఈ ముగ్గురు నామధారకులు.

గ్రామస్థానం యథా శూన్యం యథా కూపస్థ నిర్జలః ।

యథా హుతమనగ్నౌ చ అమంత్రో బ్రాహ్మణస్తథా ॥ 25

యథా షండోఽఫలః స్త్రీషు యథా గౌరూషరా ఽఫలా ।

యథా చాక్షేఽఫలం దానం తథా విప్రోఽన్యచో ఽఫలః ॥ 26

చిత్రకర్మ యథానేకైః అంగైరున్మీల్యతే శనైః ।

బ్రాహ్మణ్యమపి తద్విద్ధి సంస్కారైర్మంత్రపూర్వకైః ॥ 27

జనం లేని ఊరు, నీరు లేని బావి, అగ్నియందు కాక ఇతర స్థలములందు వేసిన హోమ వస్తువులు వ్యర్థమైనట్లే, వేదాధ్యయనము చేయని బ్రాహ్మణుడు కూడా వ్యర్థుడే. స్త్రీల దగ్గర నపుంసకునివలె, చవిటి నేలయందు వేసిన పంట వలె, అజ్ఞానికి ఇచ్చిన దానం వలె, వేదాధ్యయనం చేయనివాడు వ్యర్థుడు. చిత్రంవేసేవాడు దానికి ఆధారమైనకాగితము లేక బట్టనుతీసికొని తరువాత అవయవాలు చిత్రిస్తూ క్రమంగా బొమ్మ వేయునట్లు బ్రాహ్మణుడు కూడా మంత్ర పూర్వకంగా చేసే అనేక సంస్కారాలవల్ల రూపొందుతున్నాడు.

ప్రాయశ్చిత్తం ప్రయచ్ఛంతి యే ద్విజా నామధారకాః ।

తే ద్విజాః పాపకర్మాణః సమేతా యాంతి నారకమ్ ॥ 28

బ్రాహ్మణ నామధారకులైనవారు ధర్మపరిషత్తున ఉండి పాపము చేసినవానికి ఏదో తమకు తోచిన ప్రాయశ్చిత్తాన్ని చెప్పే, ఆ నామధారకులైన బ్రాహ్మణులు, పాపం చేసినవారు, అందరూ కలసి నరకానికి పోతారు.

అష్టమోఽధ్యాయః

యే పఠంతి ద్విజా వేదం పంచయజ్ఞ రతాశ్చ యే ।

త్రైలోక్యం తారయంత్యేవ పంచేంద్రియరతా అపి ॥ 29

సంప్రణీతః స్మశానేషు దీప్తోఽగ్నిః సర్వభక్షకః ।

తథా చ వేదవిద్విప్రః సర్వభక్షోఽపి దైవతమ్ ॥ 30

అమేధ్యాని తు సర్వాణి ప్రక్షిప్యంతే యథోదకే ।

తథైవ కిల్బిషం సర్వం ప్రక్షిపేచ్ఛ ద్విజానలే ॥ 31

ప్రతిదినం బ్రహ్మయజ్ఞాది పంచయజ్ఞాలు చేస్తూ వేదాధ్యయనం చేసే బ్రాహ్మణులు ఇంద్రియలోలురైనా వారు ముల్లోకాలను తరింపజేస్తారు. స్మశానంలోఉండి శుద్ధాశుద్ధవస్తువులను అన్నిటిని కాలే అగ్నిని “సంప్రణీతాగ్ని” అని గౌరవిస్తున్నట్లే, వేదాలునేర్చిన బ్రాహ్మణుడు యోగ్యాయోగ్య పదార్థాలను తినుచున్నా దేవుడని పూజలనందుకొనుచున్నాడు. అశుద్ధమైన వస్తువుల నన్నిటిని నీటిలో వదలివేస్తున్నట్లే సమస్తపాపాలను బ్రాహ్మణునిముఖమనే అగ్నియందు (బ్రాహ్మణుడు చెప్పినట్లు విన్నందువల్ల) వదలిపెట్టవచ్చును.

గాయత్రీ రహితో విప్రః శూద్రాదవ్యశుచిర్భవేత్ ।

గాయత్రీ బ్రహ్మతత్త్వజ్ఞాః సంపూజ్యంతే జనైర్ద్విజాః ॥ 32

గాయత్రీ మంత్రాన్ని జపించని బ్రాహ్మణుడు శూద్రుని కంటే అపవిత్రుడు.

కావుననే చక్కగా సంధ్యావందనాన్ని చేస్తూ గాయత్రిని జపిస్తూ వేదతత్వాన్ని తెలిసిన బ్రాహ్మణులను జనులు ఎక్కువగా గౌరవిస్తున్నారు.

దుఃశీలోఽపి ద్విజః పూజ్యః న తు శూద్రో జితేంద్రియః ।

కః పరిత్యజ్య గాం దుష్టాం దుహేచ్ఛీలవతీం ఖరీమ్ ॥ 33

బ్రాహ్మణుడు దుర్మార్గుడైనా అతనిని గౌరవింపవలెను. శూద్రుడు జితేంద్రియుడైనా అతనిని పూజింపరాదు. ఆవు పోట్లమారిదని దానిని వదలి సౌమ్యంగా ఉన్నగాడిద దగ్గరకు పాలు పిందుటకై పోదు కదా.

ధర్మశాస్త్ర రథారూఢాః వేద ఖడ్గధరా ద్విజాః ।

క్రీడార్థమపి యద్ బ్రూయః స ధర్మః పరమః స్మృతః ॥ 34

ధర్మశాస్త్రమనేరథాన్ని ఎక్కి వేదమనేఖడ్గాన్ని ధరించిన బ్రాహ్మణోత్తములు నవ్వులాటకు చెప్పినా ఆ మాట పరమధర్మంగా ప్రకాశిస్తుంది.

చాతుర్వేద్యోఽవికల్పో చ అంగవిధ్యర్మపారకః ।

పరాశర స్తుతి

త్రయశ్చాశ్రమిణో ముఖ్యాః పర్వదేషా దశావరా ॥

35

నాలుగు వేదాలు చక్కగా అధ్యయనం చేసినవారు, వేదాంగములనన్నిటినీ సంపూర్ణంగాచదువుకొన్నవారు, ధర్మశాస్త్రంతెలిసినవారు, బ్రహ్మచారి, గృహస్థు, వానప్రస్థు అనే మూడు ఆశ్రమాలవారు, కలిపి పదిమందికి కాకుండా ధర్మ పరిషత్తును ఏర్పాటు చేయవచ్చును. మనువు కూడా ఇట్లే వేదాలను అధ్యయనం చేసినవారు, న్యాయశాస్త్రం, నిరుక్తం, ధర్మశాస్త్రం , మీమాంసా శాస్త్రాన్ని అధ్యయనం చేసినవారితో పాటు బ్రహ్మచారి, గృహస్థు, వానప్రస్థు కలిసి పదిమంది ధర్మపరిషత్తులో ఉండవలెనని అన్నాడు. (మను. 12-111)

రాజ్ఞశ్చానుమతే స్థిత్యా ప్రాయశ్చిత్తం వినిర్దిశేత్ ।

స్వయమేవ న కర్తవ్యం కర్తవ్యా స్వల్ప నిష్కృతిః ॥

36

బ్రాహ్మణాంస్తానతిక్రమ్య రాజా కర్తుం యదీచ్ఛతి ।

తత్పాపం శతథా భూత్వా రాజానమనుగచ్ఛతి ॥

37

ఈ ధర్మపరిషత్తుభ్యులు రాజుకు లోబడి తప్పు చేసినవానికి ప్రాయశ్చిత్తాది శిక్షలను విధించాలి. ఆపస్తంబమహర్షి రాజుముందే తీర్పు చెప్పాలని అన్నాడు. (ఆ. ధ. సూ. 2-19-7) రాజు దగ్గర లేకపోతే ధర్మనిర్ణయంచేయరాదు. చిన్న చిన్నదోషములకు మాత్రము రాజు లేకుండగనే ధర్మపరిషత్తు శిక్షలను విధింపవచ్చును. అట్లే రాజు కూడా ధర్మపరిషత్తును కాదని స్వయంగా ధర్మనిర్ణయముచేయరాదు. ఆ విధంగా ధర్మనిర్ణయం చేస్తే తప్పుచేసినవాని పాపం వందరెట్లు పెరిగి రాజుకు తగులుతుంది.

ప్రాయశ్చిత్తం సదా దద్యాత్ దేవతాయతనాగ్రతః ।

ఆత్మకృచ్ఛం తతః కృత్వా జపేద్వై వేదమాతరమ్ ॥

38

ధర్మపరిషత్తు తప్పు చేసినవానికిచెప్పే ప్రాయశ్చిత్తాన్ని దేవాలయముందు సమా వేశమై భగవంతుని సాక్షిగా వినిపించాలి. ఆత్మకృచ్ఛప్రాయశ్చిత్తాన్ని శిక్షగ విధిస్తే ఆ ప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికొని, గాయత్రీ మంత్రమును జపింపవలెను.

సశిఖం వపనం కృత్వా త్రిసంధ్యమవగాహనమ్ ।

గవాం మధ్యే వసేద్రాత్రౌ దివా గాశ్చాప్యనువ్రజేత్ ॥

39

ఉష్ణే వర్షశీతే వా మారుతే వాతి వా భృశమ్ ।

న కుర్వీతాత్మనస్రాణం గోరకృత్వా తు శక్తితః ॥

40

ఆత్మనో యది వాఽన్యేషాం గృహే క్షేత్రేఽథవా ఖలే ।

అష్టమోఽధ్యాయః

భక్షయంతీం న కథయేత్ పిబంతం చైవ వత్సకమ్ ॥ 41

పిబంతీషు పిబేత్త్యం సంవిశంతీషు సంవిశేత్ ।

పతితాం పంకలగ్నాం వా సర్వైః ప్రాణైః సముద్ధరేత్ ॥ 42

ఆత్మకృచ్ఛ ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొనువాడు శిఖను కూడా క్షౌరము చేసికొని, త్రిసంధ్యలందు చల్లని నీళ్ళలో స్నానం చేయవలెను. రాత్రిపూట ఆవులమధ్య పడుకొనవలెను. మధ్యాహ్నము వాటివెంట నడుస్తూ పోవలెను. ఎండ కొట్టుతున్నా, వర్షంపడుతున్నా చలి పెడుతున్నా, ఆవులకు రక్షణ చేయక, ఆత్మ సంరక్షణ మాత్రం చేసికొనరాదు. ఆవు తనఇంటిలోనో, ఇతరులఇంటిలోనో, పొలమందో, కళ్ళమందో తింటూ ఉంటే యజమానికి చెప్పరాదు. అట్లే దాని దూడ పాలు కుడుస్తూ ఉంటే ఆ విషయాన్ని యజమానికి చెప్పరాదు. ఆవులు నీరు తాగుతూ ఉన్నప్పుడే తానూ నీరుతాగాలి. అవి కూర్చుంటే తానూ కూర్చోవాలి. అట్లే ఆవు క్రిందపడ్డా, బురదలో పడ్డా దానిని జాగ్రత్తగా రక్షించాలి. (మనుస్మృతిలో ఈ ప్రాయశ్చిత్తం ఆవును చంపినవానినిగురించి చెప్పబడింది. 11-108-115శ్లో.)

బ్రాహ్మణార్థే గవార్థే వా యస్తు ప్రాణాన్ పరిత్యజేత్ ।

ముచ్యతే బ్రహ్మహత్యాయాః గోప్తా గో బ్రాహ్మణస్య చ ॥ 43

బ్రాహ్మణుని, ఆవును రక్షింపబోయి తన ప్రాణాన్ని పోగొట్టుకొన్నచో ఆ వ్యక్తి బ్రహ్మహత్యా పాతకంనుండి కూడా విముక్తుడౌతాడు.

గోవధస్యానురూపేణ ప్రాజాపత్యం వినిర్దిశేత్ ।

ప్రాజాపత్యం తతః కృచ్ఛం విభజేత చతుర్విధమ్ ॥ 44

ఏకాహమేక భక్తాశీ ఏకాహం నక్త భోజననః ।

అయాచితాశ్యేకమహః ఏకాహం మారుతాశనః ॥ 45

దినద్వయం చైకభక్తి ద్విదినం నక్తభోజనః ।

దినద్వయమయాచీ స్యాత్ ద్విదినం మారుతాశనః ॥ 46

త్రిదినం చైకభక్తాశీ త్రిదినం నక్తభోజనః ।

దినత్రయమయాచీ స్యాత్ త్రిదినం మారుతాశనః ॥ 47

చతురహం త్వేకభక్తాశీ చతురహం నక్తభోజనః ।

చతుర్దినమయాచీ స్యాత్ చతురహం మారుతాశనః ॥ 48

గోవధ చేసినవాడు ప్రాజాపత్య ప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికొనవలెను. దాని తరువాత

పరాశర స్మృతి

కృత్యప్రాజాపత్యాన్ని నాలుగు విధాలుగా చేసికొనవలెను.

మొదట ఒకదినం పగటిపూట మాత్రమే తినాలి. ఇంకొక దినం రాత్రిపూట మాత్రమే నక్త భోజనాన్ని చేయాలి. ఇంకొకనాడు యాచింపక దొరకిన దానిని మాత్రమే తినవలెను. నాలుగవ నాడు సంపూర్ణముగా నిరాహారియై ఉండవలెను.

రెండవవిధానంలో రెండు దినాలు పగటిపూట మాత్రమేతినాలి. రెండుదినాలు రాత్రిపూటమాత్రమే తినాలి. ఇంకా రెండు దినాలు అయాచితంగా వచ్చినదాన్ని మాత్రమేతినాలి. ఇంకా రెండుదినాలు వాయు భోజనుడై ఆహారమేమీ తీసి కొనరాదు.

మూడవభేదంలో పగటిపూట మాత్రమే తిని, మూడు దినాలు నక్త భోజనంమాత్రం చేసి, మూడుదినాలు అయాచితంగా వచ్చిన దాన్నిమాత్రమే భుజించి, మూడుదినాలు సంపూర్ణంగా ఉపవాసముండాల్సి.

ఇక **నాలుగవ భేదంలో** నాలుగు దినాలు పగటిపూటమాత్రమే భుజించాలి. నాలుగు దినాలు రాత్రిపూటమాత్రం నక్తభోజనం చేయాలి. ఇంకా నాలుగు దినాలు అయాచితంగా లభించినదాన్ని మాత్రమే తిని తృప్తి పడాలి. చివరి నాలుగు దినాలు పూర్తిగా ఉపవాసముండాల్సి.

ఈ విధంగా బ్రాహ్మణుడు కృత్య ప్రాజాపత్య ప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికొనవలెను.

ప్రాయశ్చిత్తే తతస్తీర్ణే కుర్యాత్ బ్రాహ్మణభోజనమ్ ।

విప్రాణాం దక్షిణాం దద్యాత్ పవిత్రాణి జపేద్విజః ॥ 49

బ్రాహ్మణాన్ భోజయిత్వా తు గోఘ్నః శుద్ధ్యేన్న సంశయః ॥ 50

పై విధంగా నాలుగు భేదాలతో ఉన్న కృత్య ప్రాజాపత్య ప్రాయశ్చిత్తాన్ని ఆచరించి బ్రాహ్మణులకు భోజనము పెట్టాలి. బ్రాహ్మణ భోజనము తరువాత వారికందరకు దక్షిణసమర్పించుకొనవలెను. అటుపిమ్మట శుద్ధి మంత్రములను జపింపవలెను.

ఈ విధంగా ప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికొని బ్రాహ్మణ భోజనము పెట్టినచో గోహత్యా పాతకము తప్పక తొలగి పోవును.

ఇతి శ్రీ పరాశర ప్రోక్త ధర్మశాస్త్రే అష్టమోఽధ్యాయః

పరాశర ధర్మశాస్త్రము(స్మృతి)న ఎనిమిదవ అధ్యాయము సమాప్తము.

నవమోఽధ్యాయః
అథ నవమోఽధ్యాయః

తౌష్ఠిదవ అధ్యాయము
గోవధ ప్రాయశ్చిత్తము

గవాం సంరక్షణార్థాయ న దుష్టేద్రోధ బంధయోః ।

తద్వధం తు న తం వింద్యాత్ కామాకామకృతం తథా ॥ 1

గోవులను రక్షించుటకై వాటిని అడ్డగించబోయినప్పుడు (రోధ సమయమున)
లేక కట్టివేయుటకు ప్రయత్నించినప్పుడు ఆవు చనిపోయినచో వాటిని రక్షించుటకై
ప్రయత్నించినవానికి దోషమంటదు. అట్లే దానిని గోవధగా పరిగణింప కూడదు.
దానికై కామకృత ప్రాయశ్చిత్తమును గాని అకామకృత ప్రాయశ్చిత్తాన్ని గాని చేయనక్కర
లేదు.

దండాదూర్ష్యం యదాన్యేన ప్రహరాద్యది పాతయేత్ ।

ప్రాయశ్చిత్తం తదా ప్రోక్తం ద్విగుణం గోవధే చరేత్ ॥ 2

ఆవును కఱ్ఱతోకాక ఇతరవస్తువులచే కొట్టినందువల్ల అది చనిపోతే ఆ ఆవును
చంపినవాడు గోవధప్రాయశ్చిత్తానికి రెండురెట్ల ప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికొనవలెను.
రోధ బంధన యోక్తాణి ఘాతశ్చేతి చతుర్విధమ్ ।
ఏకపాదం చరేద్రోధే ద్వౌ పాదౌ బంధనే చరేత్ ।

యోక్తైషు తు త్రిపాదం స్యాత్ చరేత్సర్వం నిపాతనే ॥ 3

పశువులను అడ్డగించునప్పుడు, పలుపు మొదలగువానిని కట్టునప్పుడు, నాగలి,
బండిమొదలైనవానికి గట్టిగాకట్టి పీడించినందువల్ల, పొరపాటున చనిపోవుటకు
అవకాశమున్నది. అట్లే వాటిని చంపుట అనునది నాలుగవది. ఈ విధమైన
కారణాలలో రోధనసమయంలో ఆవు చనిపోతే గోవధప్రాయశ్చిత్తంలో నాలుగవ
వంతు ప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికొనవలెను. అట్లే ఆవును బంధించునపుడు అజాగ్రత్త
వల్ల ఆవుచనిపోతే గోవధప్రాయశ్చిత్తంలో సగంప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికొన వలెను.
ఇక నాగలిమొదలైనవాటికి కట్టునప్పుడు పొరపాటున ఆవు చనిపోతే, గోవధ
ప్రాయశ్చిత్తంలో మూడు వంతుల ప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికొన వలెను. చివరకు
ఏవిధంగానైనా గోవును చంపితే, గోవధప్రాయశ్చిత్తాన్ని అంతా చేసికోవలెను.

గోఘాతే వా గృహే వాఽపి దుర్గేష్వప్యసమస్థలే ।

నదీష్వథ సముద్రేషు త్వన్యేషు చ నదీముఖే ।

పరాశర స్మృతి

- దగ్ధదేశే మృతా గావః స్తంభనాద్రోధ ఉచ్యతే ॥ 4
- అవులు మేయుచోట, ఇంటిలో, దుర్గమమైన స్థలములందు, ఎత్తు వంపులుగా ఉన్న చోట, నదులదగ్గర, సముద్రము దగ్గర, ఇంకను ఇతర జలాశయముల దగ్గర, నదీప్రారంభ స్థలమున, కాలుచున్న ప్రదేశమున అవులు ముందుకు పోకుండ ఆపినందువల్ల అవి చనిపోతే వాటి మరణానికి “రోధము”కారణ మందురు.
- యోక్తదామ కరారైశ్చ కంఠాభరణభూషణైః ।
గృహే చాపి వనే వాఽపి బద్ధా స్యాత్ గౌర్మతా యది ।
తదేవ బంధనం వింద్యాత్ కామాకామకృతం చ యత్ ॥ 5
- పలుపు మొదలైనవాటివల్ల, కంఠాభరణమువలన, ఇతర భూషణముల వలన ఇంటిలో, లేక అడవిలో అవు చనిపోతే, దానిని తెలిసి చేసినా, తెలియక చేసినా ఆ కారణమును “బంధన”మని అందురు.
- హలే వా శకటే పంక్తౌ పృష్ఠే వా పీడితో నరైః ।
గోపతిర్మృత్యుమాప్నోతి యోక్త్రో భవతి తద్వధః ॥ 6
- నాగలి లేక బండకి కట్టినప్పుడు, సమూహమున గాని మానవులు వీవుపై పొడుచుటచేత ఎద్దు చనిపోతే, ఆ మరణమును “యోక్తము” అని అందురు.
- మత్తః ప్రమత్త ఉన్మత్తః చేతనో వాఽవ్యచేతనః ॥ 7
- కామాకామ కృతక్రోధో దండైర్వన్యాదథోపలైః ।
ప్రహృతా వా మృతా వాఽపి తద్ధి హేతుర్నిపాతనే ॥ 8
- బాగా మదించి, ఉన్నత్తుడై, తెలివి ఉండి, తెలివిలేక, తెలిసీ, తెలియని కోపంతో కట్టెలతో కొట్టినా, రాళ్ళతో కొట్టినా, లేక చంపినా దాన్ని “నిపాత”మంటారు.
- అంగుష్ఠ మాత్ర స్థూలస్తు బాహుమాత్రః ప్రమాణతః ।
అర్ధస్థ సపలాశశ్చ దండ ఇత్యభిధీయతే ॥ 9
- “దండ”మనగా బొటన వ్రేలంత లావు, బాహువంత పొడవు కలిగి, పచ్చిగా, ఆకులతో ఉండేది.
- మూర్ఛితః పతితో వాఽపి దండేనాభిహతస్య తు ।
ఉత్థితస్తు యదా గచ్ఛేత్ పంచ సప్త దశాథవా ॥ 10
- గ్రాసం వా యది గృహ్ణీయాత్ తోయం వాఽపి పిబేద్ద్యది ।
పూర్వ వ్యాధ్యుపసృష్టశ్చేత్ ప్రాయశ్చిత్తం న విద్యతే ॥ 11

నవమోఽధ్యాయః

దండంతో కొట్టగా మూర్ఛపోయి తరువాత తానే లేచి ఐదు, ఏడు, లేక పది అడుగులు ఆవు నడచి పోయి, గడ్డితిని, నీరు తాగినచో అది పూర్వమున్న వ్యాధివల్ల మరణించినందువల్ల ప్రాయశ్చిత్తమక్కర లేదు.

పిండస్థే పాదమేకం తు ద్వా పాదౌ గర్భసమ్మితే ।

పాదోనం ప్రతముద్గిష్టం హత్వా గర్భమచేతనమ్ ॥ 12

చూలు పిండదశలో ఉన్నప్పుడు గోవును చంపితే నాలుగవ వంతు ప్రాయశ్చిత్తాన్ని, ఆ చూలు గర్భరూపం దాల్చినప్పుడు ఆవును చంపితే అర్ధ ప్రాయశ్చిత్తాన్ని, గర్భానికి చైతన్యం రాని సమయంలో ఆవును చంపితే మూడువంతుల ప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికొనవలెను.

పాదేఽంగరోమ వపనం ద్విపాదే శ్మశుణోఽపి చ ।

త్రిపాదే తు శిఖావర్ణం సశిఖం తు నిపాతనే ॥ 13

పాదే వస్త్రయుగం చైవ ద్విపాదే కాంస్యభాజనమ్ ।

త్రిపాదే గోవుషం దద్యాత్ చతుర్థే గోద్వయం స్మృతమ్ ॥ 14

నిష్పన్న సర్వగాత్రేషు దృశ్యతే వా స చేతనః ।

అంగ ప్రత్యంగ సంపూర్ణో ద్విగుణం గోవ్రతం చరేత్ ॥ 15

ఏకపాద ప్రాయశ్చిత్తమున చేతులు, కాళ్ళపై నున్న వెండ్రుకలను క్షౌరము చేసికొన వలెను. ద్విపాద ప్రాయశ్చిత్తమున గడ్డము, మీసములను కూడా తీసివేయవలెను. త్రిపాద ప్రాయశ్చిత్తమున శిఖను వదలి మిగిలినవెండ్రుకలను తీసివేయవలెను. నిపాతమున శిఖతో కలిపి అన్ని వెండ్రుకలను తీసివేయవలెను. అట్లే ఏకపాద ప్రాయశ్చిత్తంలో రెండు వస్త్రాలను, దానం చేయవలెను. ద్విపాద ప్రాయశ్చిత్తంలో కంచుపాత్రలను, త్రిపాద ప్రాయశ్చిత్తంలో ఆవును, నిపాతంలో ఎద్దుతో రెండు ఆవులను కూడా దానం చేయవలెను. ఆవు “కట్టిన” తరువాత ఆ గర్భానికి అవయవములన్నీ వచ్చి ఆ గర్భం చైతన్యంతో ఉన్నప్పుడు ఆ గర్భం పడిపోవునట్లు చేస్తే అతనికి గోవధ కంటే రెండింతలు ఎక్కువ ప్రాయశ్చిత్తం విధింపవలెను.

పాషాణేనైవ దండేన గావో యేనాభిఘాతితాః ।

శృంగ భంగే చరేత్పాదం ద్వా పాదౌ నేత్రఘాతనే ॥ 16

లాంగూలే పాదకృచ్ఛన్తు ద్వా పాదావస్థిభంజనే ।

వరాశర స్తుతి

- త్రిపాదం చైవ కర్ణే తు చరేత్సర్వం నిపాతనే ॥ 17
- శృంగభంగేఽస్థిభంగే చ కటిభంగే తథైవ చ ।
యది జీవతి షణ్మాసాన్ ప్రాయశ్చిత్తం న విద్యతే ॥ 18
- రాళ్ళచేతనో, దండముచేతనో, ఆవులను కొట్టినప్పుడు కొమ్ము విరిగితే ఏకపాద ప్రాయశ్చిత్తాన్ని, చేసికొనవలెను. కండ్లు పోతే ద్విపాదప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికొనవలెను. అట్లే తోక తెగిపోతే ఏకపాద కృచ్ఛప్రాయశ్చిత్తాన్ని, ఎముకలు విరిగిపోతే ద్విపాద కృచ్ఛప్రాయశ్చిత్తాన్ని, చెవులు తెగిపోతే, త్రిపాద కృచ్ఛ ప్రాయశ్చిత్తాన్ని, నిపాతంలో సమస్త ప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికొనవలెను. కాని కొమ్ములు విరిగినా, నడుము విరిగినా, అది ఆరు నెలలు బ్రతికియున్నచో ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొనవలసిన పని లేదు.
- వ్రణభంగే చ కర్తవ్యః స్నేహోభ్యంగస్తు పాణినా ।
యవనం చోపహంతవ్యో యావత్ దృఢబలో భవేత్ ॥ 19
- యావత్సంపూర్ణ సర్వాంగః తావత్తం పోషయేన్నరః ।
గోరూపం బ్రాహ్మణస్యాగ్రే నమస్కత్వా వినర్జయేత్ ॥ 20
- యద్యసంపూర్ణ సర్వాంగో హీనదేహో భవేత్తదా ।
గోఘాతకస్య తస్యార్థం ప్రాయశ్చిత్తం వినిర్దిశేత్ ॥ 21
- గోవుయొక్క శరీరం పైన తాను కొట్టినందువల్ల పుండు పడితే దానికి మెల్లగా నూనెను రాయవలెను. అట్లే ఆగోవుకు తగిన బలమువచ్చేవరకు గడ్డిని చిన్న చిన్న ముక్కలుగా చేసి పెట్టవలెను. ఈ విధంగా ఆ గోవుకు సంపూర్ణబలం వచ్చేవరకు చేయవలెను. తరువాత బ్రాహ్మణునకు నమస్కరించి ఆవునువదలి పెట్టవలెను. పై విధంగా ఆవుకు నూనె మొదలైనవాటిచే సేవ చేస్తున్నా తగిన బలంరాకపోతే, అవయవలోపం ఏర్పడితే, ఆ గోఘాతకుడు అర్ధప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికొనవలెను.
- కాష్ఠ లోష్ఠక పాషాణైః శస్త్రేణైవోర్ధతో బలాత్ ।
వ్యాపాదయతి యో గాం తు తస్య శుద్ధిర్వినిర్దిశేత్ ॥ 22
- చరేత్సాంతపనం కాష్ఠే ప్రాజాపత్యం తు లోష్ఠకే ।
తప్తకృచ్ఛం తు పాషాణే శస్త్రేణైవాతికృచ్ఛకమ్ ॥ 23
- పంచ సాంతపనే గావః ప్రాజాపత్యే తథా త్రయః ।
తప్తకృచ్ఛే భవంత్యష్టౌ అతికృచ్ఛే త్రయోదశ ॥ 24

నవమోఽ ధ్యాయః

మదించిన మానవుడు కట్టె, మట్టిపెడ్డలు, రాళ్ళు, ఆయుధములు మొదలగు వానిచే గోవును గట్టిగా కొట్టి చంపినచో దానికి ఇట్లు ప్రాయశ్చిత్తము చేసికో వలెను. దండంతో కొట్టితే సాంతపన కృచ్ఛాన్ని, మట్టిపెడ్డలతో కొట్టినచో ప్రాజాపత్య ప్రాయశ్చిత్తాన్ని, రాళ్ళతో కొట్టినప్పుడు తప్తకృచ్ఛ ప్రాయశ్చిత్తాన్ని, ఆయుధంతో కొట్టితే అతికృచ్ఛ ప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికొనవలెను. సాంతపనప్రాయశ్చిత్తము తరువాత ఐదు ఆవులను, ప్రాజాపత్యప్రాయశ్చిత్తము తరువాత మూడు ఆవులను, తప్తకృచ్ఛ ప్రాయశ్చిత్తము తర్వాత ఎనిమిది ఆవులను, అతికృచ్ఛ ప్రాయశ్చిత్తానంతరం పదమూడు ఆవులను దానంచేయవలెను.

ప్రమావణే ప్రాణభృతాం దద్యాత్ తత్ప్రతిరూపకమ్ ।

తస్మాన్మరూపం మూల్యం వా దద్యాదిత్యబ్రవీన్నునః ॥

25

జంతువులను కొట్టి చంపినప్పుడు దానితో సమానమైన ప్రాణిని గాని, దాని మూల్యాన్ని గాని చెల్లించాలని మనువు పేర్కొన్నాడు.

అన్యత్రాంకన లక్ష్మభ్యాం వాహనే మోచనే తథా ।

సాయం సగోపనార్థం చ న దుష్టేద్రోధ బంధయోః ॥

26

గోవును భగవంతుని పేరున వదలిపెట్టుచు గుర్తు పెట్టినప్పుడు తప్పు బండికి కట్టునప్పుడు, వదలిపెట్టినప్పుడు, సాయంకాలమందు రక్షించు సమయమున రోధనము లేక బంధనము చేసినచో అది దోషము కాజాలదు.

అతిదాహేఽతివాహే చ నాసికా భేదనే తథా ।

నదీ పర్వతసంచారే ప్రాయశ్చిత్తం వినిర్దిశేత్ ॥

27

అతిదాహే చరేత్పాదం ద్వౌ పాదౌ వాహనే చరేత్ ।

నాసిక్యే పాదహీనం తు చరేత్సర్వం నిపాతనే ॥

28

దహనాత్తు విపద్యేత అనడ్వాన్యోక్త యంత్రితః ।

ఉక్తం పరాశరణైవ హ్యేకం పాదం యథావిధి ॥

29

గోవుకు గుర్తుపెట్టినమయంలో శరీరం బాగుగా కాలితే, అధికమైన బరువువేసి బండ్లనుమోయించునప్పుడు, ముక్కుకు తాడువేస్తున్నప్పుడు, ముక్కుపగిలినచో, నదీ పర్వతప్రాంతాలలో అనవసరముగా తిప్పునప్పుడు చేయవలసిన ప్రాయశ్చిత్తమును వివరిస్తున్నాను. అతిదాహం చేసినప్పుడు (బాగా కాల్చినప్పుడు) పాద ప్రాయశ్చిత్తాన్ని, అతిగా బరువులు మోపినప్పుడు ద్విపాద ప్రాయశ్చిత్తాన్ని, ముక్కు కాళ్ళకు దెబ్బలు

పరాశర స్తుతి

తగిలించినప్పుడు త్రిపాద ప్రాయశ్చిత్తాన్ని, నిపాతమున సర్వ ప్రాయశ్చిత్తాన్ని ఆచరింపవలెను. కట్టివేసియున్నప్పుడు, గోవును కాల్చినప్పుడు అది చనిపోతే ఏకపాద ప్రాయశ్చిత్తాన్ని తప్పక చేసికొనవలెనని పూర్వకల్పంలో పరాశర మహర్షి తెలిపెను.

రోధనం బంధనం చైవ భార ప్రహరణం తథా ।

దుర్గప్రేరణ యోక్తం చ నిమిత్తాని వధస్య షట్ ॥ 30

గోవులను అడ్డగించుట, కట్టివేయుట, అధికమైన బరువు వేయుట, కొట్టుట, దుర్గమ ప్రదేశములకు పంపుట, యోక్తము అను ఈ ఆరు గోవధకు కారణ మగుచున్నవి.

బంధ పాశ సుగుప్తాంగో మ్రియతే యది గో పశుః ।

భువనే తస్య పాపీ స్యాత్ ప్రాయశ్చిత్తార్థమర్హతి ॥ 31

తాళ్ళతో కట్టివేసినందువల్ల అవు చనిపోతే, దాని చావుకు కారణమైనవాడు అర్ధకృచ్ఛ ప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికోవలెను.

న నారికేళైర్న చ శాణసూత్రైః న చాపి మౌంజైః న చ వల్క శృంఖలైః ।

ఏతైస్తు గావో న నిబంధనీయాః బద్ధ్యా తు తిష్ఠేత్ పరశుం గృహీత్వా ॥

కొబ్బరి తాళ్ళతో, శణమనే గడ్డితాళ్ళతో, ముంజమనే గడ్డితాళ్ళతో, నార తాళ్ళతో, ఇనుపసంకెళ్ళతో గోవులనెప్పుడూ కట్టివేయకూడదు. వీటితోగోవులను కట్టివేస్తే అవసరమైతే ఆ బంధాన్ని తెంపుటకై గొడ్డలి చేతబట్టి నిలబడవలెను.

కుశైః కాశైశ్చ బద్ధీయాత్ గోపశుం దక్షిణాముఖమ్ ।

పాశ లగ్నాగ్ని దగ్ధేషు ప్రాయశ్చిత్తం న విద్యతే ॥ 33

గోవులను కుశము లేక కాశము అనే గడ్డిచే చేయబడ్డ తాళ్ళతో, దక్షిణ ముఖంగా ఉండేటట్లు కట్టివేయాలి. అప్పుడు పొరపాటున తాడుకు అగ్ని అంటుకొని గోవులు తగులబడ్డా పాపమంటదు.

యది తత్ర భవేత్కాష్ఠం ప్రాయశ్చిత్తం కథం భవేత్ ।

జపిత్వా పావనీం దేవీం ముచ్యతే తత్ర కిల్బిషాత్ ॥ 34

గోవును కట్టివేసి కట్టెతో కొట్టితే, పవిత్రమైన గాయత్రీ మంత్రంతోనే ఆ బ్రాహ్మణుడు పవిత్రమౌతాడు.

ప్రేరయన్ కూప వాపీషు వృక్ష ఛేదేషు పాతయన్ ।

గవాశనేషు విక్రీణన్ తతః ప్రాప్నోతి గోవధమ్ ॥ 35

గోవులను బావులందు, కొట్టిన చెట్లపై పడవేసినా, గోమాంసమును తినేవారికై

నవమోఽధ్యాయః

కటికవానికి అమ్మినా గోహత్య చేసిన పాపము సంభవించును.

ఆరాధితస్తు యః కశ్చిత్ భిన్నకక్షో యదా భవేత్ ।

శ్రవణం హృదయం భిన్నం మగ్నో వా కూపసంకటే ॥ 36

కూపాదుత్రమణే చైవ భగ్నో వా గ్రీవ పాదయోః ।

స ఏవ మ్రియతే తత్ర త్రీన్పాదాంస్తు సమాచరేత్ ॥ 37

గోవునుకాస్తున్నప్పుడు ఏదేనికారణంవల్ల గోవు రొమ్మువిరిగినా, చెవి,హృదయం దెబ్బ తిన్నా, బావిలో పడ్డా, బావిలోనుండి తీస్తున్నప్పుడు మెడ, కాళ్ళు, విరిగితే, లేక చనిపోతే అతడు మూడుపాదముల గోవధ ప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికోవలెను.

కూపఖాతే తటాబంధే నదీబంధే ప్రపాసు చ ।

పానీయేషు విపన్నానాం ప్రాయశ్చిత్తం న విద్యతే ॥ 38

కూపఖాతే తటాఖాతే దీర్ఘఖాతే తథైవ చ ।

స్వల్పేషు ధర్మఖాతేషు ప్రాయశ్చిత్తం న విద్యతే ॥ 39

గోవులు పోతూ ఉన్నప్పుడు పొరపాటున బావిబొందలో, చెరువులో, నదిలో, నీటిగుంటలో పడిపోయినచో వాటిని తవ్వినవానికి ప్రాయశ్చిత్తమక్కర లేదు. అట్లే బావులు, చెరువులు, దిగుడు బావులు, ధర్మకార్యాలకై తీసిన గుంటలలో గోవు పొరపాటున పడిపోయినచో వాటిని తవ్వినవానికి పాపమంటదు.

వేశ్మద్వారే నివాపేషు యో నరః ఖాతమిచ్ఛతి ।

స్వకార్య గృహఖాతేషు ప్రాయశ్చిత్తం వినిర్దిశేత్ ॥ 40

తన ఇంటిముందు, తనఇంటిలో, ఇల్లు కట్టుసమయంలో లోతుగా తవ్విన గోతిలో గోవు పడితే ఆ ఇంటి యజమానికి పాపమంటుకొనును. కావున అతడు తప్పక ప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికొనవలెను.

నిశిబంధ నిరుద్దేషు సర్ప వ్యాఘ్ర హతేషు చ ।

అగ్ని విద్యుద్విపన్నానాం ప్రాయశ్చిత్తం న విద్యతే ॥ 41

గ్రామఘాతే శరౌఘేణ వేశ్మభంగ నిపాతనే ।

అతివృష్టి హతానాం చ ప్రాయశ్చిత్తం న విద్యతే ॥ 42

సంగ్రామేఽపహృతానాం చ యే దగ్ధా వేశ్మకేషు చ ।

దావాగ్ని గ్రామఘాతేషు ప్రాయశ్చిత్తం న విద్యతే ॥ 43

యంత్రితా గౌశ్చికిత్సార్థం మూఢగర్భ విమోచనే ।

వరాశర స్తుతి

యత్నే కృతే విపద్యేత ప్రాయశ్చిత్తం న విద్యతే ॥

44

రాత్రివేళలందు కట్టివేసినప్పుడు, సర్పము, వ్యాఘ్రము మొదలైనవాటివల్ల, పిడుగువల్ల ఆవు చనిపోతే ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొనవలసిన పని లేదు. అట్లే దుర్మార్గులు, గ్రామాన్ని ముట్టడించి ఊరిపై బాణములు వేసినప్పుడు, ఇల్లు కూలి చనిపోయినప్పుడు, అతివృష్టివల్ల చనిపోయినప్పుడు, ఎవ్వరూ ప్రాయ శ్చిత్తము చేసికొనవలసిన అవసరము లేదు. అట్లే యుద్ధంవల్ల, శత్రువులు అవహరింపగా చనిపోయినవాటినిగురించి, దవాగ్నివల్ల, గ్రామాన్ని ముట్టడించి నందువల్ల చనిపోయిన గోవుల గురించి, ప్రాయశ్చిత్తాన్ని ఎవ్వరూ చేసికొన వలసిన అవసరం లేదు. అదేవిధంగా చికిత్సకొరకు కట్టివేసినప్పుడు, కడుపులో చనిపోయిన పిండాన్ని తీసివేయునప్పుడు చనిపోయిన ఆవుల గురించి ప్రాయశ్చిత్తమక్కర లేదు.

వ్యాపన్నానాం బహూనాం చ రోధనే బంధనేఽపి వా ।

భిషజ్విధ్యాపచారేణ ప్రాయశ్చిత్తం వినిర్దిశేత్ ॥

45

దెబ్బలు, రోగము మొదలైన బాధలతో ఉన్న అనేక పశువులను ఒకే దగ్గర కట్టి వేసినందువల్ల వాటిలో కొన్ని చనిపోయినా, వైద్యం తెలియనివాడు మందులిచ్చి నందువల్ల చనిపోయినా వాటిచావుకు కారణమైనవాడు తప్పక ప్రాయశ్చిత్తము చేసికోవలెను.

గో వృషాణాం విపత్తౌ చ యావంతః ప్రేక్షకా జనాః ।

అనివారయతాం తేషాం సర్వేషాం పాతకం భవేత్ ॥

46

ఆవులు, ఎద్దులు ఆపదలో చిక్కుకొన్నప్పుడు చూస్తూ ఉండి కూడా వాటిని తొలగించుటకు ప్రయత్నించని ప్రజలందరు తప్పక ప్రాయశ్చిత్తమును చేసికోవలెను.

ఏకో హతో యైర్భూహుభిస్సమేతైః న జ్ఞాయతే యస్య హతోఽభిఘాతాత్ ।

దివ్యేన తేషాముపలభ్య హంతా నివర్తనీయో నృప సన్నియుక్తైః ॥

47

చాలామంది కలసి రాళ్ళు రప్పలు విసిరి, గోవును గాయపరచినా, చంపినా, ఆ సమూహంలో ఎవ్వరు దాన్ని చంపిరన్న విషయం స్పష్టంగా తెలియనందువల్ల రాజు వారిచే శపథం మొదలైన దివ్యపరీక్షలు చేయించి గోవును గాయపరచిన వానికి లేక చంపినవానికి శిక్ష వేయవలెను.

ఏకా చేద్భూహుభిః కాచిత్ దైవాద్వాపాదితా క్వచిత్ ।

పాదం పాదం తు హత్యాయాః చరేయుస్తే పృథక్ పృథక్ ॥

48

నవమోఽధ్యాయః

అనేకులు కలసి గోవును చంపినపుడు నిజముగా దానిని చంపినవాడు తెలియనిచో,
ఆ సమూహమందున్నవారందరూ పాద, పాద ప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికోవాలి.

హతే తు రుధిరం దృశ్యం వ్యాధిగ్రస్తో కృశో భవేత్ ।

లాలాభవతి దంష్ట్రేషు ఏవమన్వేషణం భవేత్ ॥ 49

గ్రాసార్థం చోదితో వాఽపి అధ్వానం నైవ గచ్ఛతి ।

మనునా చైవమేకేన సర్వ శాస్త్రాణి జానతా ।

ప్రాయశ్చిత్తం తు తేనోక్తం గోఘ్నశ్చాంద్రాయణం చరేత్ ॥ 50

ఆవును నలుగురు కలసి కట్టి కొట్టినచో (దాని ముక్కునుండి, నోరునుండి) రక్తం కారితే, అది కొట్టినందువల్ల చనిపోయినట్లు, కృశించి చనిపోయినట్లు, వ్యాధివల్ల చనిపోయినట్లు, నోటిలో లాలాజలం వస్తే పాముకాటువల్ల మరణించినట్లు గుర్తింపవలెను. అట్లే మేయుటకై బయటకు పంపితే నడవలేక పోయినచో వ్యాధిగ్రస్తమైనట్లు భావింపవలెనని సర్వశాస్త్రవిశారదుడైన మనువు పేర్కొన్నాడు. గోహత్యా ప్రాయశ్చిత్తంగా చాంద్రాయణవ్రతాన్ని విధింప వలెనని అతడు పేర్కొన్నాడు.

కేశానాం రక్షణార్థాయ ద్విగుణం వ్రతమాచరేత్ ।

ద్విగుణే వ్రత ఆదిష్టే దక్షిణా ద్విగుణా భవేత్ ॥ 51

రాజా వా రాజపుత్రో వా బ్రాహ్మణో వా బహుశ్రుతః ।

అకృత్వా వపనం తేషాం ప్రాయశ్చిత్తం వినిర్దిశేత్ ॥ 52

యస్య న ద్విగుణం దానం కేశశ్చ పరిరక్షితః ।

తత్పాపం తస్య తిష్ఠేత త్యక్త్వా చ నరకం వ్రజేత్ ॥ 53

గోహత్య చేసినవాడు తన వెండ్రుకలను కొరగించుకొనక రక్షించుకొనవలెనని భావిస్తే ప్రాయశ్చిత్తాన్ని రెండింతలు చేసికొని, దక్షిణ కూడా రెండింతలు ఇవ్వ వలెను. రాజు, రాజపుత్రుడు, చక్కగా వేదాధ్యయనం చేసిన బ్రాహ్మణుడు కేశములను కొరగించుకొనక పోతే ప్రాయశ్చిత్తముమాత్రము విధింప బడింది. ఇక ఇతరులు తమవెండ్రుకలను రక్షించుకొనుచు ప్రాయశ్చిత్తం, ద్విగుణదానం కూడా చేయకపోతే వారిపాపముట్లే ఉండును. చివరకు వారు నరకానికికూడా పోవుదురు.

యత్కించిత్ క్రియతే పాపం సర్వం కేశేషు తిష్ఠతి ।

సర్వాన్మౌశాన్ సముద్భుత్య ఛేదయేదంగుళి ద్వయమ్ ॥ 54

ఏవం నారీ కుమారీణాం శిరసో ముండనం స్మృతమ్ ।

వరాళర స్తుతి

- న స్త్రీణాం కేశవవనం న దూరే శయనాననమ్ ॥ 55
- మానవులు చేసే పాపమంతా కేశములందే ఉంటుంది కావున కేశముల నన్నిటిని ఎత్తి పట్టుకొని రెండంగుళములమేర కత్తిరింపవలెను. ఈ నియమము స్త్రీలకు, పెండ్లి కాని పిల్లలకు మాత్రము సంబంధించినది. అనగా తల అంతా కొరగింప కూడదు. అట్లే సుమంగళియైన స్త్రీలకు తల కొరగించుట, భర్తకు దూరముగా (ఒకే ఇంటిలో) పరుండుట, కూర్చుండుట కూడా కూడదు.
- న చ గోష్ఠే వసేద్రాత్రౌ న దివా గా అనువ్రజేత్ ।
- నదీషు సంగమే చైవ అరణ్యేషు విశేషతః ॥ 56
- న స్త్రీణామజినం వాసో వ్రతమేవం సమాచరేత్ ।
- త్రిసంధ్యం స్నానమిత్సుక్తం సురాణామర్చనం తథా ॥ 57
- బంధు మధ్యే వ్రతం తాసాం కృచ్ఛ్ర చాంద్రాయణాదికమ్ ।
- గృహేషు సతతం తిష్ఠేత్ శుచిర్నియమమాచరేత్ ॥ 58
- స్త్రీలు రాత్రిపూట కొట్టములందు నివసించరాదు. పగటిపూటనైనా ఆవుల వెంట అడవికి పోరాదు. నదుల దగ్గరకు, అనేకులు స్నానముచేయు నదీ సంగమ స్థలములకు, అడవికి ఒంటరిగా పోరాదు. అట్లే వారు కృష్ణాజినాన్ని ధరింపరాదు. మూడుసంధ్యలందు స్నానము చేసి దేవతార్చన చేయుటే వారు చేసే వ్రతము. వారు బంధువుల మధ్యనే కృచ్ఛ్రచాంద్రాయణాది వ్రతాలను చేయాలి. వారు ఇంటిలో ఎల్లప్పుడు నియమాలతో పవిత్రంగా ఉండవలెను.
- ఇహ యో గోవధం కృత్వా ప్రచ్ఛాదయితుమిచ్ఛతి ।
- న యాతి నరకం ఘోరం కాలసూత్రమసంశయమ్ ॥ 59
- విముక్తో నరకాత్తస్మాత్ మర్త్యలోకే ప్రజాయతే ।
- క్షీణో దుఃఖీ చ కుష్ఠీ చ సప్త జన్మాని వై నరః ॥ 60
- తస్మాత్ ప్రకాశయేత్పాపం స్వధర్మం సతతం చరేత్ ।
- స్త్రీ బాల భృత్య రోగార్ద్రేష్యతికోపం వివర్ణయేత్ ॥ 61
- గోవధచేసి దానిని కప్పివుచ్చుకొనువాడు కాలసూత్రమనే భయంకర నరకము నకు పోవును. ఆ నరకమందు చాలాకాలము దుఃఖములనుభవించి తిరిగి భూలోకంలో నపుంసకుడుగా, పరమ దుఃఖిగా, కుష్టు రోగిగా, ఏదేని జన్మలు పొందును. అందువల్ల గోవధ చేసినవాడు తన పాపాన్ని నలుగురికి చెప్పుకొని ప్రాయశ్చిత్తమును

దశమోఽధ్యాయః

చేసికొనవలెను. అట్లే తనధర్మాన్ని తప్పక ఆచరించవలెను. స్త్రీలు, బాలురు, సేవకులు, రోగపీడితులపట్ల కోపగించుకొనరాదు.

ఇతి శ్రీ పరాశర ప్రోక్త ధర్మశాస్త్రే నవమోఽధ్యాయః

పరాశర ధర్మశాస్త్రము(స్మృతి)న తొమ్మిదవ అధ్యాయము సమాప్తము

అథ దశమోఽధ్యాయః

పదియవ అధ్యాయము

అగమ్యాగమన ప్రాయశ్చిత్తము

చాతుర్వర్ణ్యేషు సర్వేషు హితాం వక్ష్యామి నిష్కృతిమ్ ।

అగమ్యాగమనే చైవ శుద్ధౌ చాంద్రాయణం చరేత్ ॥

1

బ్రాహ్మణులు మొదలైన చతుర్వర్ణములవారు పాపపరిహారానికి చేయవలసిన ప్రాయశ్చిత్తాలను వివరిస్తాను. చతుర్వర్ణములవారు అగమ్యయైన స్త్రీతో సంగమిస్తే ఆ పాపము పోవుటకు శుక్ల పక్షమున చాంద్రాయణ వ్రతాన్ని ఆచరించాలి.

చాంద్రాయణ వ్రతము

ఏకైకం హ్రోసయేత్ గ్రాసం కృష్ణే శుక్లే చ వర్ధయేత్ ।

అమావాస్యాం న భుంజీత హ్యేష చాంద్రాయణో విధిః ॥

2

కృష్ణ పక్షమున ఒక్కొక్క దినము ఒక్కొక్క ముద్దను తగ్గిస్తూ అమావాస్యనాడు పూర్తిగా ఉపవాసముండవలెను. అట్లే శుక్ల పక్షమున ఒక్కొక్క దినము ఒక్కొక్క ముద్ద చొప్పున పెంచుకుంటూ పోవలెను. ఈ వ్రతాన్ని చాంద్రాయణ వ్రతమని అంటారు.

కుక్కుటాండ ప్రమాణం తు గ్రాసం వై పరికల్పయేత్ ।

అన్యథా జాతదోషేణ న ధర్మో న చ శుద్ధతే ॥

3

భోజనమందు ఒక్కొక్క ముద్ద కోడిగుడ్డంత మాత్రము ఉండవలెను. దీనికంటె విరుద్ధంగా అన్నంముద్ద పెద్దగా ఉంటే దోషం కలుగుతుంది. ఇది ధర్మ విరుద్ధమైంది. కావున పాపం నశింపదు.

ప్రాయశ్చిత్తే తతశ్చీర్ణే కుర్యాద్ బ్రాహ్మణ భోజనమ్ ।

గోద్వయం వస్త్రయుగ్మం చ దద్యాద్విప్రేషు దక్షిణామ్ ॥

4

పరాశర స్మృతి

చాంద్రాయణ వ్రతంచే ప్రాయశ్చిత్తం చేసికొన్న తర్వాత బ్రాహ్మణులకు సంతృప్తి కలుగునట్లు భోజనముపెట్టి దక్షిణ ఇచ్చి ఒక గోవుల జతను, వస్త్రముల జతను బ్రాహ్మణునకు దానంగా సమర్పించుకోవలెను.

చాండాలీం వా శ్వపాకీం వా అనుగచ్ఛతి యో ద్విజః ।

త్రిరాత్రముపవాసీ చ విప్రాణామనుశాసనాత్ ॥ 5

సశిఖం వపనం కృత్వా ప్రాజాపత్య ద్వయం చరేత్ ।

బ్రహ్మకూర్చం తతః కృత్వా కుర్యాద్ బ్రాహ్మణ తర్పణమ్ ॥ 6

గాయత్రీం చ జపేన్నిత్యం దద్యాచ్చుద్ధిమాపొన్నీత్యనంశయమ్ ।

గోద్వయం దక్షిణాం దద్యాత్ శుద్ధిం పారాశరోఽబ్రవీత్ ॥ 7

చండాలస్త్రీతోగాని, శ్వపాకియైన (కుక్క మాంసం తినే) స్త్రీతో గాని బ్రాహ్మణుడు పోయినచో బ్రాహ్మణులకు చెప్పి వారి ఆజ్ఞతీసికొని మూడుదినములు ఉపవాసముండవలెను. తర్వాత శిఖతోపాటు తనశిరస్సునంతా క్షౌరము చేయించుకొని, రెండు ప్రాజాపత్య వ్రతములు చేయవలెను. తర్వాత బ్రహ్మకూర్చమను వ్రతాన్ని చేయవలెను. (అహోరాత్రోషితో భూత్వా పౌర్ణమాస్యాం విశేషతః - పంచ గవ్యం పిబేత్ ప్రాతః బ్రహ్మకూర్చమితి స్మృతమ్ - ఒక దిన మంతా ఉపవాసముండాలి. అది పూర్ణిమనాడు చేస్తే విశేషఫలముంటుంది. మరునాడు ఉదయం పంచగవ్యాన్ని సేవిస్తే దాన్ని బ్రహ్మకూర్చమంటారు.) తర్వాత గాయత్రీజపం చేస్తూ బ్రాహ్మణులకు సంతర్పణ చేయాలి. అటు పిమ్మట సద్బ్రాహ్మణునకు రెండు ఆవులు, ఎద్దుల జంటలను దానంగా ఇస్తే అతడు శుద్ధి పొందుతాడు. పరాశరుడు మాత్రం ఒక జతను ఇస్తే చాలునని అన్నాడు.

క్షత్రియో వాఽథ వైశ్యో వా చాండాలీం గచ్ఛతో యది ।

ప్రాజాపత్యద్వయం కుర్యాత్ దద్యాత్ గోమిథున ద్వయమ్ ॥ 8

క్షత్రియుడు లేక వైశ్యుడు చండాలస్త్రీతో పోతే, ప్రాయశ్చిత్తంగా రెండు ప్రాజాపత్య వ్రతాలు చేసి, రెండుఆవులు ఎద్దులజతను బ్రాహ్మణునకు దానంగా ఇవ్వాలి.

శ్వపాకీం వాఽథ చాండాలీం శూద్రో వా యది గచ్ఛతి ।

ప్రాజాపత్యం చరేత్పుచ్చం చతుర్గోమిథునం దదేత్ ॥ 9

శూద్రుడు చండాలస్త్రీ, లేక శ్వపాకియైనస్త్రీతో పోతే ప్రాజాపత్య ప్రాయశ్చిత్తాన్ని ఆచరించి నాలుగు గోమిథునములను (ఆవు+ఎద్దు)దానం చేయాలి.

దశమోఽధ్యాయః

మాతరం యది గచ్ఛేత్తు భగినీం స్వసుతాం తథా ।

ఏతాస్తు మోహితో గత్వా త్రీణి కృచ్ఛాని సంచరేత్ ॥

చాంద్రాయణ త్రయం కుర్యాత్ శిరచ్ఛేదేన శుద్ధ్యతి ॥ 10

మోహ పరవశుడై తన తల్లి, చెల్లెలు, తన కూతురుతో పోయినవాడు మూడు కృచ్ఛప్రతములను, మూడు చాంద్రాయణములను ఆచరింపవలెను. చివరకు తన శిరస్సును ఛేదించుకొన్ననే శుద్ధి కలుగుతుంది.

మాతృష్వస్య గమే చైవ అత్మ మేధ్ర నికృంతనమ్ ।

అజ్ఞానేన తు యో గచ్ఛేత్ కుర్యాచ్చాంద్రాయణ ద్వయమ్ ॥

దశ గో మిథునం దద్యాత్ శుద్ధిం పారాశరోఽబ్రవీత్ ॥ 11

తెలిసి మేనత్తతో పోయినచో ప్రాయశ్చిత్తముగా తన మేధ్రమును కోసికొన వలెను. అట్లే తెలియక మేనత్తతో పోతే రెండు చాంద్రాయణ వ్రతాలు, చేసి పది గోవుల మిథునములను దానంగా ఇవ్వవలెను.

పితృ దారాన్ సమారుహ్య మాతురాప్తాం చ భ్రాతృజామ్ ।

గురు పతీం స్నుషాం చైవ భ్రాతృ భార్యాం తథైవ చ ॥ 12

మాతులానీం సగోత్రాం చ ప్రాజాపత్యత్రయం చరేత్ ।

గోద్వయం దక్షిణాం దత్వా ముచ్యతే నాత్ర సంశయః ॥ 13

తన తల్లి సవతులతోను, తల్లికి అవురాలైన స్త్రీతోను, సోదరుని కూతురుతోను, గురువు భార్యతోను, కోడలితోను, సోదరుని భార్యతోను, మేనమామ భార్యతోను, తనగోత్రానికి చెందిన స్త్రీతోను పోయినవాడు మూడు ప్రాజాపత్యప్రాయ శ్చిత్తములు చేసికొని రెండు గోవులను దానమిచ్చినచో పాప పరిహారమగును.

పశు వేశ్యాది గమనే మహిష్యుష్టౌ కపీం తథా ।

ఖరీం చ సూకరీం గత్వా ప్రాజాపత్యం సమాచరేత్ ॥ 14

వేశ్య, బట్టె, ఒంటె, కోతి, గాడిద, పంది వంటి పశువులతో లైంగిక సంబంధము పట్టుకొంటే పాయశ్చిత్తంగా ప్రాజాపత్య వ్రతాన్ని ఆచరించాలి.

గోగామీ చ త్రిరాత్రేణ బ్రాహ్మణాయ చ గాం దదేత్ ।

మహిష్యుష్ట్రీ ఖరగామీ త్వహోరాత్రేణ శుద్ధ్యతి ॥ 15

అవుతో లైంగిక సంబంధము పెట్టుకొన్నవాడు మూడురాత్రులు ఉపవాసముండి బ్రాహ్మణునకు ఒక గోవును దానంగా ఈయవలెను. అట్లే బట్టె మొదలైన

పరాశర స్తుతి

పశువులతో లైంగిక సంబంధముపెట్టుకొన్నవాడు ఒకదినమంతా ఉపవాస ముండి ప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికోవలెను.

దామరే సమరే వాఽపి దుర్భిక్షే వా జనక్షయే ।

బందిగ్రాహే భయార్తై వా సదా స్వస్తిం నిరీక్షయేత్ ॥ 16

భయంకరమైన సమయంలో, యుద్ధసమయంలో దుర్భిక్షంలో, జనక్షయ మేర్పడ్డప్పుడు, బందిగా పట్టుకొన్నప్పుడు, ఇంకా ఇతర సమయాల్లో ఇతర స్త్రీలను కోరక, తనభార్యను మాత్రమే కోరుకొనవలెను.

చాండాలైస్సహ సంవర్కం యా నారీ కురుతే తతః ।

విప్రాన్ దశావరాన్ కృత్వా స్వయం దోషం ప్రకాశయేత్ ॥ 17

ఆకంఠ సంమితే కూపే గోమయోదక కర్దమే ।

తత్ర స్థిత్యా నిరాహారా త్వహోరాత్రేణ నిష్క్రమేత్ ॥ 18

సశిఖం వపనం కృత్వా భుంజీయాద్భావకౌదనమ్ ।

త్రిరాత్రముపవాసిత్వా త్యేకరాత్రం జలే వసేత్ ॥ 19

చండాలురతో సంబంధము పెట్టుకొన్న స్త్రీ తాను చేసిన తప్పును పదిమంది బ్రాహ్మణుల ముందు చెప్పుకొని, పేద,బురద నిండిన గోతిలో కంఠము వరకు ఉండి ఒకదినమంతా నిరాహారంగా ఉండవలెను. తరువాత తలనంతా కొరిగిం చుకొని, మూడు రాత్రులు ఉపవాసముండి ఒక రాత్రి నీటియందే ఉండవలెను.

శంఖపుష్పీ లతామూలం పత్రం వా కుసుమం ఫలమ్ ।

సువర్ణం పంచగవ్యం చ క్వాభయిత్వా విభేజ్జలమ్ ॥ 20

ఏకభక్తం చరేత్పుశ్చాత్ యావత్పుష్పవతీ భవేత్ ।

వ్రతం చరతి తద్యావత్ తావత్సంవసతే బహిః ॥ 21

ప్రాయశ్చిత్తే తతశ్చీర్ణే కుర్యాద్ బ్రాహ్మణ భోజనమ్ ।

గోద్వయం దక్షిణాం దద్యాత్ శుద్ధిం పారాశరోఽబ్రవీత్ ॥ 22

తరువాత శంఖపుష్పి అనే ఓషధి లతయొక్క వేళ్లను, ఆకులను, పూవులను, ఫలాన్ని అన్నిటిని బంగారము, పంచగవ్యములతో కలిపి బాగుగా కషాయం కాచి, ఆ నీటినినంతా పై దోషము చేసిన స్త్రీ తాగవలెను. ఆమె ముట్టగునంతవరకు ప్రతిదినము ఒకపూట మాత్రమే భుజింపవలెను. ఈ వ్రతం చేయునంతవరకు ఆమె ఇంటి వెలుపలనే నివసింపవలెను. ఈ ప్రాయశ్చిత్త వ్రతాన్ని పూర్తిచేసిన తరువాత

దశమోఽధ్యాయః

బ్రాహ్మణులకు సంతర్పణ చేయవలెను. బ్రాహ్మణ భోజనము తరువాత సద్రాహ్మణునకు రెండు గోవులను దానంగా ఇస్తే శుద్ధి కలుగుతుంది.

చాతుర్వర్ణ్యస్య నారీణాం కృచ్ఛం చాంద్రాయణం వ్రతమ్ ।

యథా భూమిస్తథా నారీ తస్మాత్తాం న తు దూషయేత్ ॥ 23

బ్రాహ్మణాదిచతుర్వర్ణములకు చెందినస్త్రీలు తప్పుచేస్తే వారు కృచ్ఛచాంద్రాయణ వ్రతాన్ని ఆచరించాలి. స్త్రీ భూమి వంటిది ఆమెను అపవిత్రము చేయరాదు.

బందిగ్రాహేణ యా భుక్తా హత్వా బధ్వా బలాద్భయేత్ ।

కృత్వా సంతపనం కృచ్ఛం శుద్ధేత్పారాశరోఽబ్రవీత్ ॥ 24

సకృద్భుక్తా తు యా నారీ నేచ్ఛంతీ పాప కర్మభిః ।

ప్రాజాపత్యేన శుద్ధ్యేత ఋతుప్రసవణేన చ ॥ 25

స్త్రీని కొట్టి, భయపెట్టి, కట్టివేసి, బలాత్కారంగా అనుభవిస్తే ఆమె కృచ్ఛ సాంతపనమును వ్రతం చేస్తే పరిశుద్ధురాలౌతుందని పరాశర మహర్షి తెల్పును. పాపాత్ములైన పురుషులు ఆమెను బలాత్కారంగా అనుభవిస్తే ఆమె ప్రాజాపత్య మనే వ్రతం చేసి రజస్వలయైన తర్వాత పరిశుద్ధురాలౌతుంది.

పతత్యర్థం శరీరస్య యస్య భార్యా సురాం పిబేత్ ।

పతితార్థ శరీరస్య నిష్కృతిర్న విధీయతే ॥ 26

గాయత్రీం జపమానస్తు కృచ్ఛం సాంతపనం చరేత్ ॥ 27

గోమూత్రం గోమయం క్షీరం దధి సర్పిః కుశోదకమ్ ।

ఏకరాత్రోపవానశ్చ కృచ్ఛం సాంతపనం స్మృతమ్ ॥ 28

భార్య సురాపానం చేస్తే శరీరంలో అర్ధభాగం పతనమౌతుంది. శరీరార్ధభాగం పతనమైనవానికి సాధారణ ప్రాయశ్చిత్తం కనిపించదు. కావున గాయత్రీ జపాన్ని చేస్తూ కృచ్ఛ సాంతపన ప్రాయశ్చిత్త వ్రతాన్ని ఆచరించాలి.

కృచ్ఛం సాంతపనమంటే పంచగవ్యములైన గో మూత్రం, గోమయం, గోక్షీరం, గోదధి, గోవు నేయి, అనువాటితో దర్భలు వేసిన నీటిని కలిపి దాన్ని మాత్రమే ఉదయం తీసికొని రాత్రియంతా ఉపవాసముండుట.

జారేణ జనయేద్గర్భం మృతే త్యక్తే గతే పతౌ ।

తాం త్యజేదపరే రాష్ట్రే పతితాం పాప కారిణీమ్ ॥ 29

భర్త చనిపోయినప్పుడు లేక తనను వదలి పోయినప్పుడు లేక ఇతర దేశాలకు

వరాశర స్మృతి

పోయినప్పుడు జార పురుషుని వలన గర్భాన్ని ధరించిన స్త్రీని ఇతర దేశంలో వదలిపెట్టవలెను.

బ్రాహ్మణీ తు యదా గచ్ఛేత్ పరపుంసా సమన్వితా ।

సా తు నష్టా వినిర్దిష్టా న తస్యా గమనం పునః ॥ 30

కామాన్మోహాచ్చ యా గచ్ఛేత్ త్యక్త్వా బంధూన్ సుతాన్పుతిమ్ ।

సాఽపి నష్టా పరే లోకే మానుషేషు విశేషతః ॥ 31

బ్రాహ్మణ స్త్రీ పరపురుషునితో పోయినచో ఆమె చనిపోయినట్లు భర్త భావించి ఆమెతో కలువ రాదు. అతిమోహంతో తన భర్తను, పుత్రులను, బంధువులను వదలి పరపురుషునితో పోయిన స్త్రీకి ఇహము, పరము కూడా నశించును.

మదమోహగతా నారీ క్రోధాత్ దండాది తాడితా ।

అద్వితీయం గతా చైవ పునరాగమనం భవేత్ ॥ 32

మద మోహాది కారణాలవల్ల, కోపంవల్ల, భర్త మొదలైనవారు కొట్టినందువల్ల ఇల్లు వదలిపోయిన స్త్రీ వ్యభిచారదోషం లేకపోతే భర్త దగ్గరకు రావచ్చును.

దశమే తు దినే ప్రాప్తే ప్రాయశ్చిత్తం న విద్యతే ।

దశాహం న త్యజేన్నారీం త్యజేన్మష్టశ్రుతాం తథా ॥ 33

భర్తా చైవ చరేత్ కృచ్ఛం కృచ్ఛార్థం చైవ బాంధవాః ।

తేషాం భుక్త్వా చ పీత్వా చ అహోరాత్రేణ శుద్ధ్యతి ॥ 34

ఇల్లు వదలి పోయిన స్త్రీ పదియవ నాడు వచ్చినా ప్రాయశ్చిత్తం లేదు. అందువల్ల స్త్రీ పది దినములు మించి అలిగి పోరాదు. అంతకు మించితే ఆమె నష్టశ్రుత (చనిపోయినట్లు భావించాలి) కావున భర్త ఆమెను వదలిపెట్టవచ్చును. అప్పుడు భర్త కృచ్ఛ ప్రతాన్ని, బంధువులు అర్థకృచ్ఛ ప్రతాన్ని, పాటించాలి. అతని ఇంటికి వచ్చి, తిని పోయినవారు ఒక దినమంతా ఉపవాసముండాలి.

బ్రాహ్మణీ తు యదా గచ్ఛేత్ పరపుంసా వివర్జితా ।

గత్వా పుంసా తు సాఽయాతి త్యజేయుస్తాం తు గోత్రిణః ॥ 35

బంధువులంతా వారిస్తున్నా వినక పరపురుషునితో పోయి, అతడు వదలిపెట్టి నందువల్ల తిరిగివచ్చిన బ్రాహ్మణ స్త్రీని బంధువులంతా వదలి పెట్టవలెను.

పరపుంసో గృహం గచ్ఛేత్ తదాఽశుద్ధం గృహం భవేత్ ।

పితృ మాతృ గృహం యచ్చ జారస్యైవ తు తద్గృహమ్ ॥ 36

దశమోఽధ్యాయః

ఉల్లిఖ్య తద్భూతం పశ్చాత్ పంచ గవ్యేన సేవయేత్ ।

త్యజేచ్ఛ మృణ్మయం పాత్రం వస్త్రం కాష్ఠం చ శోధయేత్ ॥ 37

సంభారాన్ శోధయేత్సర్వాన్ గో కేశైశ్చ ఫలోద్భవాన్ ।

తామ్రాణి పంచ గవ్యేన కాంస్యాని దశ భస్మభిః ।

ప్రాయశ్చిత్తం చరేద్విప్రో బ్రాహ్మణైరుపపాదితమ్ ॥ 38

బ్రాహ్మణస్త్రీ కామంతో పరపురుషునితో పోతే భర్త ఇల్లు, ఆమె తల్లి దండ్రుల ఇల్లు అపవిత్రమౌతాయి. అందువల్ల ఇంటిని అలికి పంచగవ్యములను ప్రోక్షింప వలెను. ఇంటిలో ఉన్న మట్టిపాత్రలనన్నిటిని పారవేసి, వస్త్రములు, కట్టెలు, ఇతర వస్తువులనన్నిటిని పవిత్రము చేసికొనవలెను. పండ్లచే చేయబడిన వస్తువులను గో కేశములచే శుద్ధిచేయవలెను. రాగిపాత్రలను పంచ గవ్యముచే, కాంస్య పాత్రలను పదిమార్లు బూడిదతో తోమి పవిత్రము చేయవలెను. ఆ తరువాత బ్రాహ్మణులు తెల్పినట్లు ప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికొనవలెను.

గోద్వయం దక్షిణాం దద్యాత్ ప్రాజాపత్య ద్వయం చరేత్ ।

ఇతరేషామహోరాత్రం పంచగవ్యం తు శోధనమ్ ॥ 39

ఉపవాసైర్వ్రతైః పుణ్యైః స్నాన సంధ్యార్చనాదిభిః ।

జప హోమ దయాదానైః శుద్ధ్యంతే బ్రాహ్మణాదయః ॥ 40

ఆకాశం వాయురగ్నిశ్చ మేధ్యం భూమిగతం జలమ్ ।

న దుష్కంఠి చ దర్శాశ్చ యజ్ఞేషు చమసా యథా ॥ 41

బ్రాహ్మణులకు రెండుగోవులను దానం చేసి, రెండు ప్రాజాపత్యప్రాయశ్చిత్తము లను చేసికొనవలెను. అతని బంధువులు ఒక దినమంతా ఉపవాసముండి పంచగవ్యమును తీసికొనవలెను. అట్లే ఉపవాసము, వ్రతము, స్నాన సంధ్యార్చనాదులు, జప, హోమాదుల వలన బ్రాహ్మణులంతా శుద్ధి పొందుతారు. ఆకాశం, వాయువు, అగ్ని, భూమి మీద పడిన నీరు, ఇవన్నియు యజ్ఞమందలి చమస పాత్రల వలె, దర్శల వలె పవిత్రమైనవి.

ఇతి శ్రీ పరాశర ప్రోక్త ధర్మశాస్త్రే దశమోఽధ్యాయః

పరాశర ధర్మశాస్త్రము (స్మృతి)న పదియవ అధ్యాయము సమాప్తము

పరాశర స్మృతి ఏకాదశోఽధ్యాయః

పదకొండవ అధ్యాయము

అభోజ్య భోజన ప్రాయశ్చిత్తము

అమేధ్యరేతో గోమాంసం చాండాలాన్నమథాపి వా ।

యది భుక్తం తు విప్రేణ కృచ్ఛ్రం చాంద్రాయణం చరేత్ ॥ 1

క్షత్రియో వాఽథ వైశ్యశ్చేత్ అర్థకృచ్ఛ్రం చ కాయికమ్ ।

పంచగవ్యం పిబేచ్ఛాద్రో బ్రహ్మకూర్చం పిబేద్ద్విజః ।

ఏక ద్వి త్రి చతుర్థావో దద్యాద్ద్విపాద్యనుక్రమాత్ ॥ 2

బ్రాహ్మణుడు అపరిశుద్ధమైన గో మాంసాన్ని కాని, చండాలుని అన్నాన్ని గాని తింటే కృచ్ఛ్ర చాంద్రాయణ వ్రతాన్ని ఆచరించాలి. దానినే క్షత్రియుడు కాని వైశ్యుడు కాని చేసినచో కాయికమైన అర్థకృచ్ఛ్ర ప్రాయశ్చిత్తాన్ని ఆచరించాలి. శూద్రుడు వీటిని తిన్నచో పంచగవ్యాన్నిమాత్రం సేవించాలి. అట్లే బ్రాహ్మణుడు బ్రహ్మకూర్చాన్ని తాగాలి. పైగా ఈ దోషం చేసిన నాలుగు వర్ణాలవారు వరుసగా ఒకటి, రెండు, మూడు, నాలుగు ఆవులను దానం చేయాలి.

శూద్రాన్నం సూతకస్యాన్నం అభోజ్యస్యాన్నమేవ చ ।

శంకితం ప్రతివిద్ధాన్నం పూర్వోచ్ఛిష్టం తథైవ చ ॥ 3

యది భుక్తం తు విప్రేణ అజ్ఞానాదాపదావపి ।

జ్ఞాత్వా సమాచరేత్ కృచ్ఛ్రం బ్రహ్మకూర్చం తు పాపనమ్ ॥ 4

బ్రాహ్మణుడు అజ్ఞానం వల్లనైనా, ఆపద సమయంలోనైనా, శూద్రుని అన్నాన్ని, సూతకాన్నాన్ని, తినకూడనివాని ఇంట అన్నాన్ని, అనుమానమున్న అన్నాన్ని, నిషిద్ధాన్నాన్ని, తీసిపెట్టిన ఉచ్ఛిష్టాన్నాన్ని తింటే, అది నిషిద్ధమైన అన్నమని తెలిసిన వెంటనే పవిత్రమైన బ్రహ్మకూర్చాన్ని త్రాగి కృచ్ఛ్ర ప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికోవలెను.

వ్యాలైర్నకుల మార్జారైః అన్నముచ్ఛిష్టితం యదా ।

తిల దర్భోదకైః ప్రోక్ష్య శుద్ధ్యతే నాత్ర సంశయః ॥ 5

పాములు, ముంగిసలు, పిల్లులు, ముట్టుకొన్న ఆహారాన్ని, నూపులు, దర్భలు ఉన్న నీటిచే ప్రోక్షించినచో ఆ ఆహారం పరిశుద్ధమౌతుంది.

శూద్రోఽప్యభోజ్యం భుక్త్వాఽన్నం పంచ గవ్యేన శుద్ధ్యతి ।

క్షత్రియో వాఽపి వైశ్యశ్చ ప్రాజాపత్యేన శుద్ధ్యతి ॥ 6

ఏకాదశోఽధ్యాయః

శూద్రుడు కూడా తినకూడని అన్నాన్ని తింటే పంచగవ్యం తీసికొన్నందువల్ల పరిశుద్ధుడౌతాడు. అట్లే క్షత్రియుడు కాని వైశ్యుడు కాని అభోజ్యాన్నమును తింటే పరిశుద్ధికి ప్రాజాపత్య ప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికోవాలి.

ఏక పంక్తుపవిష్టానాం విప్రాణాం సహభోజనే ।

యద్యేకోఽపి త్యజేత్పాత్రం శేషమన్నం న భోజయేత్ ॥ 7

మోహద్బుంజీత యస్తత్ర పంక్తావచ్ఛిష్టభోజనే ।

ప్రాయశ్చిత్తం చరేద్విప్రః కృచ్ఛ్రం సాంతపనం తథా ॥ 8

బ్రాహ్మణులు భోజనం చేస్తున్నప్పుడు ఒకేపంక్తిలో ఉన్నవారు ఎవ్వరైనా భోజనం వదలి మధ్యలో లేచిపోతే అది ఉచ్ఛిష్టాన్నమౌతుంది. కావున ఇతరులు ఆ తర్వాత భోజనం చేయరాదు. ఐనా తిండిపై కల వ్యామోహంతో ఆ ఉచ్ఛిష్టాన్ని తింటే కృచ్ఛ్ర సాంతపనమనే ప్రాయశ్చిత్తాన్ని వారు చేసికోవలెను.

పీయూషం శ్వేత లశునం వృంతాకఫల గృంజనే ।

పలాండు వృక్షనిర్వాసాన్ దేవస్వం కవనాని చ ॥ 9

ఉష్ణీక్షీరమవీక్షీరమ్ అజ్ఞానాద్బుంజతే ద్విజః ।

త్రిరాత్రముపవాసేన పంచగవ్యేన శుద్ధ్యతి ॥ 10

బ్రాహ్మణుడు పీయూషాన్ని, (జన్నుపాలను) ఎల్లిగడ్డను, వంకాయను, తెల్ల ఉల్లిని, గాజరగడ్డను, చెట్టునుండి స్రవించిన కల్లు మొదలగువానిని, దేవుని సొత్తును, పుట్టగొడుగులను, ఒంటె మరియు మేకపాలను తెలియక తిన్నా, తాగినా ఆ బ్రాహ్మణుడు మూడురాత్రులు ఉపవాసముండి పంచగవ్యాన్ని సేవించినందువల్లనే పరిశుద్ధుడౌతాడు

మండూకం భక్షయిత్వా తు మూషికా మాంసమేవ చ ।

జ్ఞాత్వా విప్రస్త్వహోరాత్రం యావకాన్నేన శుద్ధ్యతి ॥ 11

బ్రాహ్మణుడు కప్ప, ఎలుక మాంసాన్ని తెలియక తిన్నచో అది వాటి మాంసమని తెలిసిన వెంటనే దినమంతా ఉపవాసముండి యవల అన్నాన్ని తింటే పరిశుద్ధుడౌతాడు.

క్షత్రియశ్చాపి వైశ్యశ్చ క్రియావంతౌ శుచివ్రతౌ ।

తద్భుహేషు ద్విజైర్భోజ్యం హవ్య కవ్యేషు నిత్యశః ॥ 12

క్షత్రియుడు కాని వైశ్యుడు కాని పరిశుద్ధమైన వ్రతాలు చేయుచు అగ్నిహోత్రాది

వరాశర స్తుతి

క్రియలు చేయుచున్నట్లైతే వారి ఇంటియందు బ్రాహ్మణుడు భోజనము చేయవచ్చును. యజ్ఞ యాగాది సమయములందు , శ్రాద్ధమందును వారి ఇంటిలో బ్రాహ్మణుడు భోజనము చేయవచ్చును.

ఘృతం క్షీరం తథా తైలం గుడం తైలేన పాచితమ్ ।

గత్వా నదీతటే విప్రో భుంజీయాత్ శూద్రభాజనే ॥ 13

బ్రాహ్మణుడు శూద్రుని పాత్రలోనున్న నెయ్యి, పాలు, నూనె, బెల్లము, నూనెలో గోలించిన వస్తువులు వీటినన్నిటిని నదీతీరాన తినవచ్చు.

మధ్య మాంసరతం నిత్యం నీచకర్మ ప్రవర్తకమ్ ।

తం శూద్రం వర్ణయేద్విప్రః శ్వపాకమివ దూరతః ॥ 14

ద్విజ శుశ్రూషణ రతాన్ మధ్య మాంస వివర్ణితాన్ ।

స్వ కర్మ నిరతాన్నిత్యం తాన్ శూద్రాన్ తృణేద్విజః ॥ 15

మధ్యాన్ని తాగేవాడు, మాంసము తినువాడు, చెడు పనులు చేసే శూద్రుని బ్రాహ్మణుడు దూరముననే ఉంచవలెను. కాని ద్విజుల సేవ చేయువాడు, మధ్య, మాంసములను వదలిపెట్టినవాడు, తన విధులను శ్రద్ధతో ఆచరించే వాడు ఐన శూద్రుని బ్రాహ్మణుడు ఎప్పటికి వదలరాదు.

అజ్ఞానాద్భుంజతే విప్రాః సూతకే మృతకేఽపి వా ।

ప్రాయశ్చిత్తం కథం తేషాం వర్ణే వర్ణే వినిర్దిశేత్ ॥ 16

ఆయా వర్ణాలవారికి జన్మసూతకం లేక మృతసూతకం వచ్చినప్పుడు బ్రాహ్మణుడు తెలియక వారి ఇంట భోజనము చేసినచో అతడు ఏయే ప్రాయశ్చిత్తాలను చేసికొనవలెనో తెలుపుడు.

గాయత్ర్యప్త సహస్రేణ శుద్ధిః స్యాచ్ఛూద్రసూతకే ।

వైశ్యే పంచ సహస్రేణ త్రిసహస్రేణ క్షత్రియే ॥ 17

బ్రాహ్మణస్య యదా భుంక్తే ద్వి సహస్రం తు దాపయేత్ ।

అథవా వామదేవ్యేన సామ్నా చైకేన శుద్ధతి ॥ 18

శూద్రునకు సూతకము వచ్చినప్పుడు ఆ ఇంటియందు బ్రాహ్మణుడు తిన్నచో ఎనిమిది వేల గాయత్రీ మంత్రాన్ని జపింపవలెను. వైశ్యునకు సూతకము వచ్చి నప్పుడు అతని ఇంటిలో బ్రాహ్మణుడు తింటే ఐదువేల గాయత్రీ జపాన్ని, క్షత్రియునకు సూతకము వచ్చినప్పుడు అతని ఇంట్లో తింటే మూడువేల గాయత్రీ జపాన్ని, అట్లే సూతక

ఏకాదశోఽధ్యాయః

దోషమున్న బ్రాహ్మణుని ఇంటిలో తింటే రెండు వేల గాయత్రీ జపాన్ని చేయాలి.
లేకపోతే “వామదేవ సామ” మంత్రాన్ని ఒక పర్యాయము చదవాలి.

శుష్కాన్నం గోరసం స్నేహం శూద్రవేషేణ చాపృతమ్ ।

పక్వం విప్రగృహే భుంక్తే భోజ్యం తం మనురబ్రవీత్ ॥ 19

అపత్నాలే తు విప్రేణ భుంక్తే శూద్రగృహే యది ।

మనస్తాపేన శుద్ధేత ద్రుపదాం వా సకృజ్జపేత్ ॥ 20

శూద్రవేషముననున్నవాడు తెచ్చిన ఉప్పుడు బియ్యాన్ని, పాలను, నూనెను, బ్రాహ్మణుని ఇంటిలో వండినచో దానిని బ్రాహ్మణుడు తినవచ్చునని మనువు తెలిపెను. అట్లే అపద కలిగిన సమయంలో బ్రాహ్మణుడు శూద్రుని ఇంట అన్నము తిన్నచో మనస్తాపము చెందితే పరిశుద్ధుడౌతాడు. అట్లే “ద్రుపద” మంత్రాన్ని (ద్రుపదా దివేన్ముముచానం - స్విన్నఃస్నాత్వామలాదివ - పూతం పవిత్రేణైవాజ్యమాపశ్చంధంతు మైనసః అను ఋక్కును) ఒక్కసారైనా అతడు జపించాలి.

దాస నాపిత గోపాల కులమిత్రార్థసీరిణః ।

ఏతే శూద్రేషు భోజ్యాన్నాః యశ్చాత్మానం విధీయతే ॥ 21

సేవకుడు, మంగలి, గొల్లవాడు, తన కులానికి ఆత్మీయుడు, బ్రాహ్మణునకు వైశ్యకన్యాయందు జన్మించి వైదిక సంస్కారము పొందిన అర్థసీరి, తనవాడని చెప్పుకొనువాడు వీరందరు శూద్రుని ఇంటిలో భోజనము చేయవచ్చును.

శూద్రకన్యాసముత్పన్నో బ్రాహ్మణేన తు సంస్మృతః ।

అసంస్కారాత్ భవేద్దాసః సంస్కారాదేవ నాపితః ॥ 22

క్షత్రియాచ్ఛూద్రకన్యాయాం సముత్పన్నస్తు యస్మృతః ।

స గోపాల ఇతి ఖ్యాతో భోజ్యో విప్రైర్న సంశయః ॥ 23

వైశ్యకన్యా సముద్భూతో బ్రాహ్మణేన తు సంస్మృతః ।

స హ్యర్ధిక ఇతి జ్ఞేయో భోజ్యో విప్రైర్న సంశయః ॥ 24

బ్రాహ్మణునివలన శూద్రకన్యాయందుపుట్టి బ్రాహ్మణునివలన సంస్కారమును పొందినవాడు నాపితుడు. అతడే సంస్కారహీనుడైనచో దాసుడు. అట్లే క్షత్రియునివల్ల శూద్రకన్యాయందు పుట్టినవాడు గోపాలుడు. ఇంకా బ్రాహ్మణుని వల్ల వైశ్యకన్యాయందు పుట్టి బ్రాహ్మణునివల్ల సంస్కారాన్ని పొందినవాడు అర్ధికుడు. (కవులలో ఒకడు) లేక అర్థసీరి. (పంటలో సగము భాగము తీసికొను వాడు) వీరి ఇంట బ్రాహ్మణుడు

పరాశర స్మృతి

భోజనము చేయవచ్చును.

భాండస్థితమభోజ్యేషు జలం దధి ఘృతం పయః ।

అకామతస్తు యో భుంక్తే ప్రాయశ్చిత్తం కథం భవేత్ ॥ 25

తినుటకు తగనివారి ఇంట ఉన్న నీరు, పెరుగు, నేయి, పాలు మొదలైన వానిని బ్రాహ్మణుడు తెలియక తిన్నచో ప్రాయశ్చిత్తమిట్లు చేసికొనవలెను.

బ్రాహ్మణః క్షత్రియో వైశ్యః శూద్రో వా ఉపసర్పతి ।

బ్రహ్మకూర్చోపవాసేన యాజ్ఞ్య వర్ణస్య నిష్కృతిః । 26

శూద్రాణాం నోపవాసః స్యాత్ శూద్రో దాసేన శుద్ధ్యతి ।

బ్రహ్మకూర్చమహోరాత్రం శ్వపాకమపి శోధయేత్ ॥ 27

బ్రాహ్మణుడు, క్షత్రియుడు వైశ్యుడు శూద్రుడు, వీరు అభోజ్యుని పాత్రలలోని జలాదులను తీసికొంటే బ్రహ్మకూర్చమును మాత్రము తీసికొని ఉపవాసము చేస్తే వారు ప్రాయశ్చిత్తం చేసికొన్నట్లే. కాని శూద్రుడు మాత్రం ఉపవాసం చేయరాదు.

బ్రహ్మకూర్చాన్ని సేవిస్తే చాలు. బ్రహ్మకూర్చం శ్వపాకుని కూడా పరిశుద్ధుని చేస్తుంది.

గోమూత్రం గోమయం క్షీరం దధి సర్పిః కుశౌదకమ్ ।

నిర్దిష్టం పంచగవ్యం చ పవిత్రం పాపశోధనమ్ ॥ 28

ఆవుమూత్రం, గోమయం ఆవుపాలు, ఆవుపెరుగు, గోఘృతం, దర్భజలం కలిస్తే పంచగవ్యమని అంటారు. ఇది సమస్త పాపాలను తొలగించి వేస్తుంది.

గోమూత్రం కృష్ణవర్ణాయాః శ్వేతాయాశ్చైవ గోమయమ్ ।

పయశ్చ తావ్రణాయాః రక్తాయా గృహ్యతే దధి ।

కపిలాయా ఘృతం గ్రాహ్యం సర్వం కాపిలమేవ వా ॥ 29

నల్ల ఆవు మూత్రం ప్రశస్తమైంది. తెల్ల ఆవు పేడ శ్రేష్ఠమైంది. రాగి రంగున్న ఆవు పాలు చాలా గొప్పవి. అట్లే ఎఱ్ఱ ఆవు పెరుగు, కపిల వర్ణమున్న ఆవు నేయి చాలా మంచిది. లేక కపిల వర్ణం కల ఆవుయొక్క పాలు, పెరుగు, నేయి మొదలైనవి అన్నీ ప్రశస్తములే.

మూత్రమేకపలం దద్యాత్ అంగుష్ఠార్థం తు గోమయమ్ ।

క్షీరం సప్తపలం దద్యాత్ దధి త్రిపలముచ్యతే ।

ఘృతమేకపలం దద్యాత్ పలమేకం కుశోదకమ్ ॥ 30

పంచగవ్యంలో గోమూత్రం ఒక పలమెత్తు ఉండాలి. గోమయం అర అంగుళం

ఏకాదశోఽధ్యాయః

(చాలా చిన్న ముద్ద) ఉండాలి. ఏడు పలాల ఆవుపాలు, మూడు పలాల ఆవు పెరుగు, ఒకపలం ఆవునేయి, ఒకపలం కుశోదకం ఉండాలి.

గాయత్ర్యాదాయ గోమూత్రం గంధద్వారేతి గోమయమ్ ।

అప్యాయస్వేతి చ క్షీరం దధి క్రాష్టస్తథా దధి ॥ 31

తేజోఽసి శుక్రమిత్యాజ్యం దేవస్య త్వా కుశోదకమ్ ।

పంచగవ్యమృచా పూతం స్థాపయేదగ్ని సన్నిధౌ ॥ 32

గాయత్రీ మంత్రాన్ని చదువుతూ గోమూత్రాన్ని, “గంధద్వారాం” అనే మంత్రాన్ని చదువుతూ గోమయాన్ని, “అప్యాయస్వ” అనేమంత్రం చదువుతూ ఆవుపాలను, “దధికాష్టో” అనే మంత్రం చదువుతూ ఆవు పెరుగును, “తేజోఽసి శుక్ర”మనే మంత్రం చదువుతూ ఆవు నేయిని, “దేవస్య త్వా” అనే మంత్రాన్ని చదువుతూ కుశోదకాన్ని గ్రహింపవలెను. ఈ విధంగా మంత్రములచే పవిత్రమైన పంచ గవ్యాన్ని హోమాగ్ని సన్నిధియందు ఉంచవలెను.

అపో హిష్ఠేతి చాలోఽద్య మానస్తోకేతి మంత్రయేత్ ।

సప్తావరాస్తు యే దర్భాః అచ్ఛిన్నాగ్రాః కుశత్విషః ॥ 33

ఏతైరుద్భుత్య హోతవ్యం పంచగవ్యం యథావిధి ।

ఇరావతీ ఇదం విష్ణుర్మానస్తోకే చ శంవతీ ।

ఏతాభిశ్చైవ హోతవ్యం హుతశేషం పిబేద్ద్విజః । 34

పైన పేర్కొన్నట్లు పంచగవ్యాన్ని అంతా హోమాగ్ని దగ్గర ఉంచి “అపోహి ష్ఠా మయో” అనే మంత్రం చదువుతూ కలియబెట్టవలెను. తరువాత “మానస్తోకే” అనే మంత్రాన్ని చదువుతూ ఏడింటికన్నా అధికంగా ఉన్నవి, కొనలు విరిగి పోనివి, అకుపచ్చ రంగులో నున్నవి, (పచ్చివి) ఐన దర్భలచే పంచగవ్యాన్ని తీసికొని, శాస్త్రోక్తవిధానాన్ని అనుసరిస్తూ “ఇరావతీ”, “ఇదంవిష్ణు” “మానస్తోకే”, “శంవతీ” అనే మంత్రాలను చదువుతూ హోమాన్ని చేయాలి. ఈ విధంగా హోమం చేయగా మిగిలిన పంచగవ్యాన్ని బ్రాహ్మణుడు త్రాగవలెను.

అలోఽద్య ప్రణవేనైవ నిర్మధ్య ప్రణవేన తు ॥ 35

ఉద్భుత్య ప్రణవేనైవం పిబేచ్ఛ ప్రణవేన తు ।

యత్తుగన్ధి గతం పాపం దేహే తిష్ఠతి దేహినామ్ ॥ 36

వరాశర స్తుతి

బ్రహ్మకూర్చం దహేత్సర్వం యథైవాగ్నిరివేంధనమ్ ।

పవిత్రం త్రిషు లోకేషు దేవతాభిరధిష్ఠితమ్ ॥

37

వరుణశ్చైవ గోమూత్రే గోమయే హవ్యవాహనః ।

దద్మి వాయుః సముద్దిష్టః సోమః క్షీరే ఘృతే రవిః ॥

38

పంచగవ్యాన్ని “ఓంకారాన్ని” ఉచ్చరిస్తూ ఆలోచనము చేసి, “ఓంకారాన్ని” ఉచ్చరిస్తూ గిలకొట్టి(మథించి) ఆ పాత్రను “ఓంకారాన్ని” ఉచ్చరిస్తూనే పైకి లేపి “ఓంకారాన్ని” ఉచ్చరిస్తూనే దానిని త్రాగవలెను. “బ్రహ్మకూర్చ”మనే పేరుతో ప్రసిద్ధిచెందిన ఈ “పంచగవ్యం” శరీరం, ఎముకలకు, అంటిన పాపాన్ని, అట్లే మానవ దేహమందున్న సమస్త పాపాన్ని దహించివేస్తుంది. ఈ “పంచగవ్యం” లో దేవతలుంటారు. కావున ముల్లోకములందు ఇది మిక్కిలి పవిత్రమైంది. గోమూత్రంలో వరుణుడు, గోమయంలో అగ్నిదేవుడు, ఆవుపెరుగులో వాయు దేవత, గోక్షీరమున చంద్రుడు, గోఘృతమున సూర్యుడు ఉంటారు. కావున “పంచగవ్యం” దేవతానిలయమౌతున్నది.

పిబతః పతితం తోయం భాజనే ముఖ నిఃస్పృతమ్ ।

అపేయం తద్విజానీయాత్ భుక్త్వా చాంద్రాయణం చరేత్ ॥

39

నీరు తాగుతూ ఉన్నప్పుడు పొరపాటున నోటినుండి నీరు జారి జల పాత్రలో పడితే ఆ పాత్రలో ఉన్న నీరు అపవిత్రమౌతుంది. కావున ఆ పాత్రలోని నీరు తాగినచో చాంద్రాయణప్రతాన్ని ఆచరించాల్సి ఉంటుంది.

కూపే చ పతితం దృష్ట్వా శ్వ సృగాలౌ చ మర్మటమ్ ।

అస్థి చర్మాది పతితః పీత్వాఽమేధ్యా అపో ద్విజః ॥

40

నారం తు కుణపం కాకం విద్వరాహం ఖరోష్ట్రకమ్ ।

గవయం సౌప్రతీకంచ మాయూరం ఖడ్గకం తథా ॥

41

వైయాఘ్రమార్క్షం సైంహం వా కూపే యది నిమజ్జతి ।

తడాగస్యాప్యదుష్టస్య పీతం స్యాదుదకం యది ॥

42

ప్రాయశ్చిత్తం భవేత్పుంసః క్రమేణైతేన సర్వశః ।

విప్రః శుద్ధేత్ త్రిరాత్రేణ క్షత్రియస్తు దిన ద్వయాత్ ।

ఏకాహేన తు వైశ్యస్తు శూద్రో నక్షేన శుద్ధతి ॥

43

మంచి బావిలో కుక్క, నక్క, కోతి వంటి జంతువులు గాని, ఎముకలు, చర్మము

ఏకాదశోఽధ్యాయః

మొదలైనవి పడితే ఆ నీరు అపవిత్రమౌతుంది. అట్లేబావిలో మానవుని శవం, కాకి, ఊరపంది, గాడిద, ఒంటె, అడవి ఎద్దు, ఏనుగు, నెమలి, ఖడ్గ మృగము, పులి, సింహము మొదలైనవి పడితే, ఆ నీరు త్రాగినవారు ఈ విధంగా ప్రాయశ్చిత్తం చేసికోవాలి. బ్రాహ్మణుడు ఏడు రాత్రులు ఉపవాసముండవలెను. క్షత్రియుడు రెండు దినములు, వైశ్యుడు ఒక దినము, శూద్రుడు ఒక రాత్రి మాత్రము ఉపవాసముంటే పరిశుద్ధులౌతారు.

పరపాక నివృత్తస్య పరపాక రతస్య చ ।

అపచస్య చ భుక్వాఽన్నం ద్విజశ్చాంద్రాయణం చరేత్ ॥ 44

పరపాక నివృత్తుడు, పరపాక రతుడు, అపచుడు వీరి ఇంట అన్నం తిన్నచో ద్విజుడు చాంద్రాయణ వ్రతాన్ని ఆచరించాలి.

అపచస్య చ యద్దానం దాతురస్య కుతః ఫలమ్ ।

దాతా పరిగృహీతా చ ద్వౌ తౌ నిరయ గామినౌ ॥ 45

అపచునకు దానమిస్తే ఆ దానమిచ్చిన వాడు, ఆ దానం పుచ్చుకొన్న వాడు ఇద్దరూ నరకానికి పోతారు.

గృహీత్వాగ్నిం సమారోప్య పంచ యజ్ఞాన్న నిర్వపేత్ ।

పరపాక నివృత్తోఽసౌ మునిభిః పరికీర్తితః ॥ 46

పంచ యజ్ఞాన్ స్వయం కృత్వా పరాన్నేనోపజీవతి ।

సతతం ప్రాతరుత్థాయ పరపాక రతస్త్వ సః ॥ 47

గృహస్థధర్మో యో విప్రో దదాతి పరివర్జితః ।

ఋషిభిర్ధర్మతత్త్వజ్ఞైః అపచః పరికీర్తితః ॥ 48

గృహస్థాశ్రమ ధర్మాన్ని అనుసరించి అగ్నిహోత్రాన్ని స్వీకరించినా, గృహస్థ తప్పక ఆచరించాల్సిన బ్రహ్మయజ్ఞాది పంచ మహాయజ్ఞములను చేయనివాడు “పరపాక నివృత్తుడ”ని మునులు చెప్పుదురు. అట్లే గృహస్థ ధర్మమైన పంచ మహాయజ్ఞాలను ఆచరిస్తూ ఉన్నా ఇతరుల ఇంటిలో వండిన అన్నంతోనే జీవించేవాడు “పరపాక రతుడు”. ఇంకా గృహస్థాశ్రమ ధర్మాలన్నీ చక్కగా నిర్వర్తించుచున్నా దానం మాత్రం చేయని బ్రాహ్మణుని “అపచుడ”ని ధర్మతత్వం బాగా తెలిసిన మునులు అంటారు. యుగే యుగే తు యే ధర్యాః తేషు చ యే ద్విజాః ।

వరాళర స్తుతి

తేషాం నిందా న కర్తవ్యా యుగరూపా హి తే ద్విజాః ॥ 49

ప్రతియుగధర్మాలు భిన్నభిన్నంగా ఉంటాయి. ద్విజులు ఆయా యుగ ధర్మాలను ఆచరిస్తూ ఉంటారు. కావున యుగధర్మం చక్కగా తెలియక బ్రాహ్మణులను నిందించడం ఏమాత్రం తగింది కాదు.

హుంకారం బ్రాహ్మణస్యోక్త్యా త్వంకారం చ గరీయసః ।

స్నాత్వా తిష్ఠన్నహఃశేషమ్ అభివాద్య ప్రసాదయేత్ ॥ 50

తాడయిత్వా తృణేనాఽపి కంఠే బధ్నాఽపి వాససా ।

వివాదేనాపి నిర్జిత్య ప్రణిపత్య ప్రసాదయేత్ ॥ 51

అవగూహ్య త్వహోరాత్రం త్రిరాత్రం క్షితిపాతనే ।

అతికృచ్ఛం చ రుధిరే కృచ్ఛోఽభ్యంతరశోణితే ॥ 52

మిక్కిలిగౌరవింపదగిన బ్రాహ్మణుని చీదరించుకొన్నా(హుంకారం చేసినా), “నీవు” అని ఏకవచనంతో సంబోధించినా, తప్పుగా మాట్లాడినా, పశ్చాత్తాపంతో వెంటనే స్నానంచేయవలెను. తరువాత సాయంకాలమయ్యేంత వరకు ఊరకనే ఇంట్లో కూర్చొని ఆ బ్రాహ్మణోత్తముని నమస్కరించి అతనిని అనునయింప వలెను. అట్టి బ్రాహ్మణుని గడ్డి పరకతో కొట్టినా వస్త్రాన్ని మెడలో వేసి బంధించినా, అతనితో తగవు పెట్టుకొని తానే గెలిచినా, ఆ బ్రాహ్మణోత్తమునకు సాష్టాంగ నమస్కారము చేసి అతనిని శాంతింపజేయ వలెను. ఐనా ఆ బ్రాహ్మణుడు శాంతింపకపోతే ఒకదినమంతా ఉపవాసముండాలి. పొర- పాటుననైనా ఆ బ్రాహ్మణుని భూమిపై పడవేస్తే మూడు రాత్రులు ఉపవాస ముండాలి. బ్రాహ్మణోత్తముని భూమిపై పడవేసినప్పుడు రక్తం కారితే అతికృచ్ఛ ప్రాయశ్చిత్తాన్ని, రక్తం పైకి కనిపించక పోతే కృచ్ఛ ప్రతాన్ని ఆచరించాలి.

అతికృచ్ఛమనగా

నవాహమతికృచ్ఛీ స్యాత్ పాణిపూరాన్నభోజనః ।

త్రిరాత్రముపవాసస్యాత్ అతికృచ్ఛః స ఉచ్యతే ॥ 53

తన చేతిలో పట్టునంత అన్నం మాత్రం తినుచూ తొమ్మిది దినములు

ఉండవలెను. ఆ తరువాత మూడురాత్రులు ఉపవాసముండవలెను. అదియే

“అతికృచ్ఛ ప్రాయశ్చిత్తము”.

సర్వేషామేవ పాపానాం సంకరే సముపస్థితే ।

ద్వాదశోఽధ్యాయః

దశసాహస్రమభ్యస్తా గాయత్రీ శోధనం పరమ్ ॥

54

అనేక పాపాలు చేసి మలినమైన ద్విజుడు పదివేల గాయత్రీ మంత్రాన్ని నియమ నిష్ఠలతో జపం చేస్తే అతడు తప్పక పరిశుద్ధి పొందుతాడు.

ఇతి శ్రీ పరాశర ప్రోక్త ధర్మశాస్త్రే ఏకాదశోఽధ్యాయః

పరాశర ధర్మశాస్త్రము(స్మృతి) న పదకొండవ అధ్యాయము సమాప్తము.

అథ ద్వాదశోఽధ్యాయః

పన్నెండవ అధ్యాయము

దుఃస్వప్నం యది పశ్యేత్తు వాంతే వా క్షుర కర్మణి ।

మైథునే ప్రేతధూమే చ స్నానమేవ విధీయతే ॥ 1

దుస్వప్నాన్ని చూచినప్పుడు, వాంతిచేసికొన్నప్పుడు, క్షౌరంచేయించుకొన్నప్పుడు మైథునం తర్వాత, ప్రేత ధూమము తనశరీరం మీద వ్యాపించినప్పుడు తప్పక స్నానం చేయవలెను.

అజ్ఞానాత్ ప్రాశ్య విణ్మాత్రం సురా సంస్పృష్టమేవ చ ।

పునః సంస్కారమర్హంతి త్రయో వర్ణా ద్విజాతయః ॥ 2

అజినం మేఖలా దండో భైక్షాచర్యావ్రతాని చ ।

నివర్తంతో ద్విజాతీనాం పునః సంస్కార కర్మణి ॥ 3

తెలియక మల, మూత్రములవంటి అశుద్ధ పదార్థాలు తీసికొన్నా, సురతో కలసిన వస్తువులను తీసి కొన్నా, బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్యులనే ద్విజాతులు తిరిగి ఉపనయనసంస్కారాన్ని చేసికొనవలెను. ఈవిధంగా రెండవపర్యాయం ఉపనయన సంస్కారాన్ని చేసికొనే సమయంలో కృష్ణాజినం, మేఖల, దండము, భిక్షా స్వీకారము మరల అక్కర లేదు.

విణ్మాత్రస్య చ శుద్ధ్యర్థం ప్రాజాపత్యం సమాచరేత్ ।

పంచగవ్యం తు కుర్వీత స్నాత్వా పీత్వా శుచిర్భవేత్ ॥ 4

తెలియక మల మూత్రములవంటివి తీసికొన్నందువల్ల, శుద్ధికై ప్రాజాపత్య వ్రతాన్ని ఆచరింపవలెను. స్నానం చేసి, పంచ గవ్యాన్ని తీసికొన్నందువల్ల అతడు

వరాశర స్తుతి

పరిశుద్ధుడగును.

జలాగ్ని పతనే చైవ ప్రవ్రజ్యా నాశకేషు చ ।

ప్రత్యావసీత వర్ణానాం కథం శుద్ధిర్విశిష్యతే ॥ 5

ఆత్మహత్యకై నీటిలో పడినప్పుడు, అగ్నిలో పడినప్పుడు, తన ధర్మం నిర్వర్తించకుండా సన్యాసికి అడ్డు పడినప్పుడు పతితులు ఏవిధంగా శుద్ధి పొందుతారో తెలుపుమని మహర్షులు వరాశర మహర్షిని అడిగినారు.

ప్రాజాపత్య ద్వయేనైవ తీర్థాభిగమనేన చ ।

వృషైకాదశ దానేన వర్ణాః శుద్ధ్యంతి తే త్రయః ॥ 6

రెండు ప్రాజాపత్య వ్రతాలు చేయుటవల్ల, పుణ్యతీర్థములకు పోవుటవల్ల, పద కొండు వృషభాలను దానం చేయుటవల్ల ఈ మూడు వర్ణాలవారు పరిశుద్ధి పొందుతారు.

బ్రాహ్మణస్య ప్రవక్ష్యామి వనం గత్వా చతుష్పథే ।

సశిఖం వపనం కృత్వా ప్రాజాపత్య ద్వయం చరేత్ ॥ 7

గో ద్వయం దక్షిణాం దద్యాత్ శుద్ధిం పారాశరోఽబ్రవీత్ ।

ముచ్యతే తేన పాపేన బ్రాహ్మణత్వం చ గచ్ఛతి ॥ 8

పతితుడైన బ్రాహ్మణుడు అదవికి పోయివచ్చి నాలుగు త్రోవలు కలిసే (చతుష్పథం) చోట తలవెండ్రుకలన్నీ కొరిగించుకొని, రెండు ప్రాజాపత్యవ్రత ప్రాయశ్చిత్తాలను ఆచరించాలి. తరువాత సద్బ్రాహ్మణునకు రెండు గోవులను దానంగా ఈయవలెను. అప్పుడే అతనిపాపమంతా నశించి బ్రాహ్మణత్వం తిరిగి లభిస్తుంది.

స్నానాని పంచ పుణ్యాని కీర్తితాని మనీషిభిః ।

ఆగ్నేయం వారుణం బ్రాహ్మం వాయవ్యం దివ్యమేవ చ ॥ 9

ఆగ్నేయం భస్మనా స్నానమ్ అవగాహ్య తు వారుణమ్ ।

అపోహిష్ఠేతి చ బ్రాహ్మం వాయవ్యం గోరజః స్మృతమ్ ॥ 10

యత్తు సాతప వర్షేణ స్నానం తద్దివ్యముచ్యతే ।

తత్ర సాత్వా తు గంగాయాం స్నాతో భవతి మానవః ॥ 11

ఆగ్నేయము, వారుణము, బ్రాహ్మము, వాయవ్యము, దివ్యమని ఐదువిధముల స్నానాలను పండితులు పేర్కొనుచున్నారు. ఆగ్నేయస్నానమనగా భస్మముచే చేయునది. నీటిలో మునిగి చేయు స్నానము వారుణము. “అపోహిష్ఠాయో

ద్వాదశోఽధ్యాయః

భువః” మొదలైన మంత్రములచే చేయునది బ్రాహ్మము. గోధూళిచే సాయం ప్రాతస్సమయము లందు జరుగునది వాయువ్యము. ఇక ఎండతో కలిసి వర్షము పడుతున్నప్పుడు చేయునది దివ్యము. ఈదివ్యస్నానమువల్ల మానవుడు గంగాస్నాన ఫలమును పొందును.

స్నాతుం యంతం ద్విజం సర్వే దేవాః పితృగణైస్సహ ।

వాయుభూతాస్తు గచ్ఛంతి తృషారాః సలిలార్థినః ॥ 12

నిరాశాస్తే నివర్తంతే వస్త్ర నిష్పీడనే కృతే ।

తస్మాన్న పీడయేద్వస్త్రమ్ అకృత్వా పితృ తర్పణమ్ ॥ 13

ద్విజుడు స్నానమునకై జలాశయమునకు పోవుచున్నప్పుడు అతని వెంట దేవతలు, పితృ గణము దప్పికతో వాయురూపమున పోయెదరు. ఆ ద్విజుడు స్నానముచేసిన తరువాత ధరించిన వస్త్రాన్ని పిండినచో ఆ దేవతలు, పితృ గణము నిరాశతో వెనుదిరిగెదరు. కావున స్నానము చేసిన తరువాత పితృ తర్పణము చేయక తన వస్త్రమును పిండుకొనరాదు.

రోమ కూపేష్యవస్థాప్య యస్తిలైస్తర్పయేత్పితౄన్ ।

తర్పితాస్తేన తే సర్వే రుధిరేణ మలేన చ ॥ 14

అవధానోతి యః కేశాన్ స్నాత్వా ప్రస్రవతో ద్విజః ।

ఆచామేద్వా జలస్థోఽపి స బాహ్యః పితృదైవతైః ॥ 15

స్నానం చేసి తన శరీరం పై నూపులు రాచుకొని, పిండి, ఆ నూపులచే పితృ దేవతలకు తర్పణము చేసినచో రక్తముచే, మలముచే పితృతర్పణము చేసినట్లగును. అట్లే స్నానము చేసిన తరువాత నీరు కారుతూ ఉన్న తన కేశాలను విదిలించరాదు. నీటియందే ఉండి ఆచమనము కూడా చేయరాదు. ఆ విధంగా చేస్తే అతడు దేవ పితృ కార్యములనుండి బహిష్కృతుడగును.

శిరః ప్రావృత్య వా కంఠం ముక్త కక్ష శిఖోఽపి వా ।

వినా యజ్ఞోపవీతేన ఆచాంతోఽప్యశుచిర్భవేత్ ॥ 16

శిరస్సునిండా లేక కంఠంవరకు బట్టను కప్పుకొని, శిఖను ధోవతియొక్క కచ్చలను విడిచిపెట్టి (కచ్చలు పైకి చెక్కుకుండా) యజ్ఞోపవీతం లేకుండా ఉన్నవాడు ఆచమనము చేసినా పవిత్రుడు కాజాలడు.

జలే స్థలస్థో నాచామేత్ జలస్థశ్చేత్ బహిఃస్థలే ।

పరాశర స్తుతి

ఉభే స్ఫుష్టా సమాచామేత్ ఉభయత్ర శుచిర్భవేత్ ॥ 17

తీరమందు కూర్చుని నీటిలో, నీటిలో ఉండి తీరమందు ఆచమనము చేయకూడదు. కాని నీటిని, స్థలమును స్పృశించి (జలాశయం వెలుపల) ఆచమనము చేసినచో అంతర్బహిఃస్థలములందు శుచియగును.

స్నాత్వా పీత్వా క్షుతే సుప్తే భుక్త్వా రథోపసర్పణే ।

ఆచాంతః పునరాచామేత్ వాసో విపరిధాయ చ ॥ 18

స్నానం చేసిన తరువాత, నీరు త్రాగిన తరువాత, తుమ్మిన తరువాత, నిద్రలేచిన తరువాత, భోజనము చేసిన తరువాత, బయటకు పోయి వచ్చిన తరువాత, వస్త్రము ధరించిన తరువాత మరల (రెండవ పర్యాయము) ఆచమనము చేయవలెను.

క్షుతే నిష్ఠీవనే చైవ దంతోచ్ఛిష్టే తథాఽన్యతే ।

పతితానాం చ సంభాషే దక్షిణం శ్రవణం స్పృశేత్ ॥ 19

తుమ్మిన తరువాత, ఉమిసిన తరువాత, దంతములను తగిలిన తరువాత, అబద్ధమాడిన తరువాత, పతితులతో మాట్లాడినతరువాత కుడి చెవిని తాకవలెను.

భాస్కరస్య కరైః పూతం దివాస్నానం ప్రశస్యతే ।

అప్రశస్తం నిశి స్నానం రాహోరన్యత్ర దర్శనాత్ ॥ 20

సూర్య కిరణాలు తగులుతూ ఉండగా చేయు స్నానము శ్రేష్ఠమైనది. చంద్ర గ్రహణ సమయమున తప్ప రాత్రిపూట స్నానము చేయుట తగదు.

మరుతో వసవో రుద్రాః ఆదిత్యాశ్చాథ దేవతాః ।

పర్వే సోమే ప్రలీయంతే తస్మాద్దానం తు సంగ్రహే ॥ 21

చంద్రగ్రహణ సమయంలో సప్త మరుద్దేవతలు, అష్ట వసువులు, ఏకాదశ రుద్రులు, ద్వాదశాదిత్యులు, ఇంకా మిగిలిన దేవతలందరు చంద్రుని ఆశ్రయించి యుందురు. కావున ఆ సమయంలో దానం చేయుట చాలా శ్రేష్ఠమైనది.

ఖలయజ్ఞే వివాహే చ సంక్రాంతౌ గ్రహణే తథా ।

శర్వర్యాం దానమస్మైవ నాన్యత్ర తు విధీయతే ॥ 22

పుత్రజన్మని యజ్ఞే చ తథా చాత్యయ కర్మణి ।

రాహోశ్చ దర్శనే దానం ప్రశస్తం నాన్యదా నిశి ॥ 23

ఖలయజ్ఞంలో, (కళ్ళంలో) వివాహంలో, సంక్రాంతిసమయంలో, చంద్రగ్రహణ మందు, రాత్రిపూట దానం చేయవచ్చు. అట్లే పుత్రుడు పుట్టినప్పుడు, యజ్ఞ

ద్వాదశోఽధ్యాయః

సమయంలో, మరణించు సమయంలో, చంద్ర గ్రహణ సమయంలో రాత్రి దానం చేయవచ్చు. కాని ఇతర సమయాల్లో మాత్రం చేయకూడదు.

మహానిశా తు విజ్ఞేయా మధ్యస్థం ప్రహరద్వయమ్ ।

ప్రదోష పశ్చిమా యామా దినవత్ స్నానమాచరేత్ ॥ 24

రాత్రిసమయంలో, మధ్యనున్న రెండుజాములను “మహానిశ”యని అందురు.

ఆ రెండు జాములు ప్రదోషసమయం, పశ్చిమయామంతో సమానం కావున ఆ మహానిశలో పగటిపూట చేసినట్లు స్నానము చేయవచ్చును.

చైత్యవృక్షశ్చితిః పూయః చాండాలః సోమవిక్రయా ।

ఏతాంస్తు బ్రాహ్మణః స్పృష్ట్యా సవాసః జలమావిశేత్ ॥ 25

చనిపోయిన స్థలమందున్న వృక్షము, చితి, శవము, చండాలుడు, సోమ రసాన్ని అమ్మేవాడు వీరిని బ్రాహ్మణుడు తగిలితే వెంటనే తాను ధరించియున్న వస్త్రాలతోనే స్నానం చేయాలి.

అస్థిసంచయనాత్పూర్వం రుదిత్వా స్నానమాచరేత్ ।

అంతర్దశాహో విప్రస్య హ్యార్హమాచమనం స్మృతమ్ ॥ 26

(బంధువైన బ్రాహ్మణుడు) అస్థి సంచయనానికి ముందు మృతునికై దుఃఖించి స్నానం చేయవలెను. దశాహం తరువాత అతడు ఆచమనం చేస్తే చాలు.

సర్వం గంగాసమం తోయం రాహుగ్రస్తే దివాకరే ।

సోమగ్రహే తథైవోక్తం స్నాన దానాది కర్మసు ॥ 27

సూర్య, చంద్రగ్రహణములందు నీరంతా గంగాజలం వలె పరమ పవిత్రంగా ఉంటుంది. అందువల్ల ఆ సమయంలో స్నానం దానం మొదలైన పుణ్య కార్యాలు చేయాలి.

కుశైః పూతం భవేత్ స్నానం కుశేనోపస్పృశేద్విజః ।

కుశేన చోద్భుతం తోయం సోమపానసమం భవేత్ ॥ 28

దర్బలచే పవిత్రమైన నీటిచే స్నానంచేయాలి. అట్లే బ్రాహ్మణుడు దర్బలచే పవిత్రమైన నీటినే ఆచమనం చేయాలి. అది సోమరసంతో సమానమైనది.

అగ్నికార్యాత్పరిభ్రష్టాః సంధ్యోపాసన వర్జితాః ।

వేదం చైవానధీయానాః సర్వే తే వృషలాః స్మృతాః ॥ 29

తస్మాత్ వృషలభీతేన బ్రాహ్మణేన విశేషతః ।

పరాశర స్తుతి

అధ్యేతవ్యోఽప్యేకదేశో యది సర్వం న శక్యతే ॥ 30

అగ్నికార్యాన్ని, సంధ్యాపందనాన్ని, ఆచరింపక వేదాధ్యయనాన్ని కూడా చేయని బ్రాహ్మణులనందరిని “వృషలు”లని చెప్పుతారు. అందువల్ల వృషలుడు కాకుండా ఉండుటకై బ్రాహ్మణుడు వేదాధ్యయనాన్ని తప్పక చేయాలి. సమస్త వేదాన్ని అధ్యయనం చేయటానికి వీలు కాకపోతే వేదంలోని ఒకభాగాన్నైనా తప్పక అధ్యయనం చేయాలి.

శూద్రాన్నరసపుష్టస్య అధీయమానస్య నిత్యశః ।

జపతో జుహ్వతో వాఽపి గతిరూర్ధ్వా న విద్యతే ॥ 31

శూద్రుని అన్నాన్ని తింటూ బ్రతుకుతున్న బ్రాహ్మణుడు ప్రతిదినం వేదాన్ని అధ్యయనం చేస్తున్నాడు, గాయత్రీజపాన్ని, హోమాన్ని చేస్తూ ఉన్నా అతనికి ఊర్ధ్వలోకాలు లభింపవు.

శూద్రాన్నం శూద్రసంపర్కం శూద్రేణ తు సహాసనమ్ ।

శూద్రాత్ జ్ఞానాగమశ్చాపి జ్వలంతమపి పాతయేత్ ॥ 32

యః శూద్ర్యా పాచయేదన్నం శూద్రీ చ గృహమేధినీ ।

వర్జితః పితృదేవేభ్యో రౌరవం యాతి నద్విజః ॥ 33

మృత సూతక పుష్టాంగం ద్విజం శూద్రాన్నభోజినమ్ ।

అహం తన్న విజానామి కాం కాం యోనిం గమిష్యతి ॥ 34

శూద్రుని అన్నాన్ని తినువాడు, శూద్రునితో కలసి కూర్చునువాడు, శూద్రుని వల్ల వేదాంతజ్ఞానమును పొందువాడు, ఐన బ్రాహ్మణుడు మిక్కిలి పరిశుద్ధంగా ఉన్నా అతడు పతితుడగును. అట్లే శూద్రస్త్రీ వండిన అన్నాన్ని తినువాడు, శూద్ర స్త్రీని వివాహం చేసికొన్నవాడు ఐన బ్రాహ్మణుని పితృదేవతలు వదలి వేయుదురు కావున అతడు రౌరవ నరకానికి పోవును. అట్లే సూతకాన్నాన్ని తిని జీవించువాడు, శూద్రాన్నాన్ని తినువాడైన బ్రాహ్మణుడు ఏయే జన్మలు పొందునో నాకు కూడా తెలియదని పరాశర మహర్షి పలికెను.

గృద్ధ్రో ద్వాదశ జన్మాని దశ జన్మాని సూకరః ।

శ్వయోనౌ సప్తజన్మాని ఇత్యేవం మనురబ్రవీత్ ॥ 35

అతడు పన్నెండు జన్మలు గద్దగా, పది జన్మలు పందిగా, ఏడు జన్మలు కుక్కగా పుట్టునని మనువు తెల్పెను.

దక్షిణార్థం తు యో విప్రః శూద్రస్య జుహుయాద్ధవిః ।

ద్వాదశోఽధ్యాయః

బ్రాహ్మణస్తు భవేచ్ఛాద్రుః శూద్రస్తు బ్రాహ్మణో భవేత్ ॥ 36

దబ్బుకు ఆశపడి శూద్రునితో హోమం చేయించే బ్రాహ్మణుడు శూద్రుడౌతాడు.

అట్లే ఆ శూద్రుడు బ్రాహ్మణుడౌతాడు.

మౌనవ్రతం సమాశ్రిత్య ఆసీనో న వదేద్విజః ।

భుంజానో హి వదేద్యస్తు తదన్నం పరివర్జయేత్ ॥ 37

అర్థభుక్తే తు యో విప్రః తస్మిన్పాత్రే జలం పిబేత్ ।

హతం దైవం చ పితృం చ ఆత్మానం చోపఘాతయేత్ ॥ 38

భుంజానేషు చ విప్రేషు యోఽగ్రే పాత్రం విముంచతి ।

స మూఢః స చ పాపిష్ఠః బ్రహ్మఘ్నః స ఖిలూచ్యతే ॥ 39

భోజనేషు చ తిష్ఠత్సు స్వస్తి కుర్వంతి యే ద్విజాః ।

స దేవాస్తప్తిమాయాంతి నిరాశాః పితరస్తథా ॥ 40

అన్నాత్వా వై స భుంజేత తథైవాగ్నిమహుజ్య చ ।

స పర్ణపృష్ఠే భుంజేత రాత్రౌ దీపం వినా తథా ॥ 41

భోజనం చేస్తూ ఎట్టి మాటలు మాట్లాడరాదు. ఆ విధంగా మాట్లాడితే ఆ పంక్తిలో ఉన్నవారు భోజనాన్ని వదలి పెట్టి లేచిపోవలెను. బ్రాహ్మణుడు సగం తిని ఆ పాత్రలోనే నీరు తాగితే? అతడు చేసిన దైవిక కర్మలు, పితృకర్మలు అన్నీ నశించిపోతాయి. అట్లే తనకు అధోగతి కలిగించినవాడౌతాడు. బ్రాహ్మణులు భోజనం చేస్తూ ఉండగా మధ్యలోనే తాను భుజించిన భోజన పాత్రను తీసికొని పోవువాడు మూర్ఖుడు, పాపి, పైగా అతనికి బ్రహ్మహత్యా పాపం కూడా తగులుతుంది. అట్లే బ్రాహ్మణులు భోజనం చేస్తూ ఉంటే నీకు స్వస్తి(మేలు) కలుగవలెనని యజమానిని దీవిస్తే దేవతలకు తృప్తి కలుగదు. పితృదేవతలకు కూడా నిరాశ కలుగుతుంది. అందువల్ల అందరూ తిన్న తరువాతనే స్వస్తి వాక్యాన్ని పలుక వలెను. ఇంకా స్నానం చేయకుండా, అగ్ని కార్యం చేయకుండా తినకూడదు. విస్తరించి తిరగేసి, దానిపై భోజనం చేయ రాదు. అట్లే రాత్రిపూట దీపం లేకుండా తినరాదు.

గృహస్థస్తు దయాయుక్తో ధర్మమేవానుచింతయేత్ ।

పోష్యవర్గార్థ సిద్ధ్యర్థం న్యాయవర్తీ స బుద్ధిమాన్ ॥ 42

న్యాయోపార్జిత విత్తేన కర్తవ్యం హ్యేత్యరక్షణమ్ ।

అన్యాయేన తు యో జీవేత్ సర్వకర్మ బహిష్కృతః ॥ 43

పరాశర స్మృతి

గృహస్థుడైనవాడు దయ , ధార్మిక బుద్ధి కలిగియుండవలెను. తన భార్యా బిడ్డలను, సేవకులను పోషించుకొనుటకు అతడు న్యాయమార్గమున నడచు కొనవలెను. మానవుడు న్యాయంగా సంపాదించిన ధనంతోనే జీవింపవలెను. అన్యాయకర్మలు చేస్తూ బ్రతికేవాడు సమస్త పుణ్యకర్మలకు దూరమగును.

అగ్నిచిత్ కపిలా సత్రీ రాజా భిక్షుర్మహోదధిః ।

దృష్టమాత్రాః పునంత్యేతే తస్మాత్పశ్యేత్తు నిత్యశః ॥ 44

అరణిం కృష్ణమార్జారం చందనం సుమణిం ఘృతమ్ ।

తిలాన్ కృషాజినం ఛాగం గృహే చైతాని రక్షయేత్ ॥ 45

అగ్నికార్యాన్ని చేయువాడు, కపిలగోవు, సత్రయాగం చేయువాడు, రాజు, సన్యాసి, మహాసముద్రం వీటిని చూచినంతమాత్రాన మానవులు పవిత్రు లౌతారు. అట్లే అరణి, నల్లపిల్లి, చందనము, మంచుమణి, నేయి, నూవులు, కృష్ణాజినము, మేక వీటిని బ్రాహ్మణుడు తన ఇంటిలో ఎప్పుడూ ఉంచు కోవలెను.

గవాం శతం సైకవృషం యత్ర తిష్ఠంత్యయంత్రితః ।

తత్ క్షేత్రం దశగుణితం గోచర్య పరికీర్తితమ్ ॥ 46

బ్రహ్మహత్యాదిభిర్మర్త్యో మనో వాక్యాయ కర్మభిః ।

ఏతద్గోచర్య దానేన ముచ్యతే సర్వకిల్బిషైః ॥ 47

పంద ఆవులు ఒక వృషభము యథేచ్ఛగా తిరగ గలిగిన స్థలానికి పదిరెట్లున్న క్షేత్రాన్ని “గోచర్య” అని అంటారు. ఈ “గోచర్య” పరిమాణం గల క్షేత్రాన్ని త్రికరణ శుద్ధిగా దానం చేస్తే బ్రహ్మహత్యాది పాపాలే గాక, ఇతర పాపాలు కూడా నశించిపోతాయి.

కుటుంబినే దరిద్రాయ శ్రోత్రియాయ విశేషతః ।

యద్దానం దీయతే తస్మై తద్దానం శుభకారకమ్ ॥ 48

వాపీ కూప తదాగాద్వ్యః వాజపేయ శతైర్మఖైః ।

గవాం కోటి ప్రదానేన భూమిహర్తా న శుద్ధృతి ॥ 49

సంతానమధికంగా ఉన్నవాడు, పరమ దరిద్రుడు, విశేషించి శ్రోత్రియుడైన వానికి చేసిన దానం చాలా గొప్పది. అది సమస్త మంగళాలను కలిగిస్తుంది. కాని దానం చేసిన భూమిని అపహరించి అనేకమైన బావులు, దిగుడు బావులు, తటాకములు మొదలైన పుణ్యకార్యాలెన్ని చేసినా, కోటి ఆవులను దానం చేసినా, అతనిపాపం తొలగిపోదు. అందువల్ల దేవాలయాలకు, బ్రాహ్మణులకు దానం చేసిన భూమిని ఎట్టి

ద్వాదశోఽధ్యాయః

స్థితిలోనూ అపహరింపరాదు.

అష్టాదశ దినాదర్వాక్ స్నానమేవ రజస్వలా ।

అత ఊర్ధ్వం త్రిరాత్రం స్యాత్ ఉశనా మునిరబ్రవీత్ ॥ 50

యుగం యుగద్వయం చైవ త్రియుగం చ చతుర్యుగమ్ ।

చండాల సూతికోదక్యా పతితానామధఃక్రమాత్ ॥ 51

తతః సంనిధిమాత్రేణ సచైలం స్నానమాచరేత్ ।

స్నాత్వాఽవలోకయేత్సూర్యమ్ అజ్ఞానాత్ స్మృశతే యది ॥ 52

తొలి పర్యాయం రజస్వలయైన స్త్రీ పదునెనిమిది దినాల తర్వాత స్నానం చేయాలి.

తర్వాత రజస్వల ఐనప్పుడెల్లా మూడు రాత్రుల తర్వాత స్నానము చేయవలెనని

శుక్రాచార్యుడు తెల్పెను. చండాలుడు, ప్రసూతయైన స్త్రీ, రజస్వల, పతితుడు వీరి

సమీపంలో 4, 8, 12, 16 దినములు వరుసగా ఉన్నచో తాను కట్టుకొన్న వస్త్రంతో

స్నానం చేయవలెను. తెలియక వారిని ముట్టుకుంటే స్నానం చేసిన తరువాత సూర్య

దర్శనము చేసికొనవలెను. దానివల్లనే పరిశుద్ధు లౌతారు.

విద్యమానేషు హస్తేషు బ్రాహ్మణో జ్ఞాన దుర్బలః ।

తోయం పిబతి వక్షేణ శ్వయోనౌ జాయతే ధ్రువమ్ ॥ 53

జ్ఞానములేని బ్రాహ్మణుడు పశువు వలె నోటితో నీరు తాగినచో అతడు కుక్కగా

జన్మించును.

యస్తు కృద్ధః పుమాన్ బ్రూయాత్ జాయాయాస్తు అగమ్యతామ్ ।

పునరిచ్చతి చేదేనాం విప్రమధ్యే తు శ్రావయేత్ ॥ 54

శ్రాంతః కృద్ధః తమోఽథో వా క్షుత్పిపాసా భయార్జితః ।

దానం పుణ్యమకృత్వా వా ప్రాయశ్చిత్తం దిన త్రయమ్ ॥ 55

ఉపస్మృశేత్ త్రిషవణం మహానద్యుపసంగమే ।

చీర్ణాంతే చైవ గాం దద్యాత్ బ్రాహ్మణాన్ భోజయేద్దశ ॥ 56

పురుషుడు కోపంతో తన భార్యను కులట అని తిట్టి ఇంటినుండి వెడలగొట్టి,

కోపం తీరిన తరువాత తనభార్యను స్వీకరింపదలచినచో, తాను చేసిన తప్పును

బ్రాహ్మణుల ముందు ఒప్పుకొనవలెను. అలసిపోయినందువల్ల కోపగించినా,

అజ్ఞానంతో ప్రవర్తించినా, ఆకలి, దప్పి, భయములచే బాధపడ్డా, దానం

చేయకపోయినా, అతడు మూడు దినాల ప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికోవలెను. అట్లే

వరాశర స్తుతి

మహానదుల సంగమ మందు మూడు పూటలు స్నానము చేసి ప్రాయశ్చిత్తం చేసికొని,
బ్రాహ్మణునకు గోదానం చేసి పదిమంది బ్రాహ్మణులకు భోజనము పెట్టవలెను.

దురాచారస్య విప్రస్య నిషిద్ధాచరణస్య చ ।

అన్నం భుక్త్వా ద్విజః కుర్యాత్ దినమేకమభోజనమ్ ॥ 57

దురాచారుడు, నిషిద్ధమైన కార్యములు చేయు బ్రాహ్మణుని ఇంట అన్నము తిన్న
బ్రాహ్మణుడు ఒక దినమంతా ఉపవాసముండవలెను.

సదాచారస్య విప్రస్య తథా వేదాంగవేదినః ।

భుక్త్వాన్నం ముచ్యతే పాపాత్ అహోరాత్రాంతరాన్నరః ॥ 58

సదాచారవంతుడు, వేద, వేదాంగ తత్వములు తెలిసినవాడు ఐన బ్రాహ్మణుని
ఇంట అన్నము తిన్నచో ఒక దినములోపల సమస్త పాపములు దూరమగును.

ఊర్హ్వచ్ఛిష్టమధోచ్ఛిష్టమ్ అంతరిక్షమృతౌ తథా ।

కృచ్ఛ్రత్రయం ప్రకుర్వీత అశౌచ మరణే తథా ॥ 59

కృచ్ఛ్రం దైవయుతం చైవ ప్రాణాయామ శతద్వయమ్ ।

పుణ్యతీర్థే చార్థశిరాః స్నానం ద్వాదశ సంఖ్యయా ।

ద్వియోజనం తీర్థయాత్రా కృచ్ఛ్రమేకం ప్రకల్పితమ్ ॥ 60

ఊర్హ్వచ్ఛిష్టము, అధోచ్ఛిష్టము, అంతరిక్షాన చనిపోయినప్పుడు?, అశౌచము,
మరణము కలిగిప్పుడు వారి ఇంట అన్నాన్ని తిన్నవాడు, కృచ్ఛ్ర ప్రాయశ్చిత్త ప్రతాన్ని,
పదివేల గాయత్రీమంత్రజపాన్ని, రెండువందల ప్రాణాయామాలను, పన్నెండు
పర్యాయాలు తలనిండా పుణ్యతీర్థ స్నానాన్ని చేయవలెను. పుణ్య తీర్థమునకై రెండు
యోజనములదూరము(సుమారు 20 కిలో మీటర్లు) నడచి పోవడాన్ని 'కొందరు
'కృచ్ఛ్రప్రాయశ్చిత్త'మని అంటారు.

గృహస్థః కామతః కుర్యాత్ రేతసః స్థలనం యది ।

సహస్రం తు జపేద్దేవ్యాః ప్రాణాయామస్త్రిభిస్సహ ॥ 61

చతుర్ద్విద్యోపపన్నస్తు విధివత్బ్రహ్మఘాతకే ।

సముద్ర సేతుగమనం ప్రాయశ్చిత్తం సమాదిశేత్ ॥ 62

సేతుబంధపథే భిక్షాం చాతుర్వర్ణ్యాత్ సదాఽచరేత్ ।

వర్ణయిత్వా వికర్మస్థాన్ ఛత్రోపనహ వర్జితః ॥ 63

అహం దుష్టుత కర్మా వై మహాపాతక కారకః ।

ద్వాదశోఽధ్యాయః

గృహద్వారేషు తిష్ఠామి భిక్షార్థీ బ్రహ్మహతకః ॥ 64

గోకులేషు వసేన్చైవ గ్రామేషు నగరేషు చ ।

తపోవసేషు తీర్థేషు నదీప్రసవణేషు చ ॥ 65

ఏతేషు ఖ్యాపయన్నేవం పుణ్యం గత్వా తు సాగరమ్ ।

దశయోజన విస్తీర్ణం శతయోజనమాయతమ్ ।

రామచంద్ర సమాదిష్టం నల సంచయ సంచితమ్ ॥ 66

సేతుం దృష్ట్వా సముద్రస్య బ్రహ్మహత్యాం వ్యపోహ్యతి ।

సేతుం దృష్ట్వా విశుద్ధాత్మా త్వవగాహేత సాగరమ్ ॥ 67

నాలుగు వేదాలను సలక్షణంగా చదువుకున్నా, బ్రాహ్మణుని చంపితే సముద్ర గమన ప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికోవలెను. ఆప్రాయశ్చిత్తంలో సేతుబంధం యొక్క మార్గంలో నిలబడి ఛత్రము, చెప్పులు లేక, దుర్మార్గుల ఇండ్లలో కాక నాలుగు వర్ణాలవారిదగ్గర భిక్షనడుగుకోవలెను. వారితో “నేను బ్రాహ్మణుని చంపిన మహాపాతకిని. దుర్మార్గుణ్ణి. మీ ఇంటికి భిక్షకై వచ్చినాను”ని తన దోషాన్ని అందరకు చెప్పుకొంటూ భిక్షనడుగవలెను. అతడు గోకులమందు కాని, గ్రామమందు కాని నగరమందు కాని, తపోవనములందు కాని, నదీ తీరములందు కాని నివసింపవలెను. ఈ విధంగా తాను చేసిన తప్పును అందరికీ చెప్పుకొంటూ పుణ్యప్రదమైన సముద్రసేతువు దగ్గరకు పోవలెను. ఆ సేతువును శ్రీ రామచంద్రుని ఆజ్ఞపై నలుడనే వానరశ్రేష్ఠుడు నిర్మించినాడు. అది పది యోజనాల వెడల్పుతో, వంద యోజనాల పొడవుతో ఉన్నది. అట్టి సేతువును చూచినంత మాత్రాన బ్రహ్మహత్యా పాతకము తొలగి పోవును. అట్టి శ్రీరామ సేతువును చూచి పరిశుద్ధుడై సముద్రమున స్నానము చేయవలెను.

యజేత వాఽశ్వమేధేన రాజా తు పృథివీపతిః ।

పునః ప్రత్యాగతో వేశ్వ వాసార్థముపసర్పతి ॥ 68

సపుత్రః సహభృత్యశ్చ కుర్యాద్ బాహ్మణ భోజనమ్ ।

గాత్వైవైకశతం దద్యాత్ చాతుర్విద్యేషు దక్షిణా ।

బ్రాహ్మణానాం ప్రసాదేన బ్రహ్మహో తు విపద్యతే ॥ 69

భూమిని పరిపాలించే రాజు బ్రాహ్మణహత్య చేస్తే, అశ్వమేధ యాగాన్ని కూడా చేయాలి. సముద్రసేతు గమనము తరువాత ఇంటికి తిరిగి వచ్చి తన ఇంటిలోనే నివసింపవచ్చును. ఆ తరువాత తన పుత్రులు సేవకులతో కలసి బ్రాహ్మణులకు

పరాశర స్మృతి

భోజనమును పెట్టవలెను. బ్రాహ్మణ భోజనానంతరము నాలుగువేదాలను చక్కగా అధ్యయనంచేసిన బ్రాహ్మణులకు వంద గోవులను దక్షిణగా ఇవ్వవలెను. ఈ విధంగా చేసినందువల్ల, బ్రాహ్మణుల అనుగ్రహం కలిగి అతడు చేసిన బ్రహ్మహత్యా పాతకం వెంటనే తొలగిపోతుంది.

వింధ్యాదుత్తరతో యస్య సంవాసః పరికీర్తితః ।

పరాశర మతం తస్య సేతుబంధస్య దర్శనాత్ ॥

70

వింధ్య పర్వతానికి ఉత్తరంలో ఉన్నవారే బ్రాహ్మణహత్య చేసినప్పుడు సేతు బంధాన్ని (శ్రీరామ సేతువును) దర్శించి తరింతురని పరాశర మహర్షి అభి. ప్రాయము. అనగా ఇది కూడా ఒక విధమైన ప్రాయశ్చిత్తమే. (వింధ్య పర్వతాన్ని దాటి సముద్రము వరకు నడచి వచ్చి రామ సేతువును చూచుట అనగా కొన్ని వేల కిలోమీటర్ల దూరం ఎన్నో వ్యయ ప్రయాసలకోర్చి ప్రయాణము చేయుట కదా! ఇది కూడా ఒకవిధమైన ప్రాయశ్చిత్తమే.)

సవనస్థాం స్త్రీయం హత్యా బ్రహ్మహత్యా వ్రతం చరేత్ ॥

71

గర్భవతియైన స్త్రీని చంపితే బ్రహ్మహత్య చేసిన పాపం కలుగుతుంది. కావున గర్భవతిని చంపినవాడు బ్రహ్మహత్యా ప్రాయశ్చిత్తాన్ని చేసికొనవలెను.

సురాపశ్చ ద్విజః కుర్యాత్ నదీం గత్వా సముద్రగామ్ ।

చాంద్రాయణే తతశ్చీర్ఘం కుర్యాద్బ్రాహ్మణ భోజనమ్ ।

అనడుత్సహితాం గాం చ దద్యాద్విప్రేషు దక్షిణామ్ ॥

72

బ్రాహ్మణుడు సురను తాగితే సముద్రంలో కలిసే జీవనదికి నడచిపోయి, స్నానంచేసి, చాంద్రాయణవ్రతాన్ని ఆచరించాలి. తరువాత బ్రాహ్మణులకు భోజనం పెట్టి, సద్బ్రాహ్మణునకు ఆవును, ఎద్దును జతగా దక్షిణ ఇవ్వాలి.

సురాపానం సకృత్కృత్వా అగ్నివర్ణం సురాం పిబేత్ ।

న పావయేదిహత్యానం ఇహ లోకే పరత్ర చ ॥

73

ఒకమారు సురాపానం చేస్తే అగ్నివర్ణంలో ఉన్న సురను అంటే సల సల కాలుచున్న సురను తాగాలి. అందువల్ల అతడు ఇహ పరలోకములందు పవిత్రుడగును.

అపహృత్య సువర్ణం తు బ్రాహ్మణస్య తతః స్వయమ్ ।

గచ్ఛేన్ముసలమాదాయ రాజానం స్వ వధాయ తు ॥

74

హతః శుద్ధిమవాప్నోతి రాజ్ఞాః సౌ ముక్త ఏవ చ ।

ద్వాదశోఽధ్యాయః

కామమస్తు కృతం యశ్చాన్యత్ నాన్యథా వధమర్హతి ॥ 75

బ్రాహ్మణుని బంగారాన్ని అపహరిస్తే పశ్చాత్తాపంతో భుజంపై రోకలి పెట్టుకొని రాజు దగ్గరకు పోయి, రాజుకు తాను చేసిన దొంగతనాన్ని తెలిపి, “అయ్యా పాపం చేసిన నన్ను వధించండి” అంటూ నివేదించు కోవలెను. అప్పుడు రాజు అతనిని వధిస్తే ఆ దొంగ పరిశుద్ధుడౌతాడు. అట్లే తెలియక దొంగతనం చేస్తే రాజుకు తన దోషాన్ని తెలుపుకొని తగిన దండనను పొందాలి. అప్పుడతడు వధార్హుడు కాడు.

అసనాచ్చయనాద్యానాత్ సంభాషాత్సహ భోజనాత్ ।

సంక్రమంతీహ పాపాని తైలబిందురివాంభసి ॥ 76

చాంద్రాయణం యావకం చ తులాపురుష ఏవ చ ।

గవాం చైవానుగమనం సర్వపాప ప్రణాశనమ్ ॥ 77

పక్కన కూర్చొన్నందువల్ల, కలసిపడుకొన్నందువల్ల, ఒకేబండిలో కలసి ప్రయాణం చేసినందువల్ల, కలసి మాట్లాడుకొన్నందువల్ల, కలసి భోజనము చేసినందువల్ల, నీటిలో నూనెపడ్డట్టు పాపాలు అంతటా వ్యాపిస్తాయి. అందువల్ల పాప పరిహారార్థం చాంద్రాయణ వ్రతం, యావక భోజనం, తులాపురుష దానం, గోవులను కాయుట అనే ప్రాయశ్చిత్తాలను చేయాలి.

ఏతత్పరాశరం శాస్త్రం శ్లోకానాం శత పంచకమ్ ।

ద్విర్నవత్యా సమాయుక్తం ధర్మశాస్త్రస్య సంగ్రహః ॥ 78

యథాధ్యయన కర్మాణి ధర్మశాస్త్రమిదం తథా ।

అధ్యేతవ్యం ప్రయత్నేన నియతం స్వర్గకామినా ॥ 79

ఇతి శ్రీ పరాశర ప్రోక్త ధర్మశాస్త్రే ద్వాదశోఽధ్యాయః

ఈ పరాశర ధర్మ శాస్త్రంలో 592 శ్లోకాలున్నాయి. ఇది సంగ్రహంగా ఉన్న ధర్మ శాస్త్రం. వేదాన్ని నియమ నిష్ఠలతో అధ్యయనం చేసినట్లే దీనినీ అధ్యయనం చేయాలి. అందువల్ల స్వర్గం మొదలైన ఫలితాలన్నీ లభిస్తాయి.

పరాశర ధర్మశాస్త్రము(స్మృతి)న పన్నెండవ అధ్యాయము సమాప్తము

సమాప్తశ్చాయం గ్రంథః

నల్లంతిగర్జ్ లక్ష్మీ నరసింహాచార్యులు వ్రాసిన తెలుగు తాత్పర్యము సమాప్తము

శ్రీ యాదగిరి లక్ష్మీనృసింహస్వామి చరణారవిందార్పణమస్తు

ఈ పుస్తకం గురించి

కలో పారాశర: స్ఫూతి: అంటూ కలియుగంలో ఉన్నవారు అవరించాల్సిన అనేక ధర్మాలు ఇందు తెలుపబడ్డాయి. పరాశరస్ఫూతి, మనుస్మృతి అవస్తంబ ధర్మసూత్రము మొదలైన వాటికంటే అర్వాచీనమైంది. అందువల్లనే కొంత నవీనదృక్పథం ఇందు కనిపిస్తుంది.

ఆయా యుగాలననుసరించి ధర్మాలు మారుతాయి. కావున ధర్మ వివేచన కూడా కాలానుసారంగా చేయాల్సిందే తప్ప, అరకొరగా తమకు తెలిసిన ధర్మాననుసరించి ఇతరులను తప్పుపట్టుట సరియైంది కాదు.

మానవుడు తన సంపాదనలో రాజుకు అరవ భాగాన్ని, షాజాది ధర్మ కార్యక్రమాలకు 21వ భాగం, దాన ధర్మాలకు 30వ భాగం (ఈ విధంగా సుమారు 80శాతం) తప్పక వినియోగించాలి. ఈ విషయంలో రాజు, వైశ్యుడు, బ్రాహ్మణుడు అనే భేదం లేదు.

స్త్రీ విషయంలో కఠినమైన నియమాలు చెప్తూనే కొన్ని సమయాలలో స్త్రీలకు పునర్వివాహం చేయవచ్చునని అంటాడు. స్త్రీలకు రెండంగుళాల మేర జుట్టు కత్తిరిస్తే రాలు వెండ్రుకలన్నీ గొరగవలసిన అవసరం లేదంటాడు. ప్రాయశ్చిత్తములను కూడా స్త్రీ ఒంటరిగా చేయరాదు. శ్రమైక జీవి అయిన శూద్రుడు కూడా ప్రాయశ్చిత్తంగా ఉపవాసం ఉండకూడదని చెప్తాంది

బ్రాహ్మణుడు తన ధర్మాలను సక్రమంగా నిర్వర్తింపకపోతే అతడు నామధారక విప్రుడని అవహేళన చేస్తాడు.

న్యాయవిచారణ చేయాలంటే ముగ్గురు, ఐదుగురు లేక పదిమంది ఉన్న ధర్మ పరిషత్తు అవసరము. న్యాయం గురించి సరియైన జ్ఞానం లేక తనకు తోచినట్లు న్యాయం చెప్పే, తప్పు చేసిన వానిపాపం న్యాయం చెప్పిన ధర్మ పరిషత్తుభ్యులకు చెందుతుంది.

కొన్ని ప్రాయశ్చిత్తములందు తప్ప పురుషుడు కూడా తలయంతా గొరిగించుకొనవద్దు.

గాయత్రీ జపం చేయని ద్విజుడు అపవిత్రుడు. గాయత్రీ జపం చేస్తూ వేదాధ్యయనం నిత్యం అవరించేవాణ్ణి లోకం బాగా అదరిస్తుంది.

అన్నకంటే ముందు తమ్ముడు వివాహమాడరాదు. ఆ విధంగా వివాహపూర్వే, పిల్లనిచ్చిన వానికి, పెండ్లి చేసికొన్న వానికి పాపం కలుగుతుందని చెప్తూనే కొన్ని ప్రత్యేక సమయాల్లో ముందు వివాహం చేసికొన్నా తప్పులేదంటాడు.

ఇటువంటి అనేక విషయాలు ధర్మవిషయమైన సందేహాలు చాలా తీర్చడం కనిపిస్తుంది.

ఇటువంటి అమూల్యమైన అనేక విషయాలు పాఠకుని శ్రద్ధ, అవక్షంపకం తెలుస్తాయి.